

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1

INSTRUCTIONAL PROCESS CIRCUMSTANCE OF PRIVATE SCHOOL
TEACHERS UPON THE NATIONAL EDUCATION ACT B.E.2542
IN THE EDUCATION REGION 1

สุมาลี พวงคำ
SUMALEE POUNGKUM

เลขหม.....
เลขทะเบียน.....47487
วัน, เดือน, ปี.....18 ส.ค. 2546

b.....
i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ.2546

ISBN 974-324-492-1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**INSTRUCTIONAL PROCESS CIRCUMSTANCE OF PRIVATE SCHOOL
TEACHERS UPON THE NATIONAL EDUCATION ACT B.E.2542
IN THE EDUCATION REGION 1**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN VOCATIONAL
CURRICULUM AND INSTRUCTION
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG
2003**

ISBN 974-324-492-1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2003

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา
เขตการศึกษา 1

นักศึกษา

สุมาลี พ่วงคำ

รหัสประจำตัว

44064728

ปริญญา

ครุศาสตรบัณฑิตศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชา

หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา

พ.ศ.

2546

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามประสบการณ์ทางการสอน และแผนกวิชาที่สอน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำนวน 265 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ Scheffe's...

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนในด้าน การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2. ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในภาพรวม ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกัน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกัน มีการปฏิบัติในด้านการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ต่างกัน ส่วนด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม

ทางการเรียนรู้ และด้านประเมินผลการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในภาพรวม ครูที่สอนในแผนกวิชาสอนต่างกัน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูมีการปฏิบัติด้านการจัดเนื้อหาของหลักสูตร แตกต่างกัน ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ด้านการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis Title	Instructional Process Circumstance of Private Vocational School Teachers Upon The National Education Act B.E.2542 in The Education Region 1
Student	Sumalee Pongkum
Student ID.	44064728
Degree	Master of Industrial Education
Programme	Vocational Curriculum and Instruction
Year	2003
Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Lertlak Klinhom
Thesis Co – Advisor	Dr. Phadungchai Pupat

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare instructional process circumstance of private vocational school teachers upon the National Education Act B.E.2542 in the education region 1 which were classified by instructional experiences and departments. The sample of this research were 269 vocational teachers. The research instrument was a questionnaire. Statistics for analyzing were used percentage, frequency, mean, standard deviation and One – way ANOVA.

The findings were as follow :

1. In total, private vocational school teachers in the education region 1 practiced instructional process upon the National Education Act B.E.2542 at moderate level. Consideration of content in curriculum, learning activities were at high level ; the atmosphere environment of learning, material of learning and instructional evaluation have been practiced at moderate level.

2. In total, there was no statistical difference in practicing instructional process circumstance upon the National Education Act B.E.2542 of private vocational school teachers in the education region 1 who had different teaching experience. Considering of material of learning, there was statistical difference in practicing. However, there were no statistical difference in the content in curriculum, learning activities, atmosphere environment of learning and instructional evaluation.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. In total, there was no statistical difference in practicing instructional process upon the National Education Act B.E.2542 process circumstance of private vocational school teachers in the education region 1 who had difference teaching department. Considering of content in curriculum, there were statistical different in practicing. However, there were no statistical difference in the learning activities, atmosphere environment of learning, material of learning and instructional evaluation.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือจาก ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วมที่ได้ให้คำแนะนำ และช่วยตรวจสอบ ตลอดจนการปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รศ. ดร.สมพร ไชยะ, ผศ. ดร.อำนาจ ตั้งเจริญชัย, ดร.ฉันทนา โหมดมณี ดร.คมศร วงษ์รักษา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสาทวิชาความรู้ ให้คำแนะนำในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียน

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่เสียสละเวลาช่วยเหลือ ตรวจสอบและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเครื่องมือในการวิจัย และขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 และครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณบุญรอด พุ่มพุดิ ที่ช่วยกรุณาแนะนำเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุก ๆ คน ที่ช่วยเป็นกำลังใจ และช่วยเหลือขณะกำลังศึกษา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ พ.ท.สุภาพ พ่วงคำ คุณแม่ ขอบใจ พ่วงคำ พี่สาว และ อาจารย์ไข่มุก เสาวจันทร์ ที่ให้การสนับสนุน คอยเป็นกำลังใจและช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ สำหรับการศึกษาล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษา

คุณคำ และประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ คุณพ่อ คุณแม่ และคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้

ธุมาสี พ่วงคำ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	IX
สารบัญภาพ.....	XI
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	4
1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.....	9
2.1.1 หมวด 1 บททั่วไปความมุ่งหมายและหลักการ.....	10
2.1.2 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา.....	11
2.1.3 บทบาทครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.....	14
2.2 การอาชีวศึกษาของโรงเรียนเอกชน.....	20
2.2.1 ความหมายของอาชีวศึกษา.....	20
2.2.2 การจัดการอาชีวศึกษาของโรงเรียนเอกชน.....	21
2.3 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.....	23
2.3.1 การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร.....	28
2.3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	40
2.3.3 การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้.....	48
2.3.4 การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้.....	52
2.3.5 การประเมินผลการเรียนรู้.....	60

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในห้องเรียนเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	73
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	73
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74
3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74
3.2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	77
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	80
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1.....	82
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการ ศึกษา 1 จำแนกตามประสบการณ์ทางการสอนและแผนกวิชาที่สอน.....	92
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	96
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	96
5.2 อภิปรายผล.....	99
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	109
บรรณานุกรม.....	112

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	120
ภาคผนวก ก หนังสือราชการ.....	121
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	129
ประวัติผู้เขียน.....	135

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงวิสัยทัศน์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการสร้างทักษะวิชาชีพ.....	44
2.2 แสดงความแตกต่างของความหมายระหว่างการวัดผลและการประเมินผล.....	60
3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาขาวิชาที่สอน.....	74
4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของครูที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ทางการสอน.....	81
4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของครูที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแผนกวิชาที่สอน.....	81
4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติในการจัดกระบวนการ เรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชน อาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ในภาพรวมและรายด้าน.....	82
4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติในการจัดกระบวนการ เรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีว ศึกษา เขตการศึกษา 1 ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร.....	83
4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติในการจัดกระบวนการ เรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีว ศึกษา เขตการศึกษา 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	84
4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติในการจัดกระบวนการ เรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีว ศึกษา เขตการศึกษา 1 ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้.....	85
4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติในการจัดกระบวนการ เรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีว ศึกษา เขตการศึกษา 1 ด้านการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้.....	86
4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติในการจัดกระบวนการ เรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีว ศึกษา เขตการศึกษา 1 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้.....	87

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามประสบการณ์ทางการสอน.....	88
4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามแผนกวิชาที่สอน.....	90
4.11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามประสบการณ์ทางการสอน.....	92
4.12 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ของการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ด้านการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ ระหว่างประสบการณ์ทางการสอน คือ 1 – 3 ปี, 4 – 6 ปี และมากกว่า 6 ปี ขึ้นไป ด้วยวิธี Scheffe' test.....	93
4.13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามแผนกวิชาที่สอน.....	94
4.14 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ของการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ระหว่างแผนกวิชาที่สอน คือ แผนกวิชาอุตสาหกรรม แผนกวิชาพาณิชยกรรม และทั้งแผนกวิชาอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ด้วยวิธี Scheffe' test.....	95

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาทุกหมวดมุ่งส่งเสริมแนวการจัดการศึกษาที่ยึด “ผู้เรียนเป็นสำคัญ”.....	10
2.2 สาระหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด.....	14
2.3 วงจรการบริหารหลักสูตร (Curriculum Circle).....	31
2.4 การเรียงลำดับเนื้อหาที่มีลักษณะของการลำดับก่อนหลัง (Sequential).....	37
2.5 ลักษณะของเนื้อหาที่ต้องอาศัยความรู้จากเรื่องอื่นๆ.....	37
2.6 แผนผัง แสดงการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด.....	46
2.7 แสดงขั้นตอนในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้.....	63

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 ทำให้ครู-อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเกิดการตื่นตัว ในการปรับเปลี่ยน กระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ข้อกำหนดใน หมวดที่ 1 บททั่วไป ได้กล่าวว่า ครูต้องจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาที่มุ่งจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข และหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยเฉพาะมาตรา 24 ที่ระบุว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อเพื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ ตลอดจนจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 12 – 14)

ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาในประเทศไทยเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 สภาพสังคมที่ซับซ้อน มนุษย์ไม่สามารถเผชิญกับความซับซ้อนและความเคลื่อนไหวที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ จึงเกิดสภาวะวิกฤต เช่น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาคriminal การไม่มีงานทำ ความเครียด ความรุนแรง ปัญหายาเสพติด เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาโรคเอดส์ อุบัติเหตุ ความขัดแย้ง อาชญากรรม การทำลายสิ่งแวดล้อม และอื่นๆ จึงไม่สามารถจัดระบบชีวิต และสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุขได้ สถานการณ์จริงจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร มนุษย์ก็อยู่ในความเปลี่ยนแปลงนั้น เรียนรู้ในความเปลี่ยนแปลงนั้นให้รู้พอ รู้ทัน รู้เผชิญ และรู้จักจัดระบบชีวิตและสังคมให้อยู่ในดุลยภาพในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ (ประเวศ วะสี. 2543 : ก) อนาคตของประเทศไทยขึ้นอยู่กับเด็กและเยาวชนในวันนี้ เพราะในโลกยุคใหม่การแข่งขันขึ้นอยู่กับความรู้ และความสามารถของคนในชาติ โดยเฉพาะเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge - based Economy) ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปฏิรูปการเรียนรู้โดยเร็วที่สุด เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนให้คิดเป็น ทำเป็น มีทักษะในการจัดการ มีคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงามและรักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง (รุ่ง แก้วแดง. 2543 : ข)

การจัดการศึกษาได้ถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนในประเทศให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ายิ่งขึ้นนั้น ยังไปได้ไม่ไกลเท่าใดนัก มีสิ่งที่เครื่องยืนยัน ก็คือ คุณภาพของคนในสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งพบว่าในเชิงปริมาณประชาชนชาวไทยมีการศึกษาโดยเฉลี่ยเพียง 5.3 ปี เท่านั้น สำหรับในเชิงคุณภาพโดยภาพรวมยังอยู่ในระดับต่ำมาก เห็นได้จากการเทียบความสามารถในการแข่งขันด้านอุตสาหกรรม ประเทศไทยต้องใช้คน 19 คน จึงเท่ากับคนในประเทศญี่ปุ่น 1 คน หรือความสามารถในการแข่งขันด้านเกษตรที่ประเทศไทยต้องใช้คนถึง 61 คน จึงจะเท่ากับคนในประเทศอิสราเอล 1 คน (สุจินต์ ปันนราช. 2542 : 43) ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะครูยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน เช่น จากการศึกษาวิจัยสภาพการเรียนการสอนในห้องเรียนของประเทศไทยในปัจจุบัน โดยใช้เทคนิคของฟรานเดอร์ คือ การวิเคราะห์เวลาที่ครูพูด (สอน) กับนักเรียนพูด (ตอบ) ผลปรากฏว่า ครูใช้เวลาพูดนานถึง 10 – 15 นาที แล้วจึงหันมาถามให้นักเรียนตอบสั้นๆ หลังจากนั้นครูจะพูดต่อเนื่องยาวนานไปอีก แล้วจึงให้นักเรียนตอบ ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ซึ่งประมาณร้อยละ 70 – 80 ของกิจกรรมการเรียนการสอน ปัจจุบันเป็นการพูดการบรรยายของครู (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 4) แสดงว่าครูยังสอนโดยเน้นครูเป็นศูนย์กลาง ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจและขาดแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินการสอน (ทิศนา ขัมมณี. 2542 : 2) ตามที่ อุไรวรรณ อินทรีย์ (2541 : 40 – 42) ที่กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูยังไม่เอื้อต่อการที่จะพัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะมองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี ทั้งนี้เพราะวิธีการเรียนการสอนยังมุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาวิชามากกว่าการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากสภาพที่เป็นจริง ไม่เน้นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านความคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นและการแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง จากพฤติกรรมการสอนของครูดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นว่า ครูมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาหรือทำลายอนาคตของชาติ

การจัดการทางด้านอาชีวศึกษาก็เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากของประเทศ เพราะเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งผลิตคนออกไปพัฒนาประเทศและประกอบอาชีพโดยตรง ซึ่งกำลังเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ภายนอกได้
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คนเหล่านี้ต้องมีคุณภาพ มีความรู้ มีทักษะ ความสามารถที่จะแข่งขันกับนานาชาติของประเทศ พร้อมทั้งก้าวทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของโลกได้ การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาในประเทศ ภาคเอกชนได้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประชาชนควบคู่กับภาครัฐบาลอย่างต่อเนื่อง เพราะรัฐบาลไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง จึงเปิดโอกาสและส่งเสริมเอกชนเข้ามีส่วนร่วมให้จัดการศึกษาเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 2)

การศึกษาด้านวิชาชีพมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาโดยทั่วไปมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการผลิตและพัฒนากำลังคนสายอาชีพ ทั้งระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค ให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติทางอาชีพให้มีคุณภาพตรงต่อความต้องการของสถานประกอบการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม การจัดการกระบวนการเรียนรู้จึงเป็นภาระกิจหลักของครู – อาจารย์ และผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาที่จะต้องจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ตรงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา และในมาตรา 24 ที่กล่าวถึง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียน และให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ได้กำหนดแนวการศึกษาที่ยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เน้นด้านความรู้และคุณธรรม สถานศึกษาและครูผู้สอนจะต้องดำเนินการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ที่ทำให้ผู้เรียนได้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี ปฏิบัติได้ แก้ปัญหาได้ ต้องมีการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้ในด้านต่างๆ ให้มีความสมดุล สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนและได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ดังนั้น บุคคลสำคัญที่ช่วยให้การจัดการกระบวนการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ ก็คือ “ครู” ซึ่งเป็นผู้จัดการกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน/นักศึกษาได้เรียนตามความสนใจ ความสามารถและความถนัดและความต้องการของแต่ละคน เพื่อสร้างให้เป็นคนที่มีคุณภาพต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทราบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ภายหลังจากที่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ว่า ครูในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาได้มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มากน้อยเพียงใดและเพื่อนำผลการวิจัยมาให้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนเพื่อให้โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาสามารถผลิตและพัฒนากำลังคนในสายอาชีพให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติทางวิชาชีพและมีคุณลักษณะตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามประสบการณ์ทางการสอน

1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามแผนกวิชาที่สอน

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่มีประสบการณ์ทางการสอน แตกต่างกัน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

1.3.2 ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่สอนในแผนกวิชาที่สอนแตกต่างกัน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำ การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4 มาตรา 24 และมาตรา 26 มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 12-16)

มาตรา 24 กำหนดไว้ว่า การจัดกระบวนการ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ได้ คิดเป็น ทำเป็น ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน พิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อและให้นําผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ประกอบการพิจารณา

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามมาตรา 24 และมาตรา 26 ผู้วิจัยขอสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ไว้เป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้
4. การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้
5. การประเมินผลการเรียนรู้

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2545 ซึ่งมีทั้งสิ้น 17 โรงเรียน จำนวน 850 คน

1.5.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2545 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ของ Krejcie, Robert V. and W. Morgan ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 265 คน

1.5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

1.5.2.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

- ประสบการณ์ทางการสอน แบ่งได้ 3 ระดับ คือ

- 1) 1 – 3 ปี
- 2) 4 – 6 ปี
- 3) มากกว่า 6 ปีขึ้นไป

- แผนกวิชาที่สอน ประกอบด้วย

- 1) แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม
- 2) แผนกวิชาพาณิชยกรรม
- 3) ทั้งแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5.2.2 ตัวแปรตาม คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ.2542 ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

- 1) การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร
- 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 3) การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้
- 4) การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้
- 5) การประเมินผลการเรียนรู้

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1.6.1 การจัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง สภาพของการจัดกระบวนการเรียนรู้
ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4
แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 ที่เกี่ยวกับ การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ และมาตรา 26
การประเมินผลการเรียนรู้

1. การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร หมายถึง การจัดความรู้และประสบการณ์
ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยเนื้อหา
รายวิชาต้องมีความยืดหยุ่น ทันสมัย สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนและสอดคล้องกับ
ความต้องการของสถานประกอบการในท้องถิ่นนั้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการ
ศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึก
ทักษะวิชาชีพ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ รู้จักการแก้ปัญหา ผลผลิต
สาระความรู้ด้านต่างๆ ปลุกฝังคุณธรรม ค่านิยมและลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา จัดกิจกรรม
ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกับ
สถานประกอบการ ปลุกฝังจิตสำนึกในการทำงานให้กับผู้เรียนระหว่างการเรียนการสอนใน
โรงเรียน

3. การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ หมายถึง การจัดบริเวณ
โรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติงาน ตลอดจนสาธารณูปโภค ที่มี
โดยรอบของโรงเรียนอย่างมีระบบ สามารถใช้งานได้สะดวกปลอดภัย เหมาะสมกับสภาพของงาน
แต่ละงาน นอกจากการได้สะดวกแล้วต้องคำนึงถึงความสะอาด สวยงาม ร่มรื่น ปลอดภัย จัดทำ
ป้ายบอกสถานที่ต่างๆ อย่างชัดเจน จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทุกเวลา ทุกสถานที่ และการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้

4. การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง การจัดสิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามเนื้อหาวิชาที่จัดขึ้น สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระ มีทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา มีเจตคติที่บรรลุตามจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยคำนึงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี จัดหาสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนของผู้เรียนและเหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน

5. การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง การกำหนดระดับคุณค่าการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเป็นการตรวจสอบพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และตัดสินคุณภาพของผู้เรียน มีวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องตามจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มุ่งเน้นในทักษะเชิงปฏิบัติ และนำผลจากการประเมินผลการเรียนรู้มาใช้พัฒนากระบวนการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนต่อไป

1.6.2 ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่ในด้านการสอนและส่งเสริมความรู้ให้กับผู้เรียน ด้วยวิธีการต่างๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 1 ที่ประกอบด้วยโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรปราการ

1.6.3 โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาด้านวิชาชีพที่มีการบริหารจัดการโดยเอกชนตามมาตรา 18 (2) เป็นนิติบุคคลและมีคณะกรรมการบริหารที่ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ (กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 23)

1.6.4 ประสบการณ์ทางการสอน หมายถึง ระยะเวลาที่ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาทำหน้าที่เกี่ยวกับการสอนให้ระยะเวลาปฏิบัติงานที่จะได้รับเงินสะสมต่างกันของครูโรงเรียนเอกชนแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ

- 1) 1 – 3 ปี
- 2) 4 - 6 ปี
- 3) มากกว่า 6 ปี ขึ้นไป

1.6.5 แผนกวิชาที่สอน หมายถึง แผนกวิชาที่ครูในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย

- 1) แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม หมายถึง ครูที่ทำหน้าสอนในสาขาวิชาช่างยนต์ สาขาวิชาช่างกลโรงงาน สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง และเทคนิคพื้นฐาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) แผนกวิชาพาณิชยกรรม หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่สอนในสาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการขาย สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ เป็นต้น

3) ทั้งแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่สอนในหมวดวิชาพื้นฐาน เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ วิชาสังคมศึกษา และวิชาสุขศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยเรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ผู้วิจัย ได้ศึกษารวบรวมทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

2.1.1 หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ

2.1.2 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา

2.1.3 บทบาทครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

2.2 การอาชีวศึกษาของโรงเรียนเอกชน

2.3 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

2.3.1 การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร

2.3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.3 การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้

2.3.4 การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้

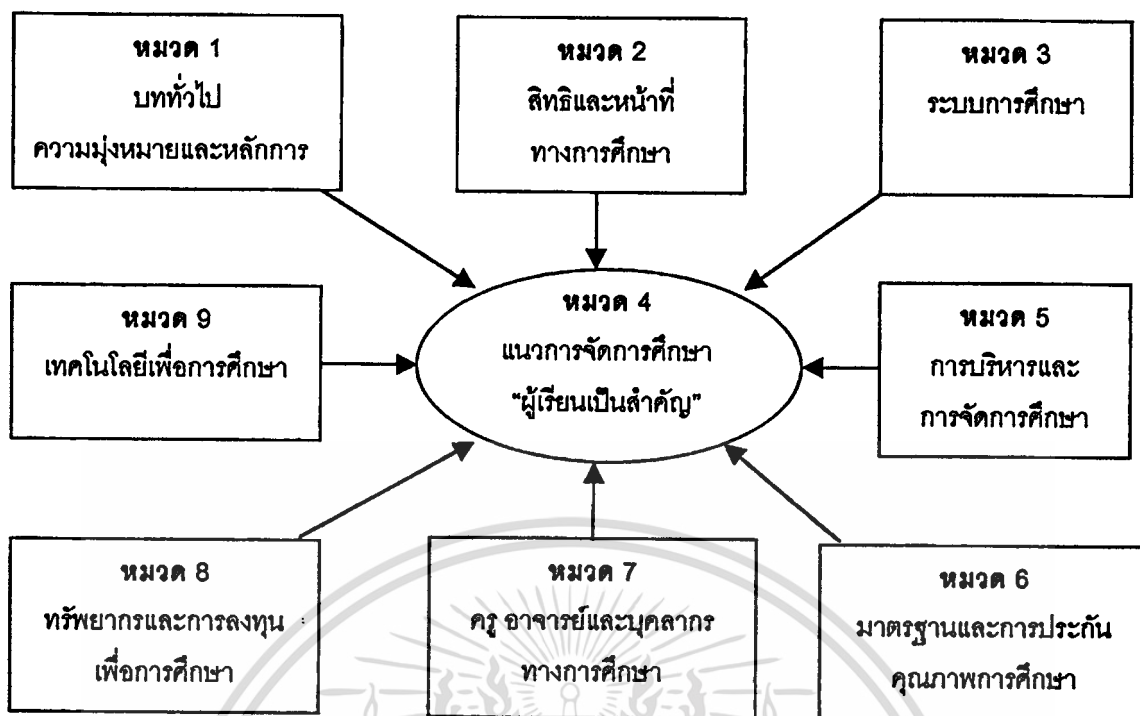
2.3.5 การประเมินผลการเรียนรู้

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 ได้บัญญัติสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ 9 หมวด หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา เป็นหมวดที่ว่าด้วยการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเสมือนหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา เพราะสาระที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติทุกหมวด ล้วนเป็นองค์ประกอบและปัจจัยเกื้อหนุนให้กระบวนการจัดการศึกษา เป็นไปอย่างครบถ้วนสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ดังภาพที่ 2.1 (วัฒนาพร ระงับทุกข์.2544 : 3)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาทุกหมวดมุ่งส่งเสริมแนวการจัดการศึกษาที่ยึด "ผู้เรียนเป็นสำคัญ" (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 7)

2.1.1 หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 1 ประกอบด้วยมาตรา 6 – 9 มีสาระที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ดังนี้

มาตรา 6 : การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 : ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้ อันเป็นสากล อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาตรา 8 : การจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้ เป็นการศึกษาตลอดชีวิต สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

มาตรา 9 : การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ใช้หลักดังนี้

- (1) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา

(4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

(6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543 : 8)

สาระสำคัญในหมวด 1 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยมีการกำหนดลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ มีเป้าหมาย กระบวนการเรียนรู้ การจัดการศึกษาตลอดชีวิต และมีการจัดระบบ โครงสร้าง กระบวนการจัดการศึกษาที่มีความหลากหลาย มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา มีการกำหนด มาตรฐานการศึกษา จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภทการศึกษา ส่งเสริมคุณภาพครู บุคลากรทางการศึกษา ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.1.2 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา

สาระของหมวด 4 ครอบคลุมหลัก สาระ และกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดกว้างให้แนวทางการมีส่วนร่วมสรรค์สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน สาระเกี่ยวกับการเรียนรู้เริ่มตั้งแต่มาตรา 22 – 30 มีสาระสำคัญ คือ

มาตรา 22 : หลักการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

มาตรา 23 : สาระการเรียนรู้ เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชุมชนชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องของการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้ ทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 : รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 : การประเมินผลการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนการร่วมกิจกรรม เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวาระหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 27 : ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวาระหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 28 : หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคล ตามมาตรา 10 วรคสอง วรคสามและวรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพที่ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวาระหนึ่ง และ วรคสองแล้ว ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

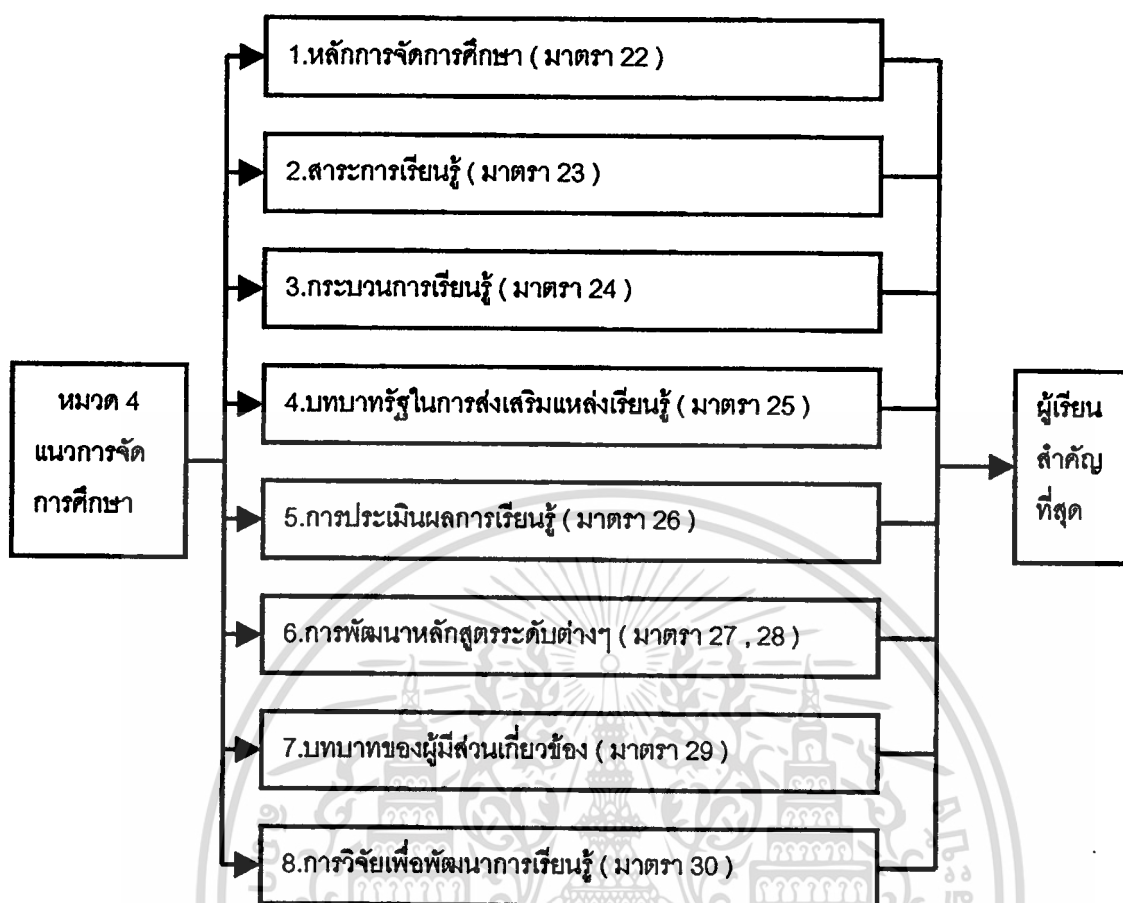
มาตรา 29 : บทบาทของผู้มีส่วนร่วม ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

มาตรา 30 : การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

สรุปสาระหมวด 4 ซึ่งครอบคลุมสาระและกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดกว้างให้แนวทาง การมีส่วนร่วมสรรค์สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน และยังเป็นสาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ดังภาพที่ 2.2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.2 สาระหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 9)

2.1.3 บทบาทครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน บทบาทของครูต้องเปลี่ยนไป ตามที่นักการศึกษาได้กล่าวถึง ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทของครูดังนี้

วัฒนาพร ระบุบุทกซ์ (2545 : 17 – 21) กล่าวว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ไว้ เพื่อนำไปกำหนดมาตรฐานการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องได้ดำเนินการ เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพ บรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด ดังนี้

“มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้มาเป็นผู้ที่นำความรู้และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างเหมาะสม” โดยมีตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน ฝึกให้ผู้เรียนค้นคว้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สังเกต รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ คิด อย่างหลากหลายสร้างสรรค์และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้และแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง นำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน จัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้ง ทางดนตรี ศิลปะและกีฬา ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม มีการประเมินพัฒนาผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนรักโรงเรียนของตนและมีความกระตือรือร้นในการไปโรงเรียน ซึ่งจากตัวชีวิต ทำให้กระบวนการสอนที่ครูเคยเป็นผู้บอกเล่าความรู้เพียงผู้เดียว ครูต้องเปลี่ยนกระบวนการโดยครูต้องหลีกเลี่ยงจากการเป็นผู้บอกเล่าความรู้แก่เด็กโดยตรง แต่จะจัดให้เด็กได้ทำกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อย่างเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ธรรมชาติและวัยของผู้เรียน

Biddulph และ Ogbome (อ้างใน กุลวดี ไพจิตร. 2544 : 31) กล่าวว่า การใช้วิธีการสอนที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู (Interactive Teacher Approach) ด้วยวิธีการสอนแบบนี้ถือว่าครูมีบทบาทเป็น “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” เป็น “ทรัพยากรบุคคล” เป็น “ผู้สืบเสาะหาความรู้ที่ไม่เคยมีความรู้หรือไม่เคยมีประสบการณ์ในการสืบเสาะหาความรู้ นั้นมาก่อน” หรือเป็น “ผู้ท้าทายความคิดของนักเรียน”

ในฐานะที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ครูพยายามที่จะนำนักเรียนและแหล่งทรัพยากรให้มาพบกัน

ในฐานะที่เป็น “ทรัพยากรบุคคล” ครูต้องจัดหาข้อมูลให้นักเรียนมากกว่าถามคำถามกลับไปทีตัวนักเรียน

ในฐานะที่เป็น “ผู้สืบเสาะหาความรู้ที่ไม่เคยมีความรู้ หรือไม่เคยมีประสบการณ์ในการสืบเสาะหาความรู้ นั้นมาก่อน” ครูจะทำเป็นไม่รู้เกี่ยวกับคำอธิบายหรือไม่รู้เกี่ยวกับสถานการณ์นั้น เพื่อช่วยให้นักเรียนหาคำตอบด้วยตัวนักเรียนเอง

และในฐานะที่เป็น “ผู้ท้าทายความคิดของนักเรียน” ครูจะท้าทายความคิดของนักเรียนโดยเจตนาโดยเฉพาะความคิดที่ไม่เป็นไปตามพยานหลักฐานที่ได้ หรือไม่เป็นประโยชน์ หรือไม่ชัดเจน

Ogbome (อ้างใน กุลวดี ไพจิตร. 2544 : 32) กล่าวถึงบทบาทของครูตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ว่า ครูต้องเป็นนักงูใจ ผู้วินิจฉัย ผู้ชี้แนะแนวทาง ผู้ที่ชอบเปลี่ยนแปลง นักทดลอง และนักวิจัย

ในฐานะที่เป็น “นักงูใจ” ครูต้องช่วยให้นักเรียนพิจารณาสิ่งที่ถูกต้องจากสิ่งเร้าและความหมายที่หลากหลายและเป็นไปได้ของบทเรียน

บทบาทของการเป็น “ผู้วินิจฉัย” คือการค้นหาความคิดที่นักเรียนนำมาใช้ในการเรียน และจัดหาโอกาสในระหว่างการเรียนรู้การสอนเพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดและสื่อความหมาย ความคิดของตนเองออกมา โดยปกติแล้วบทบาทนี้ของครู ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้ฟังที่ดีของนักเรียน

ในฐานะที่เป็น “ผู้ชี้แนะแนวทาง” ครูต้องช่วยให้นักเรียนได้สร้างความหมาย และให้คำอธิบายด้วยตนเอง การบอกนักเรียนเพียงอย่างเดียวเป็นกรไม่เพียงพอ บทบาทนี้เป็นการช่วยนักเรียนให้พัฒนายุทธวิธีสำหรับกระบวนการสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ โดยชี้ถึงความไม่แน่นอนของความคิดของนักเรียน ทำทายนักเรียนให้พิจารณาถึงความเป็นไปได้ทั้งหมด และแสดงให้นักเรียนเห็นถึงว่าที่จุดไหนที่นักเรียนลงข้อสรุปเกินกว่าหรือน้อยกว่าความเป็นจริง บทบาทนี้ยังช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงความคิดเดิมที่มีอยู่แล้วกับความคิดใหม่เพื่อสร้างความหมายและความเข้าใจใหม่

ในฐานะที่ครูเป็น “ผู้ที่ชอบเปลี่ยนแปลง” เป็นครูที่ชอบจัดหาทรัพยากร และจัดหากิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ ให้กับนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนสร้างความเข้าใจใหม่ๆ

ในฐานะที่ครูเป็น “นักทดลอง” ครูต้องประเมินนักเรียนโดยประเมินอย่างเป็นระบบในสิ่งที่นักเรียนได้ทำ และลองใช้กิจกรรมการเรียนการสอนใหม่ๆ และ

ในฐานะที่ครูเป็น “นักวิจัย” คือ ให้ครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับผลงานวิจัยในชั้นเรียนของตนเองกับครูคนอื่นๆ ในขณะที่ครูช่วยนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้

โครงการพัฒนาครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนในประเทศนิวซีแลนด์ (Bell, อ้างใน กุลวดี ไพจิตร. 2544 : 32) ได้เสนอแนะบทบาทใหม่ของครู ที่พิจารณาถึงความคิดเดิมของนักเรียนเป็นหลัก ครูควรมีบทบาทดังนี้

1. ครูเปรียบเหมือนนักวิจัย

ครูที่พิจารณาความคิดของนักเรียนจะค้นหาหรือทำวิจัยว่านักเรียนกำลังคิดอะไร เพราะฉะนั้นในขณะที่สอน ครูจะฟังความคิด ฟังการอภิปราย และฟังคำถามของนักเรียน ครูจะให้คุณค่าและคอยฟังสิ่งที่นักเรียนพูดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาคิด ในขณะที่ฟังนักเรียนพูด ครูกำลังช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ครูที่อ่านรายงานของนักเรียนไม่เพียงแต่ดูว่านักเรียนได้สร้างความคิดอันเป็นที่ยอมรับหรือไม่เท่านั้น แต่จะค้นหว่านักเรียนคิดอะไรด้วย ในการค้นหาความคิดของนักเรียน ครูอาจใช้กิจกรรม เช่น การอภิปรายกลุ่ม การสำรวจ และกิจกรรมตู้ไปรษณีย์

2. ครูเปรียบเหมือนผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักเรียน กล่าวคือ

1) ค้นหาว่านักเรียนกำลังคิดอะไร

2) ช่วยนักเรียนทำความคิดของตัวเองให้ชัดเจนขึ้น และพิจารณาความคิดของตัวเองอย่างรอบคอบ

3) ทำทายนักเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 4) ช่วยนักเรียนเปลี่ยนความคิดของตนเอง
- 5) ช่วยนักเรียนค้นหาคำตอบเพื่อตัวนักเรียนเองและทำให้นักเรียน "คิด"
- 6) ให้ข้อมูลย้อนกลับกับนักเรียน
- 7) ส่งเสริมการอภิปรายในชั้นเรียน
- 8) จัดกลุ่มการเรียนรู้
- 9) ยอมรับความคิดของนักเรียน
- 10) สร้างบรรยากาศที่สนับสนุนและบรรยากาศแห่งความห่วงใยเพื่อการเรียนรู้
- 11) จูงใจและกระตุ้นให้นักเรียนเรียน
- 12) เป็นผู้วิจัยร่วมและเรียนรู้ไปกับนักเรียน
- 13) จัดหาแหล่งความรู้
- 14) เป็นผู้จัดการและเป็นผู้รวบรวม
- 15) วางแผนหลักสูตร

3. ครูเปรียบเหมือนผู้ตอบสนอง

ครูตอบสนองความคิดและถามในสิ่งที่นักเรียนทำ พูด และเขียน ครูค้นหาปฏิสัมพันธ์ที่มีการตอบสนองและแลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน ครูต้องการที่จะรู้ความคิดของนักเรียน ครูจะสื่อความหมายด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งคิดว่ามีคุณค่าต่อสิ่งที่นักเรียนกำลังคิด ครูจะให้ข้อมูลกับนักเรียน เพื่อทำให้นักเรียนคิดและครูจะมีปฏิสัมพันธ์กับความคิดของนักเรียนโดยใช้ Viewfinder

4. ครูเปรียบเหมือนผู้เรียน

ครูเรียนรู้เกี่ยวกับมโนคติทางวิทยาศาสตร์ของนักวิทยาศาสตร์และมโนคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ครูเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมและหน้าที่ของคนเราและเรียนรู้เกี่ยวกับความคิด ประสบการณ์ ความสนใจ และความสัมพันธ์ของนักเรียน

5. การสอนเปรียบเหมือนการประเมินความคิดของนักเรียน

ครูประเมินความคิดของนักเรียนเพื่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา

6. การสอนเปรียบเหมือนการจัดการเรียนรู้

ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้ซึ่งไม่ใช่เพียงเพื่อพฤติกรรมที่ดีเท่านั้น แต่การจัดการเรียนรู้รวมถึงการวางแผนเพื่อพิจารณาความคิดของนักเรียน ความคิดเกี่ยวกับการจัดกลุ่มนักเรียน การจัดความสะดวกในการอภิปรายและการช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคน ครูเป็นผู้จัดกิจกรรมภายในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ผลิิตผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และเงื่อนไขจากการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ความสนุกสนานที่เพิ่มขึ้น ความร่วมมือทางสังคม ความเป็นเจ้าของการเรียนรู้ และการเพิ่มความเชื่อมั่นในตัวนักเรียน ซึ่งจากผลที่ตามมาครูจะพบว่าตัวเขาเองใช้เวลาน้อยลงในการจัดการเกี่ยวกับ

พฤติกรรมความตั้งใจเรียนและใช้เวลามากขึ้นในการแสดงปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในการค้นหาความคิดของนักเรียน ข้อสงสัยของนักเรียนและความเข้าใจของนักเรียน

Bell (อ้างใน กุลวดี ไพจิตร. 2544 : 33) กล่าวถึงบทบาทใหม่ของครูในห้องเรียนดังนี้

1. สร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้

1.1 ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) ซึ่งให้นักเรียนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีที่นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและสามารถแสดงความคิดเห็นนั้น คนอื่นๆ ก็ควรให้เกียรติกับความคิดของนักเรียน

1.2 พัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual Development) แนะนำนักเรียนว่านักเรียนสามารถพัฒนาความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องที่มีประสบการณ์มาก่อน

1.3 พัฒนาการทางด้านจิตพิสัย (Affective Development) ซึ่งให้นักเรียนเห็นว่ามันเป็นสิ่งที่ปกติที่จะเสี่ยงกับการนำเสนอความคิดเห็นหรือคำถามที่แตกต่างจากผู้อื่น

1.4 มีความปรารถนาที่จะค้นหา (Desire to Find Out) ซึ่งแนะนำนักเรียนว่าเรื่องที่เรียนบางเรื่องเป็นสิ่งที่น่าสนใจและเป็นสิ่งที่แปลกใหม่

1.5 เป็นเรื่องของบุคคล (Personal Involvement) ซึ่งให้นักเรียนเห็นว่า การเรียนรู้ต้องการ การสืบเสาะหาความรู้อย่างเอาใจจริงเอาใจ

1.6 ฟังความคิดเห็นของนักเรียน (Listening to Student's Ideas) ซึ่งให้นักเรียนเห็นว่าคุณค่าต่อการบินที่ก้าวและควรนำมาพิจารณา

1.7 ทำให้ความคิดเห็นของนักเรียนมีค่า (Valuing Student's Ideas) ยอมรับในสติปัญญาของนักเรียน และกระตุ้นให้นักเรียนใช้สติปัญญาต่อไป

1.8 มีความรู้สึกทั้งดีและไม่ดี (Positive and Negative Feelings) ซึ่งแนะนำความรู้สึกของนักเรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียนเอง

1.9 ไม่ทราบ (Not Knowing) ซึ่งให้นักเรียนเห็นว่ามันเป็นปกติที่จะตอบว่า "ไม่ทราบ"

2. เป็นผู้จัดหา

2.1 จัดหาแหล่งข้อมูล (Providing Resources) บอกแหล่งข้อมูลที่นักเรียนไม่สามารถหาได้ให้กับนักเรียน

2.2 ให้คำแนะนำ (Providing Advice) ให้แนวทางเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลและแหล่งวิทยาการ

2.3 จัดหาข้อมูล (Providing Information) ช่วยนักเรียนในการหาคำตอบของคำถาม

3. ช่วยเปลี่ยนแปลงมโนคติของนักเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1 ทักษะการเรียนรู้ (Study Skills) ให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการเรียนรู้และความรู้ การเรียนรู้ของตนเอง

3.2 เสนอแนวความคิดเห็นอีกแนวทางหนึ่ง(Proposing a Counter view) ให้นักเรียน ได้พิจารณาความคิดเห็นอื่นๆ และตระหนักว่ามีคำอธิบายอีกหลายอันที่อาจเป็นไปได้

3.3 กระตุ้นให้มีการทดลองต่อไปอีก (Tempting Further Inquiry) ให้นักเรียนได้สืบ ค้นแนวคิดบางแนวให้ลึกลงไปอีก โดยใช้วิธีต่างๆ ในการสืบเสาะหาความรู้

3.4 การคิดทบทวน (Reflecting) กระตุ้นให้นักเรียนคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นของตัว นักเรียนเอง

3.5 ล้วงความคิดเห็นนักเรียน (Eliciting Ideas) ให้นักเรียนบอกความคิดของตนเอง

3.6 ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน (Accepting Ideas) ให้นักเรียนพิจารณาว่า ความคิดเห็นใหม่เป็นความคิดเห็นที่ยอมรับได้หรือไม่

3.7 ทดสอบความคิดเห็น (Testing out Ideas) ให้นักเรียนได้ทดสอบความคิดเห็น ของตนเองในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อหาว่าความคิดเห็นนั้นสามารถนำไปใช้เป็นหลักการทั่วๆ ไปได้ แค่ไหน

3.8 เชื่อมโยงความคิดใหม่กับเก่าเข้าด้วยกัน (Thinking New and Old Situations) ช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงความคิดเห็นใหม่ที่เขาได้เรียนรู้กับความคิดเห็นเดิมที่มีอยู่

3.9 ความคิดเห็นใหม่ในสถานการณ์ใหม่ (New Ideas in New Situations) ช่วยให้นักเรียนนำความรู้ที่เป็นไปได้ ไปใช้ให้เร็วที่สุดเพื่ออธิบายสถานการณ์ใหม่และทำให้ขอบเขตการนำ ไปใช้กว้างขวางขึ้น

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 51 – 61) กล่าวถึง แนวคิด Constructivism เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในบุคคล บุคคลสร้าง (Construct) ความรู้จากความสัมพันธ์ ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม เกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure) ผู้สอนไม่สามารถปรับเปลี่ยนทางปัญญาของผู้เรียนได้ แต่ผู้สอนสามารถช่วยให้ผู้เรียน ปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาได้ โดยจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งทางปัญญา หรือ เกิดภาวะไม่สมดุลขึ้น ซึ่งเป็นสถานะที่ประสบการณ์ใหม่ ไม่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม ผู้เรียน ต้องพยายามปรับข้อมูลใหม่กับประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม แล้วสร้างเป็นความรู้ใหม่และการเรียน การสอน ตามแนวคิด Constructivism ผู้สอนมีบทบาทดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสังเกต สำรวจให้เห็นปัญหา
2. มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน เช่น แนะนำให้คิด ให้ผู้เรียนค้นพบ หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง

3. ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้คิดค้นต่อไป ทำงานเป็นกลุ่ม พัฒนาให้ผู้เรียนมีประสบการณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กว้างไกล

4. ประเมินความคิดรวบยอดของผู้เรียน ตรวจสอบความคิดและทักษะการคิดต่างๆ การปฏิบัติ การแก้ปัญหาและพัฒนา ให้เคารพความคิดและเหตุผลของคนอื่นๆ

สรุป บทบาทของครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 คือ ควรต้องเปลี่ยนบทบาทจากบรรยายความรู้ทั้งหมดมาเป็นบทบาทในฐานะผู้สนับสนุน ผู้อำนวยความสะดวก ผู้เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มากที่สุด ดีที่สุด ได้ผลที่สุด ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

2.2 การอาชีวศึกษาของโรงเรียนเอกชน

2.2.1 ความหมายของอาชีวศึกษา

เกษม วัฒนชัย (2545 : 27) กล่าวว่า การอาชีวศึกษา คือ แขนงการศึกษาเพื่อนำไปสู่การมีอาชีพที่มีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้ ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นได้ด้วย ดังนั้นจึงควรพิจารณาว่า ทำอย่างไรหลักสูตรอาชีวศึกษาแต่ละสาขาวิชาในขณะนี้ที่เปิดสอนอยู่จึงทันสมัยทันวิชาการ ทันต่อสังคมสมัยใหม่ที่มีความหลากหลาย มีการพัฒนาอาจารย์ที่มีอยู่ จัดหาอาจารย์ใหม่ๆ ให้ทันกับ ความจำเป็น พัฒนาหรือจัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียน และการฝึกงานให้ทันกับความต้องการของการพัฒนาประเทศเป้าหมายของการศึกษา คือ การเรียนรู้ เรียนเพื่อรู้ เพื่อทำได้ เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต

กฤษมันต์ วัฒนานรงค์ (2536 : 30) กล่าวว่า การอาชีวศึกษา (Vocational Education) เป็นการจัดการศึกษาที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชน โดยมีหลักการที่เน้นการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีเพื่อเตรียมให้คนมีอาชีพหรือประกอบอาชีพทุกระดับไม่ว่าเป็นระดับวิชาชีพ (Professional) ระดับเทคนิค (Technician) ระดับฝีมือ (Skilled Workers) ระดับเฉพาะงานหรือกึ่งฝีมือ (Semiskilled Workers) นอกจากนั้นยังช่วยให้คนปรับตัวทางสังคมที่จำเป็นต่อการทำงาน และการอยู่ร่วมในสังคมที่สมาชิกส่วนมากทำงาน

จรรยาพร ธรณินทร์ (2539 : 53) ให้ความหมายการอาชีวศึกษาไว้ดังนี้ การอาชีวศึกษา คือ การจัดให้ผู้เรียนได้รับความรู้ภาคทฤษฎี และทักษะอื่นที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง และงานอาชีพ

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2543 : 65) กล่าวถึงความหมายของการอาชีวศึกษาไว้ว่า อาชีวศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะ มีฝีมือที่จะประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ตลอดจนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านปัญญา ร่างกาย จิตใจ และความสามารถเพื่อประกอบอาชีพการงาน อาชีวศึกษาควร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นการศึกษาตลอดชีวิต ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตลอดเวลาไม่มีข้อจำกัดเรื่องวัย กลุ่มเป้าหมายควรเป็นคนทุกคนที่สนใจมุ่งเสริมทักษะเพื่อเข้าสู่การงานอาชีพ และการงานอาชีพที่หลากหลายก็ต้องการคนที่มีความล้าลึกทางทักษะและความรู้ ความสามารถที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ระดับเบื้องต้นจนถึงระดับสูงยิ่งขึ้น

สวัสดิ์ อุทมนโกชน (2537 : 77) กล่าวว่า การอาชีวศึกษา เทคนิคศึกษาและเทคโนโลยีศึกษา เป็นการศึกษาอาชีพที่มุ่งเน้นในตัวบุคคลเพื่อทำงานได้ ทำงานเป็น เข้าสู่งานและมีงานทำ สถานศึกษาทางอาชีวศึกษาต้องรับภาระการผลิตความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมประสบการณ์การทำงานให้แก่แรงงานระดับกลาง ซึ่งจะมีลูกค้าทั้งที่เป็นเยาวชนหรือผู้จะเข้าสู่อาชีพใหม่ ผู้ที่เป็นแรงงานอยู่แล้ว เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ

สรุปความหมายของการอาชีวศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะฝีมือ และผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับมาประกอบอาชีพได้ เพราะผู้เรียนจะได้รับความรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในระหว่างที่เรียนในสถานศึกษา

2.2.2 การจัดการอาชีวศึกษาของโรงเรียนเอกชน

โรงเรียนเอกชนแบ่งตามลักษณะและการจัดตั้งโรงเรียนได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2529 : 62 – 63)

1. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการหรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นรูปแบบการศึกษาในระดับโรงเรียน
2. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการหรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน
3. โรงเรียนที่จัดให้การศึกษาแก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษ หรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาพิเศษ หรือโรงเรียนที่จัดให้การศึกษาแก่บุคคลผู้ยากไร้ หรือผู้ที่เสียเปรียบทางการศึกษาในลักษณะต่างๆ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์

โรงเรียนแต่ละลักษณะจะแบ่งออกเป็นประเภทใดหรือระดับใดให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำเป็นประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2525 กำหนดประเภท ระดับโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และการจัดการศึกษาเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ประเภทสามัญศึกษา

1.1 ระดับก่อนประถมศึกษา

1.2 ระดับประถมศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ประเภทอาชีวศึกษา

2.1 ระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

2.2 ระดับอุดมศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค หรือหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

รุ่ง แก้วแดง (2543 : 67) ได้กล่าวว่า นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญ 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 นั้น กฎหมายทั้งสองเป็นสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษาเอกชนมาก โดยรัฐธรรมนูญมาตรา 81 เปิดโอกาสให้การจัดการศึกษาเอกชนอย่างมาก เนื่องจากโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ในกฎหมายได้กำหนดเรื่องคณะกรรมการโรงเรียน การจัดการศึกษาทุกคนต้องมีส่วนร่วม ทุกเรื่องในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โรงเรียนเอกชนสามารถเป็นผู้นำโรงเรียนรัฐบาลได้

จรรยาพร ธรณินทร์ (2539 : 53 – 55) กล่าวถึง การจัดการอาชีวศึกษาของไทยและของโรงเรียนเอกชนไว้ดังนี้

รูปแบบอาชีวศึกษาที่จัดอยู่ในประเทศไทย มี 3 รูปแบบ ได้แก่

1. การจัดเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ สอดแทรกในหลักสูตรประถมศึกษา (กพอ.) และมัธยมศึกษาในโรงเรียนสายสามัญ

2. จัดในระบบโรงเรียนเพื่อผลิตกำลังคนระดับกลาง

- หลักสูตร ปวช. วิชาชีพเทียบเท่า
- ปวส. วิชาชีพเทียบเท่า และ ปวท.

3. จัดนอกระบบโรงเรียน สอนและฝึกวิชาชีพเฉพาะด้านระยะสั้นมีหลักสูตรทั้งภาคปกติและภาคค่ำ

การอาชีวศึกษาจะจัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เมื่อ

1. จัดตามสภาพเป็นจริงในสถานประกอบการ หรือจัดสถานศึกษาให้ใกล้เคียงสถานประกอบการ

2. ได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการ เข้ามาช่วยฝึกปฏิบัติ เพราะการลงทุนแพงโดยจัด On the Job Training หรือระบบทวิภาคี

3. จัดในรูปแบบหลากหลายและฝึกทักษะวิชาชีพเฉพาะทาง (Specific Skills) โดยเน้นให้ฝึกทักษะพื้นฐาน (General Skills) ทักษะวิชาชีพ (Generic Skills)

4. อาศัยกลไกตลาดเป็นตัวกำหนดการผลิตในอนาคต เพราะการคาดคะเนจำนวนผู้สำเร็จอาชีวศึกษาให้พอกับความต้องการภาคเศรษฐกิจไม่อาจทำได้

5. จัดฝึกวิชาชีพเพิ่มเติมให้กับกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือ กลุ่มผู้จบประถม กลุ่มผู้จบมัธยม

ต้น ในหลักสูตรเตรียมเข้าสู่การอาชีพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดการอาชีวศึกษาเอกชนให้เป็นสถาบันชั้นนำในการผลิตฝีมือแรงงานที่มีคุณภาพ จึงต้องจัดระบบฝึกงานของนักศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และยังอาศัยกลไก ตลาดเป็นตัวกำหนดการผลิตในอนาคต ขอความช่วยเหลือจากสถานประกอบการมาช่วยฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ จัดสถานศึกษาให้เป็นสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานให้กับกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือ บุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและทำงานเป็นทีม สร้างวัฒนธรรมองค์กรให้สร้างความประทับใจให้ผู้รับบริการ จัดทำรายงานความก้าวหน้าและศักยภาพของสถานศึกษา และนักศึกษา เพื่อให้สถานประกอบการมีความมั่นใจผลิต พัฒนาฝึกอบรมครูและบุคลากรให้มีความรู้ ประสบการณ์ทันสมัยพัฒนาทีมงานให้ทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็ง ผู้บริการมีความยืดหยุ่นในการทำงาน มีวิสัยทัศน์กว้างไกล จัดสิ่งแวดล้อมให้บุคลากรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ใช้เทคโนโลยี ในการวางแผนและบริหารจัดการ มีการพัฒนาหลักสูตร และเปิดการสอนในสาขาวิชาที่สอดคล้องตลาดแรงงาน บริหารงานให้กิจการดำเนินด้วยความมั่นคงและเป็นที่ยอมรับ พัฒนาองค์กร ให้มีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ตัดสินใจจากข้อมูลที่ทันสมัย และจากข้อเท็จจริง จัดระบบ การผลิต/การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน จัดระบบการฝึกทักษะประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาให้เรียนรู้จากการลงมือทำงาน สถาบันได้รับการยอมรับมาตรฐานคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงาน มีโครงการร่วมกับส่วนราชการ และความร่วมมือระหว่างประเทศ จัดศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง/ห้องสมุดให้นักศึกษาได้มีทักษะในการพัฒนาตนเอง ฝึกทักษะการทำงานด้วยคอมพิวเตอร์ รู้จักใช้ข้อมูลที่ทันสมัย และมีข้อมูลที่มากพอ

2.3 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 2 - 7) กล่าวถึงความหมายของการรู้และการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

“ การรู้ ” หมายถึง สภาวะการรับรู้ที่บุคคลทั่วไปได้จากการสัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ตลอดจนการรู้โดยวิธีการแสวงหาด้วยตนเอง

“ การเรียนรู้ ” หมายถึง การปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความคิด พฤติกรรมอันเนื่องมาจากการประสบการณ์ที่ได้รับ และต้องมีการปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

เกษม วัฒนชัย (2545 : 18) กล่าวว่า การเรียนรู้มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้สึกรู้จักคิด เป็นการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ยาวนานพอสมควร ดังนั้น การเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการเฉพาะบุคคลของผู้เรียนแต่ละคน ความสำนึกและความพร้อมของผู้เรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญ การเรียนรู้ที่แท้จริงจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนเป็นกระบวนการสำคัญ เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ครูผู้สอนเปรียบเสมือนแหล่งความรู้หนึ่ง และเป็นผู้จัดการให้เกิดการเรียนรู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบของการเรียนรู้มีดังนี้

1. การบรรยาย (Lecture) โดยครูผู้สอน
2. วิทยากรรับเชิญ (Invited Speaker) ให้ความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน ในความเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือความชำนาญในฐานะผู้รับผิดชอบ หรือผู้ประกอบการ
3. ทีมผู้สอน (Team Teaching) ประกอบด้วยผู้สอนที่หลากหลายความคิดเห็น หรือหลากหลายความเชี่ยวชาญ เพื่อเสนอความรู้ที่ประสานกว้าง
4. นักเรียนเป็นผู้สอน (Peer Teaching) มีหลายรูปแบบ เช่น แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ให้เรียนรู้จากกันและกันในรูปของการติวเพื่อน สัมมนา อภิปราย ชมรมสนใจพิเศษเฉพาะเรื่องนักเรียนรุ่นพี่เป็นพี่เลี้ยงนักเรียนรุ่นน้อง
5. การระดมสมอง (Brain – Storming) เป็นการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายและเสรีโดยผู้เรียน เช่น เพื่อหาวิธีแก้ปัญหาแล้วจึงหาข้อสรุปรวม
6. อภิปรายกลุ่มย่อย (Small - Group Discussion) เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความเห็น โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมมากที่สุดในหัวข้อที่กำหนด
7. การอภิปรายโดยกลุ่มวิทยากร (Panel Discussion) นำเอาวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ มาร่วมอภิปรายในหัวข้อเดียวกัน โดยมีผู้อภิปรายนำเป็นผู้นำการประชุม
8. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัด ว่าให้ปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้สำเร็จตามเป้าหมาย เริ่มโดยการเชิญวิทยากรกลุ่มเล็กมาให้ความรู้แก่ผู้เข้าประชุมเป็นการนำ แล้วแบ่งกลุ่มผู้เข้าประชุมเป็นกลุ่มย่อยๆ เพื่อฝึกปฏิบัติโดยมีวิทยากรประจำกลุ่มคอยให้ความเห็นหรือวิจารณ์ ชี้แนะ จนกลุ่มสามารถปฏิบัติการแล้วเสร็จตามเป้าหมาย
9. สัมมนา (Seminar) เพื่อให้กลุ่มผู้เรียนขนาดเล็กได้ศึกษาลงลึกเฉพาะเรื่อง โดยการค้นคว้าจากเอกสารตำรา หรือการวิจัย
10. การจำลองแบบและการเล่นเกม (Simulation and Games) เพื่อสร้างเรื่อง หรือสร้างสถานการณ์จำลอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงประเด็นหรือปัญหา
11. การสาธิต (Demonstration) เพื่อแสดงกระบวนการแสดงการปรากฏจริงหรือสร้างความเข้าใจจากหุ่นจำลอง
12. กรณีศึกษา (Case Study) เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกรณีที่เกิดขึ้น ในการประกอบสถานการณ์ อาจเน้นที่เหตุการณ์ ประเด็นหลักของกรณี ประวัติ หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
13. โครงการ (Project Work) มีการเตรียมโครงสร้างและรูปแบบของสาระ การเรียนรู้เพื่อการแก้ปัญหาในโลกแห่งความเป็นจริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

14. การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ (On - Site Classes) นำนักเรียนไปศึกษา
นอกสถานที่ เช่น พิพิธภัณฑ์ หอสมุด หอดูดาว สวนพฤกษชาติ วนอุทยาน แหล่งท่องเที่ยว
แหล่งโบราณสถาน แหล่งประวัติศาสตร์ ศาสนสถานอื่นๆ สถานประกอบการ โรงงาน ฯลฯ

กฤษมันต์ วัฒนานรงค์ (2536 : 23) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นขบวนการทางด้านจิตวิทยา
เรียนรู้เป็นลำดับ เพื่อสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยเริ่มจากสิ่งที่ใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับ
กับผู้เรียนไปสู่สิ่งไกลตัวที่ผู้เรียนไม่เคยสัมผัสมาก่อน ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานที่นำมาใช้ในการกำหนด
ขั้นของการเรียน (Learning Sequences) และในแต่ละช่วงแต่ละตอนนับได้ว่ามีประโยชน์ต่อการ
จัดการเรียนและวางแผนการสอน

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2533 : 135) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรม ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่คนเราได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือได้รับ
การฝึกฝน ฝึกหัด รวมถึงที่ได้จากการเปลี่ยนปริมาณความรู้ของผู้เรียน

สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์ (2534 : 37) ได้รวบรวมความหมายของการเรียนรู้ในทัศนะต่าง ๆ
นักวิชาการไว้ดังนี้

- Good ให้ความหมายของการเรียนรู้ในหนังสือ "Dictionary of Education" ไว้ว่า
การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือการเปลี่ยนแปลงในทางตอบสนอง

- Connell สรุปความหมายการเรียนรู้ว่า หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พัฒนา
ไปเรื่อยๆ ไม่มีสิ้นสุด

ปราวณี รามสูต (2542 : 134) กล่าวว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
ที่ถาวร และต้องสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ ถ้าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เนื่องมาจากเหตุอื่น
เช่น วุฒิภาวะ ความพิการ ความเคยชิน ฤทธิ์สารเคมี ถึงเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวรก็ไม่ใช่
การเรียนรู้ ลักษณะของพฤติกรรมที่เกิดภายหลังการฝึกฝนมีประสบการณ์ แล้วส่งผลให้บุคคล
เหล่านั้นกระทำในสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน จากไม่รู้กลายเป็นรู้ จากทำไม่ได้กลายเป็นทำได้ และทำ
ได้ดีขึ้นเรื่อยๆ

อารี พันธุ์มณี (2534 : 86) ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้หมายถึง กระบวนการ
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และพฤติกรรมใหม่ที่เกิดขึ้น
กับตัวบุคคลนั้นจะต้องมีผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน ไม่ใช่เป็นผลมาจากการตอบสนอง
ตามธรรมชาติ สัญชาตญาณ วุฒิภาวะ อุบัติเหตุหรือความบังเอิญ

จากการศึกษาของการเรียนรู้ ผู้วิจัยขอสรุปไว้ดังนี้ การเรียนรู้ หมายถึง การที่บุคคลมีการ
เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ทักษะคติ ในทางที่ดีขึ้นหรืออย่างถาวร และพฤติกรรมที่เปลี่ยน
แปลงนั้นมีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ การฝึกหัด ฝึกฝน ทั้งที่ได้รับจากทางตรงและทางอ้อม

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนโดยเริ่มจากสิ่งที่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่ไกลตัว เริ่มจากสิ่งที่ง่ายไปหายาก และยังเป็นหลักในการวางแผนการสอน

กฤษมันต์ วัฒนานนรงค์ (2536 : 89 – 90) กล่าวถึง การสอนกับกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้ กระบวนการเรียนรู้เป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นภายใน ส่วนการสอนเป็นการสร้างสภาพการณ์ของการเรียนรู้ภายนอกตามแนวความคิดของสภาพการณ์หรือเงื่อนไขของการเรียนรู้ (The Conditions of Learning) ซึ่งมีทั้งภายใน และภายนอก สิ่งที่ต้องทำให้เกิดขึ้นคือ การจัดเตรียมอย่างดีในการจัดประสบการณ์และสร้างสภาพการณ์ในการเรียน ประสบการณ์ที่เตรียมไว้ให้เอื้ออำนวยต่อกระบวนการเรียนรู้ภายในของผู้เรียน การสอนจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1. กระตุ้นเพื่อให้ผู้เรียนเพิ่มความสนใจและให้แน่ใจว่าผู้เรียนได้รับรู้สิ่งกระตุ้นแล้ว
2. แจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงจุดประสงค์ของการสอน เพื่อให้ผู้เรียนจะได้คาดหมายสิ่งที่เกิดขึ้นหลังการเรียนรู้แล้ว
3. ทบทวนบทเรียนที่ผ่านมาเพื่อเป็นแนวทางและพื้นฐานของการเรียนต่อไป โดยเป็นกระบวนการเรียกข้อมูลจากความจำระยะยาว (Long – Term Memory)
4. เสนอสารหรือความรู้ให้อย่างชัดเจน ด้วยสื่อการสอน หรือวิธีการอื่นๆ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้รับหรือผู้เรียนรับสารได้ตรงกับเจตนาของครู
5. ช่วยชี้แนะการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการสรุป หรือเข้าใจและแปลงเข้าใจในความจำ
6. ให้กระทำหรือแสดงออกมาด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อดูการทำงานของ การส่ง การตอบสนอง (Response Generation)
7. ให้การตอบสนองหรือแจ้งผลของการแสดงให้ผู้เรียนทราบว่าถูกต้อง ไม่ถูกต้อง หรือต้องปรับปรุงแก้ไขให้เข้าสู่ในระดับที่ต้องการ
8. ประเมินผลตามรูปแบบ หลังจากให้การแจ้งผลทราบแล้วผู้เรียนจะต้องปรับปรุงแก้ไขในกรณีที่มีปัญหาการแสดงออกไม่ตรงกับความต้องการ แล้วแสดงใหม่ให้มีการประเมินผลตามรูปแบบที่วางไว้
9. จัดเตรียมแนวทางปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือขบวนการถ่ายโอนการเรียนรู้ และขบวนการเรียกความจำ หรือเรียกข้อมูล (Retrieval) ที่เกิดขึ้นต่อไปข้างหน้า

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหลักการสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเปรียบเสมือนการปฏิรูปการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ถือว่า “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” หมายถึงการดำเนินการที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนต้องมุ่งเน้นประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ การออกแบบการเรียนรู้ควรเป็นไปโดยคำนึงถึงประโยชน์หรือการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน รูปแบบ วิธีการ และเทคนิคที่นำมาใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดกิจกรรมต้องออกแบบหรือเลือกมาใช้โดยต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก ครูผู้สอนจะต้องวิเคราะห์พิจารณาว่ากระบวนการต่างๆ ที่จะนำมาใช้นั้นสามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุสิ่งที่ต้องการให้เกิดได้ (วัฒนาพร ระบุทุกขี. 2545 : 15)

กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การกำหนดจุดหมาย สารกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และการวัดประเมินผลที่มุ่งพัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เป็นเพื่อนมนุษย์ ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ผู้เรียนได้ค้นคว้าทดลองปฏิบัติ และเปลี่ยนเรียนรู้จนค้นพบสาระสำคัญของบทเรียนได้ฝึกวิจิตวิเคราะห์ สร้างตรรกะจินตนาการ และสามารถแสดงออกได้ชัดเจนมีเหตุผล ครูมีบทบาทในการกระตุ้นและเสริมแรงให้ผู้เรียนในทุกกิจกรรม ให้ค้นพบคำตอบและแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมทั้งการร่วมทำงานเป็นทีม จัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม ความมีวินัย รับผิดชอบในการทำงาน ผู้เรียนมีโอกาสฝึกการประเมินและปรับปรุงตนเอง ยอมรับผู้อื่น สร้างจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองดีการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา เกิดขึ้นได้ในหลายระดับ ทั้งในตัวผู้เรียนในห้องเรียน และนอกเหนือไปจากห้องเรียนที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม การจัดกระบวนการเรียนรู้ระดับห้องเรียนนี้ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ นอกจากครู และผู้เรียนแล้ว ผู้ที่มีบทบาทสนับสนุนอย่างสำคัญ คือ ผู้บริหาร โรงเรียน บุคลากรสนับสนุนการสอน ตลอดจนการจัดสื่อการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวผู้เรียน (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ. 2543 : 20 – 21)

กุลวดี ไผจิตร (2544 : 10) กล่าวถึง ลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยสรุปเป็นสาระสำคัญดังนี้

ผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข

คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล ใฝ่หาที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติ

คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทันโลก ทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้ เกิดแก่คน สังคม และประเทศชาติได้

คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดี ทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสระภาพ ปลอดภัยจากการตกเป็น ทาสของอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

ส่วนลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ คือ กระบวนการทางปัญญาที่พัฒนาบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้อย่างตลอดเวลา ทุกสถานที่ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุข บูรณาการเนื้อหาสาระตามความเหมาะสมของระดับการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้เกี่ยวกับ ตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ทันสมัย เน้นกระบวนการคิด และการปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ตามสภาพจริง สามารถนำไปใช้ ประโยชน์ได้อย่างกว้างไกล เป็นกระบวนการที่มีทางเลือกและมีแหล่งเรียนรู้หลากหลาย น่าสนใจ เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีผู้เรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมจัดบรรยากาศ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

สรุปได้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นการ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด เป็นการ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ มุ่งประโยชน์ สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่ง เรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกๆ ขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

2.3.1 การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร

2.3.1.1 ความหมายของหลักสูตร

นักรการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักสูตร ไว้ดังนี้

กฤษมันต์ วัฒนานรงค์ (2536 : 42) ให้ความหมายของหลักสูตร ไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง การจัดประสบการณ์ไว้เป็นระเบียบและมีระบบการตรวจสอบผลเพื่อเป็นแนวทางในการ สร้างประสบการณ์และการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ตามความต้องการหลักสูตร ที่ใช้ในการสอนวิชาที่มีอยู่หลายรูปแบบ ดังนี้

(1) หลักสูตรแบบเนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลาง (Subject – Centered Curriculum)

หลักสูตรแบบนี้แยกเนื้อหาวิชาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มวิชาพื้นฐานทั่วไป ซึ่งผู้เรียนต้องเรียน เนื้อหาวิชาในกลุ่มนี้เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษา 2) กลุ่ม วิชาเพื่อการเรียนต่อระดับปริญญา ผู้เรียนกลุ่มวิชานี้จะมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และความสามารถในการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้มาตรฐานกับการศึกษาต่อในระดับปริญญา ทำให้ความรู้ทางด้านการประกอบอาชีพลดลง

3) กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มนี้ต้องการให้ผู้เรียนจบแล้วมีความสามารถในการประกอบอาชีพตามที่ผู้เรียนถนัด แต่จะทำให้ความรู้พื้นฐานจำเป็นในการศึกษาต่อลดลง การจัดหลักสูตรแบบนี้เนื้อหาวิชาแต่ละวิชาจะเป็นอิสระไม่มีการสัมพันธ์กันมากในระหว่างวิชาในการสอนการเรียนรู้แต่ละภาคเรียน

(2) หลักสูตรแบบแยกกลุ่ม (Cluster – Based Curriculum) การจัดหลักสูตรแบบนี้เป็นผลจากความต้องการของอาชีพต่างๆ ที่เกิดขึ้นทำให้มีงานทำเพิ่มขึ้น และสภาพของงานเปลี่ยนไปในตลาดแรงงาน การจัดหลักสูตรแบบนี้มุ่งเป็นรายอาชีพเป็นสำคัญ เช่น การจัดหลักสูตรช่างเชื่อม ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างไม้ ช่างปูน ช่างประปา และช่างสี เป็นต้น การจัดหลักสูตรแบบนี้นิยมทำเป็นหลักสูตรระยะสั้นๆ นอกจากจะเพื่อฝึกช่างฝีมือแล้วยังเป็นการเพิ่มเติมความรู้ในสาขาอาชีพต่างๆ กับผู้ที่ทำงานในอาชีพนั้นๆ อยู่แล้วอีกด้วย

(3) หลักสูตรแบบ Core หลักสูตรแบบนี้ ผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาที่เป็นแกน (Core Courses) ให้จบและวิชาชีพมักจะเป็นวิชาเลือก การจัดหลักสูตรประเภทนี้ทำในระดับโรงเรียนมัธยม และมหาวิทยาลัย หลักสูตรแบบนี้ยังแบ่งย่อยๆ ลงไปได้อีกหลายแบบด้วยกัน

(4) หลักสูตรแบบ Organic หลักสูตรแบบนี้ มีหลักการสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกหลังจากจบการศึกษาระดับมัธยมแล้วว่าการเรียนต่อมหาวิทยาลัย หรือเรียนต่อในสาขาอาชีพในวิทยาลัยต่างๆ การจัดหลักสูตรแบบนี้เชื่อว่าจะทำให้ผู้เรียนบรรลุถึงความต้องการสูงสุดในแต่ละบุคคล (Self – Actualization) การจัดหลักสูตรแบบนี้จะใช้ความคิดเรื่องการจัดลำดับชั้นเป็นระบบ หรือ Organic หรือ Systemic

(5) หลักสูตรแบบเปิด (Open – Access Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนแบบเปิด เป็นการลดช่องว่างของหลักการและทฤษฎีในทางด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนกับแนวปฏิบัติ ซึ่งในระบบเปิดผู้เรียนจะเรียนได้ตามโอกาสและความสามารถที่แต่ละคนมีในการเรียนรู้ พยายามให้การศึกษาเป็นขบวนการตลอดชีพ และให้เรียนรู้วิธีการหาความรู้ด้วยลักษณะของหลักสูตรแบบเปิด หลักสูตรแบบเปิดนี้ใช้มากในการสอนวิชาชีพ เน้นการสอนเป็นรายบุคคล โดยครูเป็นส่วนสำคัญในการควบคุมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

(6) หลักสูตรบนฐานความสามารถ (Competency – Based Curriculum) เป็นหลักสูตรที่มุ่งไปสู่การศึกษานบนฐานความสามารถ โดยการจัดการศึกษาแบบนี้จะมีพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาอยู่ 2 ประการ คือ เทคโนโลยีในรูปของระบบ ซึ่งทำให้มีวิธีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพสามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน และเทคโนโลยีในรูปของแบบการสอน โดยต้องคำนึงถึงฐานความสามารถการเลือกใช้วิธีสอนซึ่งจะต้องคำนึงถึงเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ได้อย่างที่ต้องการ การดำเนินการสอนตามหลักสูตรนี้จะเน้นการสอนเป็นรายบุคคลเพื่อส่งเสริมให้แต่ละคนได้พัฒนาตนเองจนถึงขีดสุดของความสามารถ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(7) หลักสูตรซ่อนเร้น (The Hidden Curriculum) หลักสูตรนี้มีลักษณะและธรรมชาติที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนค่านิยม ความคิด และพฤติกรรมของผู้เรียน ไม่ได้อยู่ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในการเรียนการสอน สิ่งที่ทำให้เกิดมีหลักสูตรซ่อนเร้นในสถานศึกษาได้แก่ วัฒนธรรมของสถาบันการศึกษา การสอนของครูอาจารย์ การจัดกิจกรรม การสอบได้ สอบตก และการจบการศึกษา ตัวแปรด้านวัฒนธรรมซึ่งอาจทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีลักษณะเฉพาะ แล้วยังมีผลไปถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติอีกด้วย

อำนาจ เกาตระกูล (2541 : 8) ได้กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ศาสตร์แขนงหนึ่งที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ แล้วจากนั้นเขียนขึ้นโดยนำมาใช้เป็นข้อกำหนดในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยมีองค์ประกอบของที่สำคัญๆ มีดังนี้

1. หลักการของหลักสูตร
2. จุดหมายของหลักสูตร
3. หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร
4. โครงสร้างหลักสูตร ประเภทวิชา
5. จุดประสงค์ประเภทวิชา
6. จุดประสงค์สาขาวิชา
7. จุดประสงค์หมวดวิชา
8. จุดประสงค์รายวิชา
9. คำอธิบายรายวิชา

เป็รื่อง กิจรัตน์ (2530 : 12) กล่าวถึงความหมายของ หลักสูตร ไว้ดังนี้

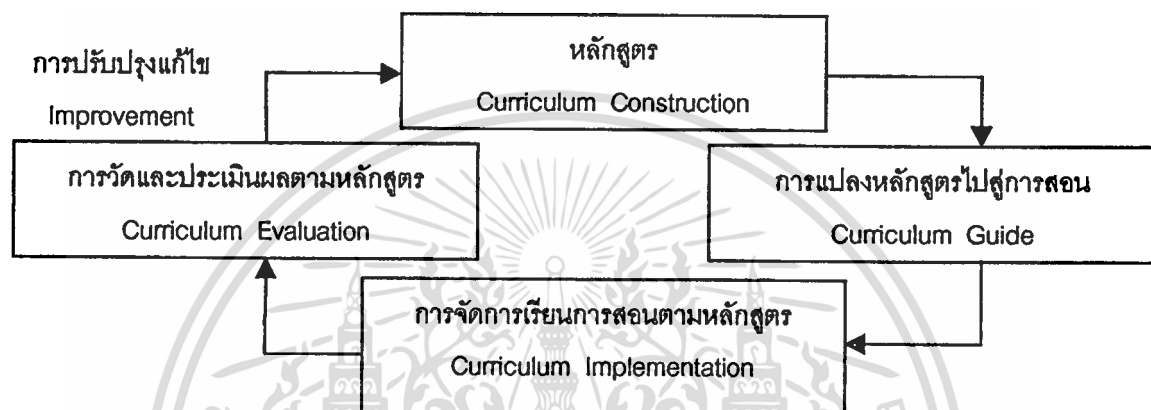
1. หลักสูตร ในความหมายอย่างแคบ หมายถึง รายวิชาต่างๆ ที่เด็กจะต้องเรียนไปตามลำดับขั้นระหว่างอยู่ในโรงเรียน

2. หลักสูตรในความหมายอย่างกว้าง หมายถึง มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้กับผู้เรียน ทั้งกิจกรรมการเรียน กิจกรรมนอกหลักสูตร เป็นสิ่งที่สังคมมุ่งหวังให้เด็กได้รับวิถีทางต่างๆ เพื่อนำเด็กไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษา

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2542 : 20 – 21) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรเป็นหัวใจของการเรียนการสอน ความสำเร็จของการศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับหลักสูตรเป็นสำคัญ เพราะหลักสูตรจะเป็นข้อกำหนดว่า ผู้เรียนจะเรียนอะไร เพื่ออะไร ผู้ที่จะทำการสอนได้ดีจึงต้องเป็นผู้ที่เข้าใจหลักสูตรอย่างดีด้วย หลักสูตร คือ ประมวลกิจกรรม และประสบการณ์ทั้งหลายที่มีอยู่ทั้งในและนอกหลักสูตรซึ่งโรงเรียนจัดขึ้น เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาทุกด้าน หลักสูตรยังเป็นสิ่งกำหนดรายวิชาให้แก่ผู้เรียนในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บุรุษย ศิริมหาสาคร (2538 : 15 – 16) ให้ความหมายหลักสูตรไว้ดังนี้ หลักสูตร คือ เอกสารทางวิชาการหรือมวลประสบการณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน คล้ายกับรัฐธรรมนูญที่ใช้เป็นแม่บทในการออกแบบกฎหมายอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ หลักสูตรประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง (เนื้อหาวิชา) เวลาเรียน แนวดำเนินการ (กิจกรรมการเรียนการสอน) การวัดและประเมินผล หลักสูตรโดยทั่วไปมีแนวปฏิบัติอย่างกว้างๆ จึงจำเป็นต้องแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ด้วยการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดโครงสร้างเนื้อหาวิชา และแผนการสอน (หรือบันทึกการสอน)

ภาพที่ 2.3 วงจรการบริหารหลักสูตร (Curriculum Circle)

พงศ์ หรดาล (2531 : 44) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้ หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ต่างๆ ที่จัดให้กับผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อนำประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ต่อไป ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจเสียก่อนที่จะมีการวิเคราะห์ เพราะหลักสูตรนั้นถือว่าเป็นกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน ครูผู้สอนจะต้องผ่านกระบวนการและกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ ไม่เช่นนั้นจะทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรที่ได้วางไว้ เพื่อให้การเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษา ทำความเข้าใจกับหลักสูตรเสียก่อน โดยมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตร หลักสูตรมีส่วนประกอบใหญ่ ๆ 4 ส่วน คือ

1.1 วัตถุประสงค์

1.2 เนื้อหาที่ได้คัดเลือกและจัดระเบียบวางไว้อย่างเหมาะสม

1.3 มีการจัดการเรียนและบริหารหลักสูตร

1.4 คำแนะนำในการประเมินผล

2. ศึกษารายละเอียดต่างๆ ของหลักสูตร เช่น จำนวนหน่วยกิต ระดับชั้นของผู้เรียน เป็นต้น ในแต่ละระดับการศึกษาจะกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาวิชาแตกต่างกันออกไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Good (1953 : 157) ให้ความหมายของหลักสูตร ไว้ดังนี้ หลักสูตร คือ กลุ่มรายวิชาที่ จัดไว้อย่างมีระบบ หรือลำดับวิชาที่บังคับสำหรับการจบการศึกษา หรือเพื่อรับประกาศนียบัตรใน สาขาวิชาหลักๆ เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลศึกษา เป็นต้น

Glatthorn (อ้างใน กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์. 2536 : 42) ให้ความหมายของหลักสูตร ไว้ดังนี้ หลักสูตร หมายถึง แผนที่ทำขึ้น เพื่อชี้แนวทางให้กับโรงเรียนที่จะจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้กับผู้เรียน ประสบการณ์ที่จัดขึ้นจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าผู้เรียนได้เรียนอะไร เพื่ออะไร และอย่างไร

Taba (1962 : 9) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้อย่างสั้น ๆ ว่า หลักสูตร คือ แผนการที่จัด ขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุป หลักสูตร หมายถึง เอกสารทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อใช้เป็นข้อกำหนด ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา นับว่า หลักสูตรเป็นหัวใจของการเรียนการสอน เพราะหลักสูตร จะกำหนดว่าผู้เรียนเรียนอะไร เพื่ออะไร และยังประมวลกิจกรรม ประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาทุกด้าน และหลักสูตรยังเป็นสิ่งกำหนดรายวิชาให้แก่ผู้เรียนในระดับต่างๆ ทั้งใน โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ต่างๆ ไปใช้ประโยชน์ในการ ดำรงชีวิตและประกอบอาชีพต่อไปได้

2.3.1.2 ความหมายของเนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระเป็นสิ่งที่กำหนดรายละเอียดของมวลประสบการณ์ของการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อเป็นเครื่องนำทางให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคตได้ ได้มีนักการศึกษาหลายท่านเขียนถึงความหมายของเนื้อหาสาระไว้ดังนี้

อำนาจ เถาตระกูล (2541 : 57) ให้ความหมายไว้ว่า เนื้อหาสาระ หมายถึง รายละเอียด ของหัวข้อเรื่องที่มีหลักการ กฎเกณฑ์ ข้อมูลที่ให้แนวทางในการปฏิบัติงาน หรือการเรียนรู้ อย่าง เป็นระบบ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ (2527 : 31) ให้ความหมายของเนื้อหาความรู้ ไว้ว่า เนื้อหาความรู้ (Information) หมายถึง ข่าวสาร เนื้อหาวิชา ทักษะและประสบการณ์ที่ผู้สอนได้จัดเตรียมไว้สอน แก่ผู้เรียนในระหว่างบทเรียน เนื้อหาความรู้ ประกอบด้วย ข่าวสาร (Massage) ย่อยจำนวนมากที่ รวมกันเป็นกลุ่มก้อน เป็นกลุ่มของความรู้หรือทักษะ

สุรพงษ์ ตันศรีวงศ์ (2538 : 108) ให้ความหมายของเนื้อหาสาระ ไว้ว่า เนื้อหาสาระ หมายถึง ข่าวสารที่จะใช้เป็นข้อมูลเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ทั้งที่เป็นความรู้และทักษะให้แก่ผู้เรียน ให้มากขึ้น ซึ่งโดยปกติแล้วเนื้อหาสาระจะเน้นนำมาใช้กับบทเรียนในกระบวนการเรียนการสอน หรือกับวิชาต่างๆ ที่จัดขึ้นตามหลักสูตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปว่า เนื้อหาสาระ หมายถึง รายละเอียดของหัวข้อที่มีหลักการ ข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ที่ผู้สอนต้องจัดเตรียมไว้สอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ประสบการณ์ให้กับผู้เรียน

2.3.1.3 เกณฑ์ในการเลือกเนื้อหา

ในการสอนครูจะสอนเนื้อหาให้กับนักเรียน ในการเลือกเนื้อหาต้องพิจารณาว่า เนื้อหา นั้น สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการ โดยพิจารณาให้สัมพันธ์กับวิธีการและกิจกรรม ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้เกณฑ์การเลือกไว้ดังต่อไปนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 34 – 38) ได้เขียนเกณฑ์การเลือกเนื้อหาไว้ดังนี้ การเลือกเนื้อหาวิชา จะต้องพิจารณา เนื้อหาวิชานั้นๆ สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการ โดยพิจารณาให้สัมพันธ์กับวิธีการและกิจกรรม วิธีการที่ใช้จะมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเนื้อหาวิชา เช่น การที่จะเปลี่ยนเจตคติของผู้เรียน อาจพบว่า การใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม จะได้ผลมากกว่าการสอนแบบบรรยาย เป็นต้น ความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา และวิธีการ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะถ้าขาดความสัมพันธ์ระหว่าง 3 สิ่งนี้ แทนที่จะเกิดผลที่พึงปรารถนาอาจเกิดการเรียนรู้ชนิดที่ไม่ได้คาดหวังมาก่อน และอาจจะเป็นชนิดที่ไม่ต้องการก็ได้ จึงได้กำหนดเกณฑ์ดังนี้

(1) ความถูกต้องทันสมัย เนื้อหาวิชาที่จัดสอน ต้องมีความถูกต้องทันสมัย (Validity) พิจารณาเลือกเฉพาะเนื้อหาที่ถูกต้อง

(2) ความสำคัญ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ความกว้าง และความลึกซึ่ง ความกว้างหมายถึง การที่มีเนื้อหาหลายๆ เรื่อง นั่นคือ การที่มีความรู้อย่างครอบคลุม ส่วนความลึกซึ่งหมายถึง การที่มีเนื้อหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างละเอียด ทุกแง่มุม ถ้าจะเรียนให้กว้างหลายๆ เรื่อง จะต้องพิจารณาความสมดุลให้ดี โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

- การอยู่รอด (Survival) เนื้อหาใดที่จำเป็นต่อการมีชีวิตรอดของผู้เรียน ควรได้รับการพิจารณาเป็นอันดับแรก เช่น เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุต่างๆ

- การใช้อย่างกว้างขวาง (Universal) เนื้อหาใดที่สามารถนำไปใช้ได้ อย่างกว้างขวาง ควรได้รับการคัดเลือกก่อนเนื้อหาที่ใช้ได้ในวงแคบกว่า

- การใช้มาก เนื้อหาใดที่นำไปใช้มากที่สุด ป้อยที่สุด ควรได้รับการคัดเลือกก่อนเนื้อหาที่ใช้้น้อยกว่า

- การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ หมายถึง การคิดแยกแยะหาความ

สัมพันธ์ระหว่างเหตุผล และระหว่างองค์ประกอบต่างๆ หรือสิ่งต่างๆ อันจะช่วยให้เห็นถึงความเกี่ยวพันความสำคัญขององค์ประกอบหรือสิ่งต่างๆ เหล่านั้น เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ของมนุษย์ เนื้อหาใดที่จะช่วยพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ควรได้รับการพิจารณาให้ความสำคัญต่อเนื้อหานั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การพัฒนาการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากต่อบุคคล ผลจากการคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง และมีโอกาสประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคมได้มาก ดังนั้นเนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในด้านต่างๆที่พึงประสงค์ ควรได้รับการพิจารณาให้ความสำคัญต่อเนื้อหานี้

(3) ความสนใจของผู้เรียน ความสนใจของผู้เรียนนับว่าเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการเลือกเนื้อหา อย่างไรก็ตามการยึดความสนใจของผู้เรียนอย่างเดียวมักจะพบข้อจำกัดในทางตรงกันข้าม ถ้าละเลยความสนใจของผู้เรียนก็จะเสี่ยงต่อการที่ไม่เกิดการเรียนรู้หรือเกิดการเรียนรู้น้อย เพราะผู้เรียนขาดแรงจูงใจภายใน ดังนั้น การพิจารณาหลักเกณฑ์ด้านความสนใจจึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวังซึ่งมี 2 วิธีดังนี้

วิธีแรก ในการเลือกเนื้อหาไม่พิจารณาเฉพาะส่วนที่เป็นสิ่งที่ผู้เรียนสนใจเพียงอย่างเดียวแต่เลือกเพราะเนื้อหาดังกล่าวนั้นเข้าเกณฑ์อื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ได้เนื้อหาซึ่งสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

วิธีที่สอง ในระยะเริ่มเรียนเลือกเรื่องที่ผู้เรียนสนใจเป็นสำคัญ เพื่อเชื่อมโยงผู้เรียนกับหลักสูตรเกี่ยวกับความสนใจของผู้เรียนมีข้อที่ควรคำนึง ก็คือ ความสนใจของผู้เรียนมีช่วงที่จำกัดและความสนใจจะมีการเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติอยู่แล้ว โดยที่สามารถขยายวงความสนใจให้กว้างขวางและเพิ่มพูนขึ้นได้โดยผ่านหลักสูตร

(4) สามารถเรียนรู้ได้ การที่จะสอนสิ่งใดให้กับผู้เรียน จะต้องคำนึงถึงว่าสิ่งนั้นผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ ผู้สอนจึงจำต้องปรับเนื้อหาให้เข้ากับความสามารถของผู้เรียน นั่นคือ ต้องจัดเนื้อหาในรูปที่เหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งมีความแตกต่างกัน และยังต้องทำให้สิ่งที่จะเรียนเชื่อมโยงกับสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนไปแล้ว ซึ่งแต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องใช้หลายวิธีที่ทำให้เนื้อหานั้นอยู่ในรูปที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้สำเร็จ

พงศ์ หรดาล. (2531 : 65) กล่าวว่า การเลือกเนื้อหา ปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการเลือกเนื้อหาวิชาก็คือ ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งหมายถึง การศึกษาว่าอาชีพแต่ละอาชีพต้องการให้บุคคลมีความรู้ ทักษะ และคุณสมบัติสำหรับอาชีพนั้นอย่างไร เมื่อครูผู้สอนได้วิเคราะห์อาชีพแล้วขั้นต่อไปก็เลือกเนื้อหาวิชาเพื่อให้เหมาะสมกับอาชีพนั้นๆ ซึ่งครูจะต้องพิจารณาในการเลือก ดังนี้

1. แหล่งที่จะเลือก ประกอบด้วย ตำราเรียน รายงานการวิจัย คู่มือต่างๆ หรืออาจจะจากแหล่งที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของท้องถิ่น เป็นต้น

2. หลักการเลือกเนื้อหาวิชา เกณฑ์การเลือกอาจแบ่งออกเป็น

2.1 ข้อมูลทางอ้อม เช่น ศึกษาจากเอกสาร ผลการวิจัย บทความทางวิชาการ ตำรา

หนังสือ เป็นต้น

เอกสารเป็นเนื้อหาที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ข้อมูลทางตรง เช่น การสังเกต การศึกษาโดยเข้าไปมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับอาชีพ การสัมภาษณ์ เป็นต้น

3. ขั้นตอนการเลือก ก่อนอื่นจะต้องทำการรวบรวม กฎเกณฑ์ หลักการ ทฤษฎี และทักษะจัดเข้าเป็นหมวดหมู่ เพื่อที่จะเลือกความสำคัญที่มีต่อความต้องการ และสามารถนำไปใช้ให้ได้ผลต่ออาชีพนั้นๆ ดังนั้นผู้สอนจึงคัดเลือกเฉพาะสิ่งที่ต้องการเท่านั้น

สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์ (2538 : 109) กล่าวว่า การเลือกเนื้อหาสาระ ที่จะให้นักศึกษาเข้าใจถึงแนวคิดของสิ่งนั้น จนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนได้ ครูจำเป็นต้องศึกษาว่าเนื้อหามีลักษณะเช่นไร เช่น เป็นประเภทต้องใช้สมองรับรู้ คิดหรือจำ หรือเป็นเนื้อหาที่ต้องอาศัยอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายเป็นช่องทางในการเรียนรู้ สำหรับการจำแนกประเภทความรู้ทางทฤษฎี ประเภททักษะความชำนาญ (Skill) นอกจากนั้น ในการจำแนกประเภทเนื้อหาสาระยังอาจแบ่งเป็นระดับตามโครงสร้างของเนื้อหาวิชา โดยมีหลักเกณฑ์สำหรับเลือกเนื้อหาวิชาตามชุดสาหรณรม ดังนี้

1. เนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต
2. เนื้อหาที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ในการที่จะถ่ายทอดต่อไป
3. เนื้อหาที่เป็นแก่นสารสำคัญของความรู้ในศาสตร์นั้น
4. สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
5. สอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้เรียน
6. เนื้อหาช่วยกระตุ้นจินตนาการของผู้เรียน
7. เนื้อหาที่มีความสมดุลย์กันระหว่างความกว้างและความลึก
8. เนื้อหาที่ทันต่อเทคโนโลยีและความก้าวหน้าในสาขานั้นๆ
9. เนื้อหาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้ และควรสนองความต้องการของ

วัตถุประสงค์ได้หลายๆ ข้อ

สรุป การเลือกเนื้อหาสาระ ครูต้องพิจารณา เนื้อหาวิชานั้นๆ สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการ โดยพิจารณาให้สัมพันธ์กับวิธีการและกิจกรรม เนื้อหาสาระที่ใช้ดำเนินการสอนต้องถูกต้องทันสมัย มีความสำคัญ ผู้เรียนความสนใจสามารถเรียนรู้ได้ มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

2.3.1.4 การจัดเนื้อหา

สำหรับการจัดเรียงลำดับเนื้อหานั้น มีหลักเกณฑ์ในการจัดเรียงลำดับของข่าวสารย่อย ในเนื้อหาความรู้ที่เหมาะสมอยู่บางประการ โดยเฉพาะการจัดเรียงลำดับอย่างเหมาะสม (Logical Sequence) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ให้พิจารณา ดังนี้ (สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์, 2527 : 34)

1. ดำเนินเรื่องจากสิ่งที่รู้แล้วไปหาสิ่งที่ยัง 모르 ใช้ความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่ เพื่อเชื่อมกับความรู้หรือทักษะใหม่ เช่น การสอนเกี่ยวกับเรื่องความเค้น (Stress) ให้เริ่มจากความรู้เดิมของผู้เรียนเกี่ยวกับแรงและพื้นที่ก่อน จากนั้นจึงไปถึงเรื่อง แรงที่กระทำต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่ แล้วค่อยกำหนดเป็นหน่วยของความเค้นและสรุปเป็นนิยาม แล้วกำหนดสูตรในการคำนวณเป็นลำดับสุดท้าย จะเห็นได้ว่า การสอนจะผิดกฎข้อนี้ ถ้าหากเริ่มต้นด้วยการบอกสูตรก่อน หรือใส่คำนิยามในเรื่องความเค้นก่อน

2. ดำเนินจากการสังเกตไปหากฎเกณฑ์ ให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนด้วยการแสดง เช่น ในการทดลอง ให้ผู้เรียนทำการสังเกตและต่อโยงความรู้ให้เข้ากับการสังเกตการณ์เหล่านั้น เพื่อสรุปเป็นกฎเกณฑ์และเหตุผล ยกตัวอย่างเช่น การสอนเกี่ยวกับเรื่องผลของเฟืองสะพานที่มีต่ออัตราทดการส่งกำลัง กรณีนี้ควรเริ่มจากการสังเกตเห็นโดยใช้แบบจำลอง ทำการทดลองให้เห็นจริง แล้วจึงให้ผู้เรียนได้สรุปเป็นกฎเกณฑ์หลังจากการสังเกตการณ์นั้น จะเห็นได้ว่า การสอนจะผิดกฎข้อนี้ถ้าหากเริ่มต้นการสอนด้วยการบอกถึงผลของเฟืองสะพานก่อน

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 36 – 37) กล่าวว่า หลังจากเลือกเนื้อหาวิชาแล้ว จะต้องพิจารณาเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล หลักในการจัดเนื้อหา มีดังนี้

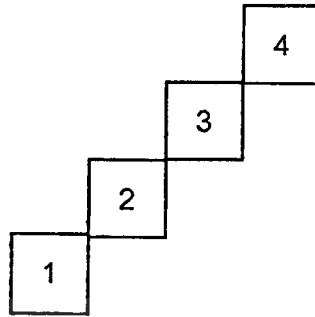
(1) จัดลำดับเนื้อหาโดยยึดหลักทางตรรกะ (Logic) และทางจิตวิทยา คือ

ก. จัดตามลำดับจากง่ายไปหายาก นั่นคือ เรื่องใดที่ไม่ซับซ้อนหรือมีความซับซ้อนน้อยกว่าเรื่องใดที่เป็นพื้นฐานของเรื่องต่อไป ก็จัดเรื่องดังกล่าวไว้ก่อน เช่น การบวกเลขมีลำดับเนื้อหาการเรียนดังนี้ การบวกเลขหลักเดียวไม่มีตัวทด การบวกเลขหลักเดียวมีตัวทด การบวกเลข 2 หลักไม่มีตัวทด การบวกเลข 2 หลักมีตัวทด ฯลฯ ด้านภาษาก็ใช้คำศัพท์ที่ง่าย ประโยคที่ง่ายและเรื่องที่ง่าย ๆ ก่อน แล้วจึงเพิ่มความยากมากขึ้น และมีความซับซ้อนขึ้นตามลำดับ

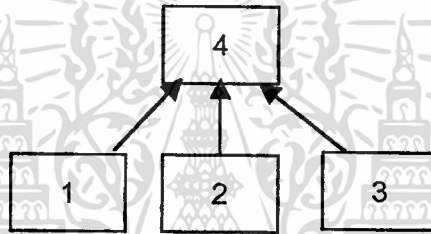
ข. จัดตามลำดับจากพื้นฐานที่จำเป็น (Prerequisite) มีเนื้อหา หรือภาระกิจการเรียนบางประเภทมีลักษณะของการมีลำดับก่อนหลัง (Sequential) คือ การเรียนรู้ในเรื่องหลัง ๆ จะต้องอาศัยความรู้ มโนทัศน์ หลักการ จากตอนต้นๆ เช่น ในวิชาเลขคณิต เรขาคณิต ซึ่งเป็นตัวอย่างของเนื้อหาที่มีลักษณะดังกล่าว همین การเรียนรู้การคูณได้ต้องผ่านการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องการบวกมาก่อน การเข้าใจบททฤษฎีต่างๆ ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีบทแรกๆ เสียก่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นต้น จึงจำเป็นต้องพิจารณาลักษณะธรรมชาติของเนื้อหา ถ้าพบว่ามีลักษณะดังกล่าวก็จะต้องจัดลำดับเนื้อหาตามลำดับก่อนหลัง ดังนี้

ภาพที่ 2.4 การเรียงลำดับเนื้อหาที่มีลักษณะของการลำดับก่อนหลัง (Sequential)
หรือบางประเภท ที่ไม่มีลักษณะของการมีลำดับก่อนหลังอย่างต่อเนื่อง แต่การที่จะเรียนเรื่องนั้นได้สำเร็จจะต้องมีความรู้ในเรื่องอื่น ๆ ก่อน ดังลักษณะต่อไปนี้

ภาพที่ 2.5 ลักษณะของเนื้อหาที่ต้องอาศัยความรู้จากเรื่องอื่นๆ

จากภาพที่ 2.5 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาส่วนที่ 4 ต้องอาศัยการเรียนรู้จาก 1,2,3 ดังนั้นเนื้อหาการเรียนรู้จะต้องเริ่มเรียนในเรื่องที่ 1,2,3 ก่อน จึงให้เรียนเนื้อหาส่วนที่ 4

ค. จัดตามลำดับจากส่วนรวมไปสู่ส่วนย่อย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างกระจ่างชัด เช่น การสอนเรื่องสัตว์ ให้เห็นภาพรวมของสัตว์ก่อนเรียนอวัยวะแต่ละส่วน

ง. จัดตามลำดับของเหตุการณ์ จัดตามลำดับเวลาจากสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนไปสู่สิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง

จ. จัดตามลำดับจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่ไกลตัว สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเป็นสิ่งที่ผู้เรียนมีประสบการณ์จึงง่ายต่อการเข้าใจและเชื่อมต่อการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

(2) จัดเนื้อหาวิชาให้มีความต่อเนื่อง (Continuity) เพื่อให้เอื้อต่อการสะสมความรู้ในการเรียนรู้จำเป็นต้องสะสม เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเพียงพอสำหรับการที่จะเรียนในขั้นต่อไป

(3) จัดเนื้อหาให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อมุ่งให้เกิดบูรณาการ (Integration) และการถ่ายโอน (Transfer) ความรู้ จากวิชาหนึ่งไปสู่อีกวิชาหนึ่ง มีความสัมพันธ์ระหว่างวิชาและสิ่งที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ก. ความสัมพันธ์ระหว่างวิชา อาจจัดเนื้อหาสาระวิชาต่างๆ ให้มีลำดับสัมพันธ์กัน เช่น ขณะเรียนประวัติศาสตร์ในสมัยรัชกาลที่ 2 ของกรุงรัตนโกสินทร์ ก็จัดให้เรียนวรรณคดีสมัยเดียวกันนี้ หรือจัดเนื้อหาสาระให้มีบูรณาการระหว่างวิชา เช่น การจัดหลักสูตรเป็นกลุ่มวิชา ได้แก่ หลักสูตรเสริมประสบการณ์ชีวิต สังคมศึกษา หรือจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ เป็นต้น

ข. ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน กล่าวคือ ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ของความรู้ที่เรียนกับประสบการณ์ของตนเอง การที่จะบรรลุจุดประสงค์ในข้อนี้ได้จะต้องจัดทั้งเนื้อหาและประสบการณ์ให้สัมพันธ์กันด้วย

พงศ์ หรดาล (2531 : 66 – 67) กล่าวถึง การจัดลำดับเนื้อหาวิชามีความจำเป็นอย่างมากในการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ดังนั้น การจัดลำดับเนื้อหาวิชาควรคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้

1. ชนิดของการจัดลำดับ การจัดลำดับเนื้อหาสามารถจัดลำดับดังนี้
 - 1.1 ลำดับจากง่ายไปหายาก โดยการสอนจากสิ่งที่รู้แล้วไปยังสิ่งที่ยังไม่รู้
 - 1.2 จัดลำดับความสนใจ โดยเริ่มสอนสิ่งที่นักเรียนกำลังสนใจมากที่สุดแล้วค่อยลดแทรกความรู้ใหม่เข้าไป
 - 1.3 ลำดับความถี่โดยพิจารณาว่าสิ่งใดนักเรียนต้องใช้บ่อย ก็ควรจัดให้มีความรู้ก่อน
 - 1.4 ลำดับของการฝึกทักษะ คือ ขั้นตอนใดที่ต้องใช้ก่อนในการปฏิบัติ ก่อนอื่นควรฝึกทักษะให้ถูกต้องก่อน เช่น การประมวลผลข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ ดังนั้นนักเรียนควรที่จะมีทักษะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ก่อนจึงจะนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการประมวลผล
 - 1.5 ลำดับตามเหตุผล โดยสอนตามที่บางสิ่งจะต้องรู้ก่อนอีกสิ่งหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น วิธีการใช้เครื่องมือต่างๆ ควรเรียนรู้ก่อนนำเครื่องมือไปปฏิบัติงาน
 - 1.6 ลำดับตามการทำงานทั้งหมด การจัดลำดับเนื้อหาวิชาแบบนี้ หมายถึง การให้นักเรียนเรียนรู้การทำงานทั้งหมดเสียก่อนแล้วจึงเรียนรู้ส่วนประกอบทีละหลัง
2. แนวทางในการจัดลำดับ การจัดอันดับเนื้อหาวิชาควรจัดดำเนินการดังนี้
 - 2.1 จัดเรื่องที่เรียนรู้ได้ง่ายที่สุดไว้ตอนต้นของวิชา
 - 2.2 ชี้แจง แนะนำ กฎเกณฑ์ต่างๆ ควรเอาไว้ช่วงแรกๆ ของวิชา
 - 2.3 จัดความรู้และทักษะ ควรจัดต่อเนื่องกัน
 - 2.4 ทบทวนและเพิ่มเติมความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อบทเรียนใหม่เสมอ
 - 2.5 แนะนำความรู้และทักษะต่างๆ ที่จะต้องใช้บ่อยๆ ในการเรียนอยู่เสมอ
 - 2.6 อย่าเพิ่มสิ่งที่ยุ่งยากให้มากเกินไปจนกว่าความจำเป็น
 - 2.7 จัดความรู้ที่ยากและสลับซับซ้อนและทักษะที่ยากๆ ไว้ตอนท้ายๆ ของวิชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศรีสุตา จริยากุล (2533 : 91) กล่าวถึง การจัดเนื้อหาวิชาแบบบูรณาการ ในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 โดยมีหลักการที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต มีลักษณะการจัดดังนี้

1. กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ กลุ่มทักษะกลุ่มนี้ได้รวมวิชาภาษาไทยและวิชาคณิตศาสตร์ไว้ในกลุ่มเดียวกัน แต่การจัดวิชาไม่ได้จัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ยังคงแยกการสอนเป็นรายวิชาๆ ไปตามปกติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกทักษะพื้นฐานในเรื่องของการอ่าน การเขียนและการคิดเลข ซึ่งเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่ใช้เรียนในวิชาอื่นๆ ต่อไป

2. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ได้จัดสอนแบบ “วิชาแกนกลาง” มุ่งให้เกิดการบูรณาการได้รวมความรู้ในวิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และวิชาสุขศึกษาเข้าด้วยกัน แล้วจัดแบ่งออกเป็นหน่วยเพื่อสอน เช่น หน่วยชีวิตในบ้าน หน่วยชาติไทย หน่วยประเทศเพื่อนบ้าน ฯลฯ การจัดมีหลักอยู่ว่า จัดให้เรียนสิ่งที่ใกล้ตัวที่สุด จนถึงไกลตัวออกไป ในแต่ละหน่วยก็ยังจัดเป็นหน่วยย่อยอีก

3. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย การจัดเนื้อหานั้นได้รวมวิชาศิลปศึกษา ดนตรีและนาฏศิลป์ พลศึกษาและวิชาจริยศึกษา และกิจกรรมต่างๆ ไว้ในกลุ่มเดียวกัน การสอนมิได้จัดเป็นหน่วย ยังคงแยกสอนเป็นรายวิชาๆ ไป

4. กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ การจัดเนื้อหานั้นได้รวบรวมงานต่างๆ ที่นักเรียนสมควรจะทำเป็นไว้ในกลุ่มเดียวกัน แต่การสอนก็ยังเป็นรายวิชาไม่เป็นหน่วย เช่น งานซื้อขาย งานช่าง งานเกษตร งานประดิษฐ์ และงานบ้าน

สุรพันธ์ ดันศรีวงศ์ (2538 : 116) กล่าวถึง การจัดเนื้อหาสาระเพื่อส่งเสริมความเข้าใจให้ผู้เรียนต่อสาระที่ทำการสอนไว้ดังนี้

1. แยกแยะเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนรับได้ในปริมาณที่เหมาะสม เช่น

เนื้อหายาก —————> แยกแยะมาก

เนื้อหาง่าย —————> แยกแยะน้อย

2. เรียงลำดับการถ่ายทอดเนื้อหาสาระที่ผ่านการแยกแยะแล้วด้วยหลักต่อไปนี้

จากสิ่งที่รู้แล้ว —————> สิ่งที่ยังไม่รู้ (สิ่งใหม่)

จากเนื้อหาง่าย —————> เนื้อหาที่ยาก

จากสิ่งที่เห็นได้ —————> ข้อสรุปกฎเกณฑ์

สรุปได้ว่า การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ผู้สอนจะต้องจัดลำดับของเนื้อหา แยกเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับในปริมาณที่เหมาะสม เรียงลำดับการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ จัดเนื้อหาสาระ ต้องให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มวิชา มีความต่อเนื่อง จัดตามลำดับของเหตุการณ์ จากสิ่งที่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่ไกลตัว เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการถ่ายโอนความรู้ได้มากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น เมื่อผู้ใดได้เห็นว่าประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541 : 77 – 79) กล่าวว่า ระบบการเรียนการสอนจะต้องสร้างคนที่มีปัญญา การเรียนการสอนในระบบท่องจำทำให้เด็กนักเรียนไทยส่วนใหญ่ขาดความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ครูอาจารย์และหลักสูตรไม่สร้างให้ผู้เรียนคิดเป็นวิเคราะห์เป็น ประยุกต์ใช้ในโลกแห่งความเป็นจริง การสอนให้เด็กไทยคิดเป็น การเรียนการสอนแบบเลคเชอร์ 100 % เป็นเลคเชอร์ 30 % อภิปราย 70 % การเรียนการสอนโดยใช้วิธีเลคเชอร์หรือบอกจุดเป็นวิธีสอนแบบป้อนเข้าปาก นักเรียนเป็นผู้รับ ทำให้ผลการเรียนออกมาจะเป็นความคิดตามข้อมูลที่ได้รับไม่เกิดความคิดที่แตกฉาน ครูอาจารย์ควรที่จะเปลี่ยนจากคนป้อน มาเป็นคนชี้แนะ หรือผู้ให้คำปรึกษา โดยให้น้ำหนักการสอนในลักษณะเลคเชอร์ 30 % และอีก 70 % ที่เหลือเป็นการอภิปรายถกเถียง เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียน การทบทวนความรู้ ควรที่จะเน้นให้นักเรียนนักศึกษาเขียนเรียงความ เพื่อให้ นักเรียนถ่ายทอดความคิดของตนผ่านการเขียนเรียงความอยู่เสมอ จะช่วยให้นักเรียนเป็นคนที่มีความคิดที่คมชัด เป็นคนที่คิดมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะการเขียนเรียงความจะช่วยจัดระเบียบวิธีคิดช่วยฝึกฝนให้เรียนรู้ในการถ่ายทอดความคิดความเข้าใจ ในทุกวิชาที่เรียนตลอดหลักสูตรของวิชาเรียน และเรียงความยังช่วยให้ครูอาจารย์สามารถประเมินผลได้ว่านักเรียนมีความเข้าใจ มีความถนัดในสิ่งที่เรียนมากน้อยเพียงใด

ฐศรี ดันพงศ์ (2545 : 4) กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรื่อง การสอนแบบ กระบวนการคิดกับกระบวนการทำงาน โดยมีแนวคิดหลักของการจัดการเรียนการสอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดสื่อ หรือสถานการณ์ที่มีความหมายต่อผู้เรียนให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ด้วยการ ใช้คำถาม แล้วกำหนดประเด็นให้ผู้เรียนอภิปราย และสรุปความคิดและความรู้ที่ได้ นำเสนอเป็น แผนภูมิ (Graphic Organizer / Graphic Presentation) ตามรูปแบบของกระบวนการคิด

2. กระตุ้นผู้เรียนนำความรู้ และความคิดที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปใช้ในสภาพจริง การฝึก กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการทำงาน เลือกทำโครงการตามความสนใจที่ฝึก ให้ผู้เรียน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และเลือกข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ

สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ (2530 : 1 – 3) ได้กล่าวว่าคนเราทุกคนต้องมีการเรียนอยู่ตลอดเวลา การเรียนรู้ทำให้คนเราสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้ และเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้คนเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อสังเกตเห็นว่า บุคคล หรือผู้เรียนสามารถทำอะไรได้โดยที่เขาไม่เคยทำได้มาก่อน หรืออาจจะเรียกได้ว่า การเรียนรู้ก็คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องและดีกว่าเดิม บุคคลจะเกิดการ เรียนรู้ขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้ตอบสนองต่อขบวนการของสิ่งเร้า โดยแสดงพฤติกรรมใหม่ที่ได้รับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากสถานการณ์ของขบวนการของสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อมของการเรียนรู้ นั้น ขบวนการของสิ่งเร้าของการเรียนรู้ที่จะทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ เรียกว่า “กระบวนการเรียนรู้” ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ได้ 4 ขั้นตอน คือ

1. **ขั้นสนใจปัญหา (Motivation)** เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้ที่ดีจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียน มีความตั้งใจและสนใจที่จะเรียน ต้องสร้างความสนใจให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียน เมื่อผู้เรียนมีความต้องการทำอะไรบางอย่างที่แปลกใหม่ หรือผู้เรียนได้รับมอบหมายงานที่ยังไม่เคยทำได้มาก่อนเลย ผู้เรียนประสบปัญหาและมีความสนใจที่จะแก้ปัญหา

2. **ขั้นศึกษาข้อมูล (Information)** เมื่อผู้เรียนประสบปัญหา มีความต้องการหรือสนใจที่จะแก้ปัญหานั้น แต่ถ้าเป็นปัญหาใหม่ที่ไม่เคยรู้มาก่อน ย่อมจะต้องมีการศึกษาข้อมูล และทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหานั้น

3. **ขั้นพยายาม (Application)** ข้อมูล เนื้อหาที่ผู้เรียนได้รับหรือศึกษาอาจไม่ถูกต้องหรือไม่พอเพียงสำหรับการแก้ปัญหานั้นก็ได้ การศึกษาหรือรับข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียวนั้น ย่อมยังไม่เกิดการเรียนรู้ ถ้าทราบใดที่ผู้เรียนยังไม่ได้พยายามนำเอาข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการแก้ปัญหา ดังนั้นผู้เรียนต้องพยายามทำ พยายามฝึกหัด และใช้ข้อมูลนั้นในการแก้ปัญหานั้น

4. **ขั้นสำเร็จ (Progress)** การได้พยายามนำข้อมูลมาใช้แก้ปัญหานั้น ย่อมทำให้เกิดผลของการแก้ปัญหานั้น หากข้อมูลที่ศึกษามานั้นมีความถูกต้องและเพียงพอก็ย่อมจะแก้ปัญหานั้นสำเร็จลงได้ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ ถ้าแก้ปัญหานั้นไม่สำเร็จ ก็จะต้องย้อนขั้นตอนของกระบวนการเหล่านี้อีกครั้ง ขั้นสำเร็จผลจึงเปรียบเหมือนกับขั้นตรวจผลงานของผู้เรียนที่ได้จากการฝึกหัด หรือการแก้ปัญหานั้นเอง

เมื่อกล่าวถึงการเรียนมักจะมีคำว่าการสอนควบคู่กันด้วยเสมอ เพราะการเรียนกับการสอนเป็นของคู่กัน การสอนเป็นการช่วยให้บุคคลอื่นเรียน เป็นหน้าที่ของครูเป็นผู้สอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญสำหรับการสอนเป็น 2 ขั้นตอน คือ

- วางแผน การเรียนรู้ให้ผู้เรียน เพื่อที่จะนำผู้เรียนให้มีชัยต่อปัญหาโดยตรงและโดยเร็ว นั่นคือ วางแผนให้มีขั้นตอนของขบวนการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้นตอน

- ช่วยนำ ผู้เรียนในขั้นตอนต่าง ๆ ของขบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนทั้ง 4 ของกระบวนการเรียนรู้

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 48) กล่าวถึงการดำเนินการสอนไว้ว่า ด้านการดำเนินการสอน ต้องระบุให้ชัดเจนว่า ในการสอนครั้งนั้น หรือคาบนั้น จะดำเนินการสอนเช่นไร ใช้วิธีสอน รูปแบบการสอน หรือกิจกรรมใด ควรระบุถึงวิธีสร้างความพร้อมในการเรียน วิธีสอนหรือรูปแบบการสอน การใช้กิจกรรม เช่น ให้ทำแบบฝึกหัดอะไร (เตรียมแบบฝึกหัดไว้ให้พร้อม) ใช้คำถามอะไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้ในเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(เตรียมคำถามให้พร้อม) เนื่องจากวิธีสอนมีหลายวิธี และรูปแบบการสอนมีหลายรูปแบบ ผู้สอนจะต้องเลือกรูปแบบและวิธีสอนที่เหมาะสมที่สุดต่อการเรียนการสอนในเรื่องนั้นๆ

สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์ (2538 : 45) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของกระบวนการเรียนรู้กับการสอน ไว้ดังนี้ การเรียนการสอนเป็นของคู่กันเสมอ แม้ว่าปัจจุบัน นวัตกรรมทางการศึกษาจะมีรูปแบบใหม่ๆ ที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนตามความสามารถด้วยตนเอง แต่ผู้ที่คอยดูแลคอยกิจกรรมการเรียนการสอน ก็คือครู การเรียนการสอนในสาขาอุตสาหกรรมครุภัณฑ์มีความสำคัญมาก แต่ถึงอย่างไร ความจำเป็นที่ครูควรต้องมีการจัดเตรียมการสอนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ขั้นตอนการสอนกับกระบวนการในการเรียนรู้มีความสำคัญและควรที่จะถูกนำมาพิจารณา เพราะเมื่อผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนก็ต้องจัดกระบวนการสอนให้สอดคล้องกัน จะทำให้ผู้เรียนเรียนได้ง่าย มีความเข้าใจง่ายขึ้น มีการตรวจสอบผลการเรียนรู้ ตัวครูก็จะทราบว่าการสอนนั้นได้ผลตามความมุ่งหมายหรือไม่

อดุลย์ ดวงคำน้อย (2538 : 28) กล่าวว่า เป้าหมายสำคัญในการจัดการเรียนเรียนรู้ของครู-อาจารย์คือ การตอบสนองตามเจตนารมณ์ในหลักสูตร วิธีตรวจสอบก็คือ ลองทบทวนว่าในรอบปี รอบเดือนที่ผ่านมา ได้จัดกิจกรรมอะไรไปบ้างที่ตอบสนองตามจุดประสงค์ในหลักสูตร และจัดได้มาก-น้อยแค่ไหน ความหลากหลายในกิจกรรมคือตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนนั้นครูควรเตรียม "กิจกรรม" ต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า อาจเป็น ชุดฝึก ใบงาน ใบความรู้ เทคนิคการถามตอบ วิธีการสอน การทดลอง เกม หรือนวัตกรรมที่สนับสนุนให้การเรียนการสอนมีรสชาติ สนุกสนาน และเกิดทักษะ ได้แนวคิดที่ติดตัวตลอดไป

อำนาจ เถาตระกูล (2541 : 64 – 65) ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนเป็นกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์รูปแบบหนึ่ง ที่สืบทอดกันมายาวนาน เริ่มจากพ่อสอนลูก พี่สอนน้อง เครือญาติสอนเครือญาติ กว้างขวางออกมาเรื่อยๆ จนกระทั่งพัฒนาตัวเองมาเป็นลำดับ จนเกิดเป็นระบบการเรียนการสอนที่เป็นรูปแบบครูสอนศิษย์ สอนกันตัวต่อตัว สอนเป็นกลุ่ม โดยไม่มีชั้นเรียนที่แน่นอน หลักสูตร วิธีการสอน ที่ใช้ในการเรียนการสอนขึ้นกับครูผู้สอนจะกำหนดเรื่องราว และเนื้อหาสาระเอง วิธีสอนหรือกิจกรรมการสอนเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนหรือประสบการณ์ต่างๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตรงตามจุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้ มีกิจกรรมที่เริ่มตั้งแต่ตั้งง่ายไปยากให้เห็นเป็นลำดับ และผู้สอนจะต้องปฏิบัติได้จริง

ลักษณะของกิจกรรมการสอน ได้จำแนกตามบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนที่อยู่ในชั้นเรียน คือ ผู้เรียนกับผู้สอน มี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นหลักสำคัญ กิจกรรมลักษณะนี้ผู้เรียนจะแสดงบทบาทในการเรียนการสอนมากกว่าครูผู้สอนเช่น การให้ผู้เรียนทดลองทำด้วยตนเอง จัดสถานการณ์

จำลองให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ การแสดงบทบาทสมมติ หรือให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานจริง การจัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะ

2. กิจกรรมการสอนที่เน้นผู้สอนเป็นหลักสำคัญ หรือที่เรียกว่ากิจกรรมการสอนที่เน้นผู้สอนหรือครูเป็นศูนย์กลาง มีลักษณะที่ผู้สอนหรือครูจะแสดงบทบาทในการเรียนการสอนมากกว่าผู้เรียน เช่น การสาธิตให้ผู้เรียนดู การอธิบายเรื่องราวและการเล่าเรื่องการทำโจทย์ตัวอย่างให้ผู้เรียนดูและคัดลอกตาม การบรรยายเนื้อหาเรื่องราวตลอดระยะเวลาที่มีการเรียนการสอน

3. กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทั้งผู้เรียนและผู้สอน หรือบางครั้งเรียกว่า การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม โดยทั้งผู้เรียนและผู้สอนแสดงบทบาทในกิจกรรมการเรียนการสอนเท่าๆ กัน เช่น การสอนโดยผู้สอนยกตัวอย่างหลายๆ ตัวอย่างแล้วสรุปเข้าหาหลักการ ข้อเท็จจริง หรือทฤษฎีต่างๆ ซึ่งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากส่วนย่อยๆ ไปสู่ส่วนใหญ่ๆ และผู้เรียนสังเกต ทดลองทำเอง คิดพิจารณา ทำการเปรียบเทียบ วิเคราะห์ จนถึงขั้นสามารถสรุปเป็นกฎเกณฑ์ร่วมกับครูผู้สอนได้อย่างถูกต้อง ยังมีกิจกรรมการสอนแบบอนุমান กิจกรรมการสอนแบบวิทยาศาสตร์

ประกาศ ตลปทอง (2538 : 42) กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ สำหรับชั้นประถมศึกษา ไว้ดังนี้ ภารกิจที่สำคัญของครูคือ การจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน โดยเริ่มจาก

(1) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ทั้งหลักสูตรเพื่อศึกษาความต่อเนื่องและความสัมพันธ์ของเนื้อหา กับหลักสูตรของชั้นที่ตนเองสอน กำหนดวัตถุประสงค์ต้องครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่เป็นด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและเจตคติ

(2) วินิจฉัยคุณสมบัติของผู้เรียน ครูควรสำรวจนักเรียนทั้งชั้นว่ามีความรู้เดิมอะไรบ้าง โดยการทดสอบแล้วนำผลมาศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลว่ามีความรู้เป็นอย่างไร

(3) การเลือกวิธีสอน ที่มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ กระตุ้นแรงจูงใจของนักเรียน จัดโครงสร้างของเนื้อหาวิชา ที่ช่วยให้เด็กเข้าใจง่าย ช่วยให้จำรายละเอียดได้มาก ช่วยให้การส่งถ่ายความรู้ได้ดี และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในขั้นที่สูงขึ้น จัดลำดับชั้นการเรียนอย่างเหมาะสม การได้รับผลการตอบแทนที่เหมาะสม

(4) การเลือกอุปกรณ์การสอน เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในพัฒนาของเด็ก จะต้องใช้สื่อที่สร้างความคิดรวบยอด ครูจึงต้องรู้จักเลือกอุปกรณ์ในการสอน

(5) การจัดลำดับเนื้อหาวิชา ครูต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ลำดับเนื้อหาวิชาตามปกติต้องลำดับความยากง่ายของเนื้อหาที่จัดไว้ในหลักสูตรและต้องพิจารณาความสัมพันธ์ของเนื้อหา ความสะดวกในการสอน

(6) การประเมินผล การเรียนการสอนจะบรรลุผลตามความมุ่งหมายเพียงใด จะทราบได้จากการวัดประเมินผล และทราบถึงความก้าวหน้าของนักเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543 : 29 – 36) ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยเริ่มจากการวางแนวคิดพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ 5 ประการ ได้แก่

- (1) แก่นแท้ของการเรียนการสอน คือการเรียนรู้ของผู้เรียน
- (2) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกแห่ง ทุกเวลา ต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิต
- (3) ศรัทธาเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุดของการเรียนรู้
- (4) ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี ด้วยการสัมผัสและสัมพันธ์
- (5) สาระที่สมมูลเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ คือ ความรู้ ความคิด ความสามารถและความดี

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ ที่เป็นทั้งของไทยและสากล มาจัดสาระและกระบวนการเพื่อเสนอต่อหน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ทฤษฎีการเรียนรู้ 5 ทฤษฎี ได้แก่

- 1. ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข
- 2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 3. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด
- 4. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย : ศิลปะ ดนตรี กีฬา
- 5. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย : การฝึกฝนกาย วาจาใจ

กรมอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานที่ดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ได้จัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ดังนี้

วิสัยทัศน์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการสร้างทักษะวิชาชีพ ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะวิชาชีพ และประสบการณ์จริง โดยสามารถพัฒนาการเรียนรู้ การคิด การจัดการ การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและมีศักดิ์ศรี ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงวิสัยทัศน์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการสร้างทักษะวิชาชีพ

ภารกิจหลัก	ยุทธศาสตร์การดำเนินการ
จัดกระบวนการเรียนการสอน การฝึกวิชาชีพ	- พัฒนาเทคนิควิธีสอนของครู - พัฒนาครูวิชาชีพ - จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ การสร้างทักษะวิชาชีพ
1. ให้ผู้เรียนได้เรียนตามความต้องการและความถนัดตามสภาพจริง	
2. ให้มีความยืดหยุ่นทั้งรูปแบบ และเนื้อหา สอนตามความต้องการของสังคม ชุมชน ท้องถิ่น และผู้เรียน	จัดให้มีระบบการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ เช่น ระบบทวิภาคี
3. พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	จัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนปฏิบัติจริงโดยมีพฤติกรรมบ่งชี้ * มีมนุษยสัมพันธ์ * เชื้อมั่นในตนเอง * มีวินัย * ประหยัด * รับผิดชอบ * สนใจใฝ่รู้ * ซื่อสัตย์สุจริต * ละเว้นสิ่งเสพติด * รักสามัคคี * มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ * มารยาทไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการวิจัยและพัฒนาเท่านั้น ไม่ควรนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุพล วังสินธ์ (2538 : 64 – 66) ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อชีวิต และสังคม กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นกระบวนการและวิธีการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างความมั่งคั่งทางคุณธรรม ปัญญา สุขภาพกาย และจิตกับความเจริญทางวัตถุ มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงทั้งในและนอกห้องเรียน เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจในการดำรงชีวิตและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม กำหนดให้ผู้เรียนพัฒนาระบบการทำงานทั้งในรูปรายบุคคล และเป็นกลุ่มเป็นเงื่อนไขของการศึกษาแต่ละปี พัฒนาระบบการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและสังคมข่าวสาร

พงษ์ หรดาล (2531 : 17) ได้กล่าวว่า การพัฒนาการเรียนการสอนเป็นการช่วยให้ระบบการเรียนการสอนของครู-อาจารย์ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา โดยการนำเอาวิธีสอนเชิงระบบมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพราะองค์ประกอบของระบบมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ถ้าองค์ประกอบส่วนใดมีการเปลี่ยนแปลง ก็ทำให้ส่วนอื่นเปลี่ยนแปลงไปด้วย การเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดความใหม่อยู่เสมอ องค์ประกอบของการวางแผนเพื่อการเรียนการสอนอุตสาหกรรมศึกษา คือ

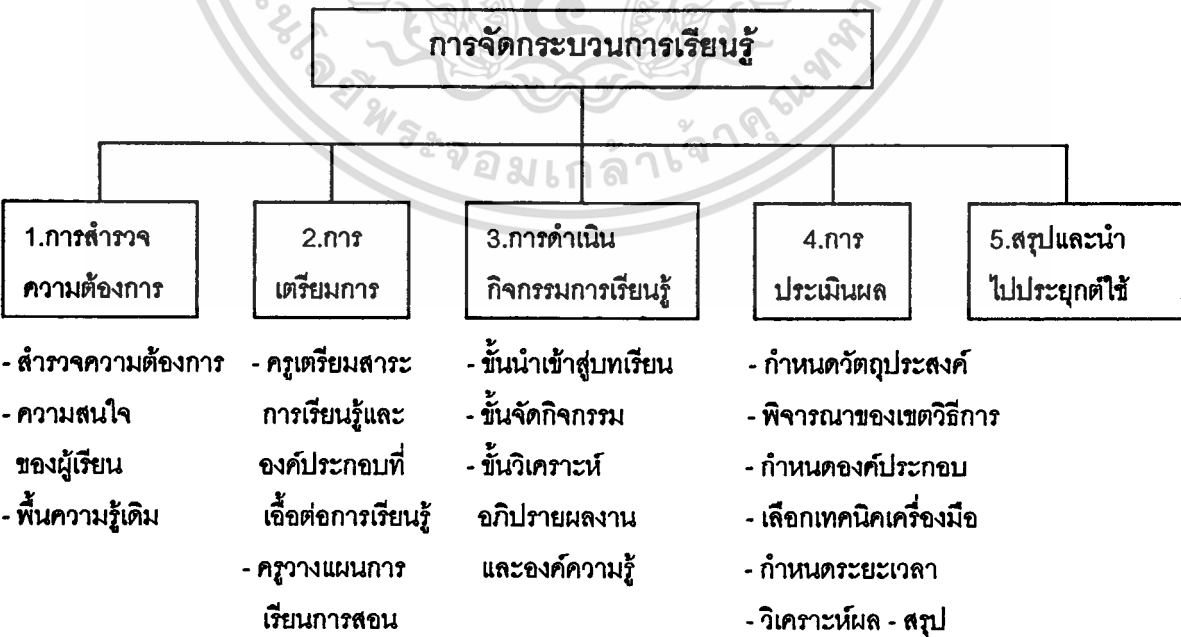
1. วิเคราะห์ขอบเขตและข้อจำกัดของแต่ละโปรแกรมการเรียนการสอน
2. พิจารณาเนื้อหา
3. กำหนดจุดประสงค์
4. เทคนิคการสร้างบทเรียน
5. เทคนิควิธีสอน
6. เทคนิคการทำใบช่วยสอน
7. เทคนิคการทำโครงการสอนและแผนการสอน
8. เทคนิคการเลือกสื่อการสอน
9. เทคนิคการวัดประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 6) ได้นำการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูพจนารถ เจตคติ ครูต้นแบบปี 2542 ที่กล่าวถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ ต้องเป็นการมุ่งพัฒนาคนให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ เต็มความสามารถของผู้เรียน สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าในการเรียนว่าเรียนแล้วได้ประโยชน์ต่อตนเองอย่างไร กิจกรรม การเรียน ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย ได้สัมผัส สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมทั้งใกล้ตัว ไกลตัว ทั้งที่เป็นมนุษย์ ธรรมชาติ สังคมรอบด้าน เทคโนโลยีใหม่ๆ ผู้เรียนได้เรียนด้วยความสุข ได้ฝึกปฏิบัติจริง ได้ทดลอง ได้ค้นคว้า ทั้งรายบุคคลได้ทำงานเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จนค้นพบสาระสำคัญของการเรียนรู้ของบทเรียน ได้ฝึกคิดวิธีการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ มีจินตนาการ สามารถแสดงออกได้ชัดเจน มีเหตุผล การจัดการเรียนการสอน ครูกับ

นักเรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และฝ่ายสนับสนุน เข้ามาเกี่ยวข้องร่วมมือร่วมแรง ร่วมใจกันหลายๆ ฝ่ายควรเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนการสอนทุกขั้นตอน

จรรยาพร ธรณินทร์ (2544 : 6) กล่าวว่า ครูต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับหลักสูตร โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการปฏิรูปการเรียนรู้เน้นผู้เรียนสำคัญเป็นหลักการสำคัญที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ได้กำหนดว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด” นั้นหมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้ โดยครูเป็นผู้วางแผนร่วมกับนักเรียน จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นท้าทาย ให้กำลังใจ ช่วยแก้ปัญหา และชี้แนะทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในขั้นตอนการพัฒนาผู้เรียน ดังภาพที่ 2.6

ภาพที่ 2.6 แผนผัง แสดงการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2546 : 11) กล่าวถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนได้จัดหรือดำเนินการให้สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล ความสามารถทางปัญญา วิธีการเรียนรู้ โดยการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงได้พัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และแสวงหาการเรียนรู้ที่หลากหลายที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงทั้งใน และนอกห้องเรียน มีการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามมาตรฐานหลักสูตรที่กำหนด และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาศัยแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (หมวด 4) เป็นพื้นฐานในการ จัดการศึกษา ค้นคว้า และพิจารณาเลือกใช้รูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ได้ตามเหมาะสม เทคนิคและวิธีการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. การวิเคราะห์ผู้เรียน การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ช่วยให้ครูผู้สอนมี ข้อมูลที่สำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม หลักการวิเคราะห์ผู้เรียนควรคำนึงถึง องค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ ธรรมชาติของผู้เรียน ประสบการณ์และพื้นฐานความรู้ เดิม และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ และการบูรณาการคุณธรรม ค่านิยมในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้

3. การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เชื่อมโยงการพัฒนาหลักสูตรและการจัด การเรียนรู้ในสถานศึกษา

4. การออกแบบการเรียนรู้ตามสภาพจริงให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตร และเชื่อม โยงบูรณาการระหว่างกลุ่มวิชาโดยใช้ผลการเรียนรู้ที่กำหนดเป็นหลัก และใช้กระบวนการวิจัยเป็น ส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. การออกแบบวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย เพื่อ สะท้อนภาพให้เห็นได้ชัดเจนและแน่นอนว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างไร ทำให้ได้ข้อมูล ของผู้เรียนรอบด้านที่สอดคล้องกับความเป็นจริง เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจตัดสินผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

ผลจากการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้และการสอน สรุปว่า การเรียนกับการสอนเป็นสิ่งที่ ต้องมีความสัมพันธ์กันอยู่ตลอด เพราะเมื่อผู้เรียนต้องการที่จะเรียนรู้ ผู้สอนหรือครู-อาจารย์ก็ จะต้องสรรหาวิธีการที่จะถ่ายทอดความรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนมากที่สุด และเมื่อได้ศึกษาพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จะเห็นได้ว่า ได้มีการมุ่งเน้นให้จัดกระบวนการเรียนการ

สอนที่ผู้เรียนสำคัญ มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่ระบุไว้ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2.3.3 การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้

การส่งเสริมบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้เป็นบทบาทหน้าที่ประการหนึ่งของครู ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 นับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ คือ (ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 14 – 18)

1. กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้าผู้เรียนมีโอกาสคิด ทำ สร้างสรรค์ โดยที่ครูช่วยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อ และสรุปสาระการเรียนรู้ร่วม
2. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกายและจิตใจ และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง
3. สาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน และความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้ผลการเรียนรู้จากสาระและกระบวนการ จะต้องทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ความดี และมีความสุขในการเรียน
4. แหล่งเรียนรู้มีหลากหลายและเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ ตามความถนัด ความสนใจ
5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูและระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูล ห่วงใย มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ คือแลกเปลี่ยนความรู้ ถักทอความคิด พิชิตปัญหาด้วยกัน
6. ศิษย์มีความศรัทธาต่อครูผู้สอน สาระที่เรียนรวมทั้งกระบวนการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนใฝ่รู้ มีใจรักที่จะเรียนรู้ ทั้งนี้ครูต้องมีความเชื่อว่าศิษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ดีและมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
7. สาระและกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวของผู้เรียน จนผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง
8. กระบวนการเรียนรู้ มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายจริงๆ เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้สูงสุดส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้และจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีแนวทางดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.3.1 จัดแหล่งการเรียนรู้และบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา

1. ร่วมมือกับสถานศึกษา จัดแหล่งเรียนรู้ บรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้สังเกต สำรวจ สัมผัสและมีปฏิสัมพันธ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
2. ประสานสัมพันธ์กับเพื่อนครูและนักเรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา
3. วางแผนจัดกิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ชี้แนะวางแผนการปฏิบัติงาน เลือกวิธีปฏิบัติงานร่วมกัน ประชุมปรึกษาหารือลงมือปฏิบัติค้นคว้าจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา
4. เชิญบุคลากรจากชุมชน บิดา - มารดาและผู้ปกครอง ร่วมจัดกิจกรรมให้ ความรู้และสนับสนุนทางด้านการศึกษาของผู้เรียนในสถานศึกษา
5. ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและสรุป เพื่อนำผลการดำเนินงานมา ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3.3.2 จัดแหล่งการเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา

สภาพแวดล้อมที่ทางสถานศึกษาจะต้องดำเนินการ ตามข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการ ดังนี้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2544 : 22 – 25)

1. พัฒนาสถานศึกษาให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีทรัพยากรอย่างเพียงพอ ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในสถานศึกษา ให้เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข จากแหล่งการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมรอบตัว สถานศึกษาต้องดำเนินการดังนี้

1.1 อาคารสถานที่

- อาคารเรียน อาคารประกอบ ก້ອງน้ำ ห้องครัว ตลอดจนบริเวณสภาพแวดล้อมโรงเรียน ต้องจัดให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ ร่มรื่นสวยงามและปลอดภัย
- ห้องเรียน และรูปแบบการจัดที่นั่งเหมาะสมแก่การปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน จัดมุมความรู้ มุมกิจกรรมในห้องเรียน ตลอดจนป้ายนิเทศ ชั้นวางสื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสม

1.2 การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้

- พัฒนาครูผู้สอนมีบุคลิกภาพที่ดี มีความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รักและเข้าใจศิษย์
- มีการเตรียมการสอนที่ดี จัดหาและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียน การสอนที่ทันสมัยอยู่เสมอ

- จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน เหมาะสม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กับเนื้อหาและจุดประสงค์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าและการปฏิบัติจริงของตนเอง

- มีการนำสื่อนวัตกรรมและกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.3 จัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

- ห้องสมุด ห้องวิชาการ ห้องปฏิบัติการต่างๆ
- มุมความรู้ นิทรรศการและอุทยานการศึกษา
- ศูนย์สารสนเทศ พิพิธภัณฑ์การศึกษาของท้องถิ่น
- ศูนย์สื่อ นวัตกรรมและโสตทัศนูปกรณ์การศึกษา
- กิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมความรู้ด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. พัฒนาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลและสารสนเทศ ทั้งที่เป็นข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ การบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ จำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีความทันสมัยเป็นระบบสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวปฏิบัติดังนี้

2.1 จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยจำแนกเป็น

2.1.1 ข้อมูลพื้นฐาน

- ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนและชุมชน
- แผนผังอาคารเรียน อาคารประกอบ
- จำนวนห้องเรียน ห้องกิจกรรมและห้องปฏิบัติการ
- จำนวนครูผู้สอน และบุคลากรสนับสนุน คุณวุฒิทางการศึกษา วิชาเอก

ความสามารถพิเศษ

- จำนวนนักเรียน จำแนกตามชั้น อายุ ภูมิลำเนา ความสามารถพิเศษ และปัญหาต่างๆ

- ผลการเรียนรู้ของนักเรียนรายชั้น รายวิชา/กลุ่มประสบการณ์และข้อมูลสถิติต่างๆ ที่จำเป็น

2.1.2 ข้อมูลแหล่งการเรียนรู้

- ทรัพยากรและการประกอบอาชีพของชุมชน
- สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระในชุมชน
- สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ผู้อำนวยการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และบุคลากรที่มีความรู้พิเศษในชุมชน และท้องถิ่นใกล้เคียง
- แหล่งเรียนรู้ของชุมชน องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนทั้งของรัฐบาล และเอกชน
- ผู้나ศิษย์เก่าและผู้มีอุปการคุณของโรงเรียน

2.2 ประมวลข้อมูลและจัดทำสารสนเทศ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมกับการนำไปใช้

2.3 เผยแพร่ข้อมูลและนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้

2.4 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความรู้ ความสามารถและทักษะในการผลิตและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อประโยชน์ต่อการเรียนรู้

2.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะเพียงพอในการใช้ข้อมูล และเทคโนโลยีสารสนเทศในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตามความต้องการและความสนใจ ตลอดจนการบริการแก่ชุมชน

2.6 ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน และทันสมัย อยู่เสมอ

นพพษ์ บุญจิตราดุลย์ (2521 : 17) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้มาก เพราะการเรียนรู้จะมีปฏิริยาต่อสิ่งแวดล้อมเสมอ ทำให้เกิดการยอมรับ และสร้างความเคยชิน

ภักดิษฐา เสนาสวัสดิ์ (2544 : 67) กล่าวว่า การจัดบรรยากาศในโรงฝึกงานที่ดีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงาน ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างนิสัยที่ดีในการทำงานให้แก่ผู้เรียนอยู่เสมอ

มาลี สิ้นเสื่อ (2544 : 61) กล่าวว่า การจัดบรรยากาศทางการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียน ได้เรียนจากประสบการณ์จริงจากสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ จากความร่วมมือจากบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

สุพิชญา วีระกุล และคณะ (2524 : 182 – 187) กล่าวว่า การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ได้ดังนี้ สภาพโรงเรียนและห้องเรียน โรงเรียนต้องจัดอาคารสถานที่ถูกหลักวิชา เช่น การวางแนวทางอาคารทุกทิศทางให้ได้รับแสงเพียงพอ ไม่มีเสียงดังรบกวน ตรงทิศทางลม ไม่ร้อนอบอ้าวจนเกินไป ภายในตกแต่งด้วยสิ่งที่สวยงาม หรือหาสิ่งที่สดชื่นช่วยให้บรรยากาศร่มรื่นน่าเรียน สภาพห้องเรียนควรยืดหยุ่นได้ตลอดเวลา บริเวณควรสะอาดสวยงาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โต๊ะเก้าอี้เพียงพอ ขนาดเหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งเหล่านี้ความจำเป็นที่จะสร้างเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลดี

สรุปว่า การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ เป็นหน้าที่ของครู และเป็นปัจจัยที่สำคัญสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ เนื่องจากแหล่งการเรียนรู้ บรรยากาศสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้จะมีอยู่ทั่วไปมีทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องจัดแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สัมผัส และยังต้องทำการสำรวจจัดทำข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน มีการประสานความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ เอกชน และชุมชนเพื่อขอความร่วมมือให้สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้

2.3.4 การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้

สาระสำคัญในหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 64 ที่ว่าด้วย รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีการศึกษาอื่น โดยเร่งพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ และมาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

กิดานันท์ มลิทอง (2543 : 89) สื่อการสอนเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในการเรียนการสอน เพราะว่า สื่อการสอนจะเป็นตัวกลางที่ช่วยทำให้การสื่อสารระหว่างผู้สอน และผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนได้ตรงกับที่ผู้สอนต้องการสื่อในรูปแบบต่างๆ เป็นทรัพยากรที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ การใช้สื่อการสอน ผู้สอนจะต้องศึกษาลักษณะเฉพาะและคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิดเพื่อจะได้เลือกสื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์การสอนและสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ต้องมีการวางแผนการใช้สื่ออย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.4.1 ความหมายของสื่อเพื่อการเรียนรู้

กิดานันท์ มลิทอง (2543 : 89 - 90) กล่าวถึงสื่อการเรียนรู้ไว้ว่า สื่อการเรียนรู้ หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามที่บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน อาจเป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษา เป็นสิ่งที่ใช้เครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการทำให้การสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียน ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 117) กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้ คือ สิ่งที่เป็นพาหะหรือสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติให้บรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอน และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สมปอง มากแจ้ง (2542 : 35) ให้ความหมายสื่อการสอนไว้ดังนี้ สื่อ (Media) คือ ตัวกลางที่ช่วยในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ข่าวสาร ความรู้ เรื่องราว เหตุการณ์ แนวคิด สถานการณ์ ฯลฯ ที่ผู้ส่งสารส่งไปยังผู้รับสาร ดังนั้น สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยในการนำความรู้จากครูไปยังนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามวัตถุประสงค์ของครู

โดยแบ่งสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อการสอนประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อการสอนที่มีลักษณะเป็นตัวอุ้มหรือเก็บความรู้ มี 2 ลักษณะ คือ

1.1 วัสดุที่สามารถให้หรือถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวมันเอง เช่น แผนที่ ลูกโลก รูปภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ แผนภาพ ของจริง ของจำลอง ฯลฯ

1.2 วัสดุประเภทที่ให้หรือถ่ายทอดความรู้ไม่ได้ด้วยตัวเอง ต้องมีเครื่องมือและอุปกรณ์อื่นๆ เข้าช่วย เช่น แผ่นเสียง ม้วนเทป ฟิล์มภาพยนตร์ แผ่นโปร่งใส แผ่น CD

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวผ่านที่ช่วยให้ข้อมูลหรือสารที่อยู่ภายในวัสดุที่เป็นสื่อ สามารถนำออกมาให้หรือเรียนรู้ เช่น เครื่องมือต่างๆ

3. สื่อการสอนประเภทวิธีการ (Techniques and Methods) คือ สื่อการสอนที่มีลักษณะเป็นแนวความคิดหรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอน ซึ่งไม่มีลักษณะเป็นวัสดุและอุปกรณ์ แต่ในลักษณะที่เป็นขั้นตอนหรือเทคนิค วิธีสอนที่ย่างยากซับซ้อนนั้น อาจจะมีวัสดุอุปกรณ์เข้ามาช่วยให้การดำเนินการสอนมีประสิทธิภาพและรวดเร็วขึ้นได้ สื่อการสอนเป็นเทคนิคและวิธีการ เช่น การสอนทางไกล การสอนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปที่เรียนด้วยตนเอง การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การสอนด้วยบทเรียนโปรแกรม การสอนด้วยบทเรียนโมดูล

พงศ์ หรดาล (2531 : 195) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ตลอดจนเทคนิคต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ สื่อการสอนยังเป็นเรื่องของความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความรู้ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้เป็นอย่างดี และรวดเร็วขึ้น ครูจึงมีหน้าที่เป็นผู้เลือกสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้อง และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหมาะสมกับเนื้อหาในการสอนแต่ละครั้ง สื่อการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการสอน เพราะสื่อเป็นตัวกลางที่จะช่วยให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของการสอน

ขริต เทพขยติมันต์ (2530 : 57) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ถ่ายทอดซึ่งกันและกัน ได้ผลดีตรงตามจุดมุ่งหมายของการสอนนั้น ลักษณะสื่อการสอนในอาชีวศึกษาโดยทั่วไปที่นอกจากสื่อคำพูดของครูผู้สอน ที่ใช้สื่อความหมายแล้ว การสอนให้ได้ประสิทธิภาพดี ผู้สอนยังสามารถใช้สื่ออื่นๆ ประกอบในการสอน ดังต่อไปนี้

1. กระดานดำ ไว้สำหรับ ข้อความที่แสดงสั้น ๆ ภาพที่แสดงเป็นภาพง่าย ๆ ใช้เวลาเขียนสั้น ๆ ไม่มีไฟฟ้าและอุปกรณ์อื่นๆ ต้องการเปลี่ยนแปลง แก้ไขภาพหรือข้อความบ่อย ๆ และใช้กับนักเรียนจำนวนไม่มากนัก

1.1 กิจกรรมในการเรียนการสอน เหมาะสำหรับการเรียนการสอนแบบบรรยายหรือถาม-ตอบ สามารถให้นักเรียนร่วมกิจกรรมบนกระดานดำได้ง่ายและพร้อมกันหลายคนได้ เปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมรายละเอียดได้ง่าย

1.2 ลักษณะทางเทคนิค ไม่ต้องใช้อุปกรณ์อื่น ๆ ประกอบ ไม่ต้องใช้ไฟฟ้า เก็บรักษาไว้ไม่ได้ อายุการใช้งานสั้น มีเนื้อที่การใช้งานกว้าง

2. ใบเนื้อหาและใบงาน เหตุที่เลือกใช้ ไม่มีตำราหรือหนังสือที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการโดยตรง เนื้อหาที่ต้องการกระจายในตำราหลายเล่ม ตำรามีราคาแพงเกินไปและมีเนื้อหาเกินความต้องการ รายละเอียดของเนื้อหามีมาก หรือมีภาพและวงจรที่ซับซ้อนเสียเวลานาน ในการลอกจากกระดาน ในการสอนนักเรียนจำนวนมากๆ แบบบรรยายควรมีใบเนื้อหา ใบงานประกอบเพื่อให้ทุกคนเรียนได้ทั่วถึง

2.1 กิจกรรมในการเรียนการสอน เหมาะสำหรับการเรียนการสอนแบบบรรยายถามตอบ แบบเป็นกลุ่มย่อยหรือเรียนด้วยตนเอง นักเรียนทุกคนสามารถมีกิจกรรมพร้อมกันในเวลาเดียวกัน เช่น อ่านและทำใบงาน สามารถให้นักเรียนศึกษาและทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเอง

2.2 ลักษณะทางเทคนิค ต้องใช้วัสดุและอุปกรณ์ในการสร้าง เช่น กระดาษไข กระดาษและเครื่องโรเนียว ต้องใช้พนักงานพิมพ์ดีดเพื่อสร้างต้นฉบับ สอนนักเรียนได้จำนวนไม่มาก

3. แผ่นภาพ เหตุที่เลือกใช้ ภาพที่แสดงยุ่งยากซับซ้อนเสียเวลาเขียนบนกระดานคำนวณ ไม่มีไฟฟ้าหรืออุปกรณ์เครื่องฉายภาพอื่น ๆ ในห้องเรียน ดึงความสนใจของผู้เรียนทั้งชั้น ต้องการแสดงให้เห็นที่ละขั้นตอนโดยใช้ภาพแยกส่วน

3.1 กิจกรรมในการเรียนการสอน เหมาะกับการสอนแบบบรรยาย หรือถาม - ตอบ สามารถให้นักเรียนร่วมกิจกรรมได้ โดยใช้ดินสอหรือชอล์กสีเพิ่มเติมรายละเอียดให้นักเรียนอธิบาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ขึ้นต้นการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนประกอบต่างๆ ของภาพหน้าชั้นเรียน ภาพทุกภาพควรมีรายการคำถามที่ดีประกอบ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนร่วมอภิปราย

3.2 ลักษณะเทคนิค ไม่ต้องใช้อุปกรณ์ เครื่องมือที่ย่งยากในการสร้าง ยกเว้นในกรณีที่ต้องการลอกรูปภาพที่ซับซ้อนจากตำรา ต้องใช้เครื่องขยายภาพ ไม่ต้องใช้ไฟฟ้าหรืออุปกรณ์ในขณะใช้สอน การเก็บรักษายากเพราะมีขนาดใหญ่

4. แผ่นใส เหตุที่เลือกใช้ ภาพที่แสดงยุ่งยากซับซ้อน เสียเวลาในการเขียนลงกระดานดำ ต้องการแสดงรูปภาพที่เป็นภาพซ้อน ต้องการขยายภาพให้มีขนาดใหญ่หรือเล็กได้ตามต้องการ ในกรณีที่ต้องการใช้ภาพซ้อนที่สามารถเลื่อนหรือเคลื่อนที่ได้

4.1 กิจกรรมในการเรียนการสอน เหมาะกับการสอนแบบบรรยายหรือถาม-ตอบ ขณะเขียนหรืออธิบายภาพสายตาสามารถควบคุมชั้นเรียนได้ นักเรียนสามารถร่วมกิจกรรมโดยเขียนลงบนแผ่นใสได้ นักเรียนสามารถอธิบายรายละเอียดต่างๆ ของภาพ หน้าชั้นเรียนได้ การเตรียมภาพแผ่นเดียวหรือภาพซ้อน ควรมีรายการคำถามประกอบภาพที่เหมาะสมเป็นขั้นตอน

4.2 ลักษณะทางเทคนิค สามารถสร้างขึ้นเองได้ ฉายภาพในห้องสว่างได้ การเก็บรักษาง่าย ต้องใช้เครื่องฉายแผ่นใส

5. ภาพสไลด์ ให้แสดงภาพที่ย่งยากซับซ้อนหรือภาพที่ถ่ายจากของจริง ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน สามารถขยายภาพให้เล็กใหญ่ได้ตามขนาดของกลุ่มผู้เรียน สามารถใช้เสียงประกอบโดยใช้เทปบันทึกเสียงประกอบ

5.1 กิจกรรมในการเรียนการสอน ใช้สอนโดยวิธีบรรยาย หรือถาม-ตอบ ส่วนสไลด์ประกอบเสียงสามารถเรียนได้ด้วยตัวเอง นักเรียนสามารถอธิบายรายละเอียดของภาพได้ ครูควรเตรียมคำถามประกอบภาพอย่างเป็นขั้นตอน

5.2 ลักษณะทางเทคนิค ทำได้เองโดยใช้กล้องถ่ายรูปธรรมดา เก็บรักษาง่ายมีขนาดเล็ก เครื่องฉายภาพสามารถใช้ในมุมมืดของห้องโดยไม่ต้องฉายในห้องมืด

กรมวิชาการ (2545 : 1) ให้ความหมายไว้ว่าสื่อการเรียนการสอน (Instructional Media) หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามที่บรรจุเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้เนื้อหาหรือสาระนั้นๆ

การเรียนการสอนที่ใช้สื่อการเรียนรู้เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทักษะ และประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่ภายในห้องเรียนหรือในโรงเรียน ผู้สอนและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากสื่อที่หลากหลายสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่

สรุปความหมายของสื่อการเรียนการสอนได้ว่า หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยให้การถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอน จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ไปสู่ผู้เรียน และเป็นสิ่งที่ช่วยขยายให้เนื้อหาของบทเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้จัดทำไปใช้ประโยชน์ในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรียนให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น และบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนดไว้

2.3.4.2 ประเภทของสื่อเพื่อการเรียนรู้

กฤษมันต์ วัฒนานรงค์ (2536 : 58) กล่าวว่า นักการศึกษาได้แบ่งประเภทของสื่อโดยใช้เกณฑ์ต่างๆ เป็นหลักการแบ่งประเภท เช่น ตามลักษณะการใช้งาน ตามลักษณะทางกายภาพ และลักษณะของการเรียนรู้ของมนุษย์ในรูปของกรวยประสบการณ์ (Cone of Experience) ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาของ Edgar Dale และยังจำแนกตามแหล่งที่มาของความรู้ (Learning Resources)

1. สื่อที่แบ่งตามลักษณะการใช้งาน ได้แก่ ประเภทใช้เครื่องฉาย ประเภทไม่ใช้เครื่องฉาย และประเภทเครื่องเสียง

1.1 ประเภทใช้เครื่องฉาย ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายภาพโปร่งใส เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพโทรทัศน์

1.2 ประเภทไม่ใช้เครื่องฉาย ได้แก่ ภาพนิ่ง แผนภูมิ แผนภาพ หุ่นจำลอง ของจริง

1.3 ประเภทเครื่องเสียง ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง วิทยุ แผ่นเสียง และเทปเสียง

2. สื่อที่แบ่งตามลักษณะทางกายภาพและแบ่งจากกรวยประสบการณ์ที่ Edgar Dale จำแนกไว้ 11 ชั้น สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ

2.1 สื่อประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อที่บรรจุสารหรือความรู้ที่อยู่ในตัว แบ่งย่อยเป็น 2 ประเภท คือ

2.1.1 สื่อวัสดุที่ต้องร่วมใช้กับอุปกรณ์อื่นจึงจะสามารถถ่ายทอดสารหรือความรู้ให้ผู้เรียนได้ เช่น แผ่นเสียง เทปโทรทัศน์ ฟิล์มภาพยนตร์

2.1.2 สื่อวัสดุที่ไม่ต้องร่วมใช้กับอุปกรณ์อื่นๆ ก็สามารถถ่ายทอดหรือใช้ความรู้แก่ผู้เรียนได้ เช่น แผนภูมิ แผนภาพ ลูกโลก หุ่นจำลอง เป็นต้น

2.2 สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) เป็นสิ่งที่เป็นตัวผ่านให้สารหรือความรู้ที่อยู่ทั้งภายในวัสดุและอยู่ในรูปของจริง หรือสถานการณ์จริงได้ถ่ายทอดออกมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เช่น เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ และเครื่องเล่นแผ่นเสียง

2.3 สื่อประเภทเทคนิควิธีและวิธีการ (Techniques and Method) เป็นสื่อในลักษณะนามธรรม เป็นแนวคิดหรือขบวนการจัดระบบและเงื่อนไข หรือสถานการณ์ในการเรียนรู้ ซึ่งอาจรวมหรือไม่รวมเอาสื่อวัสดุและอุปกรณ์มาประกอบช่วยให้ขบวนการดำเนินไปได้ เช่น การแสดงละคร ทักษะศึกษา และการผลิต

3. สื่อที่จำแนกตามทรัพยากรการเรียนรู้ แบ่งได้เป็น 6 แบบ คือ

3.1 คน (People) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ เริ่มตั้งแต่ครู และบุคลากรใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานศึกษาจนถึงบุคคลในสังคมที่มีความชำนาญในด้านต่างๆ

3.2 วัสดุ (Material) ทั้งที่บรรจุเนื้อหาวิชาการและเพื่อการบันเทิง สามารถนำมาเป็นแหล่งวิชาการได้ เช่น หนังสือ สไลด์ และเทปโทรทัศน์

3.3 อาคารสถานที่ (Setting) อาจจะเป็นในรูปของสนามกีฬา ตัวอาคาร ห้องประชุม และสถานที่สาธารณะต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษา

3.4 เครื่องมือและเครื่องใช้ (Tools and Equipments) นอกจากเครื่องมือทางโสตทัศนูปกรณ์แล้วเครื่องใช้สำนักงานและงานอุตสาหกรรมหรือก่อสร้าง เริ่มตั้งแต่เครื่องถ่ายภาพเอกสาร คอมพิวเตอร์ จนถึง ค้อน ไขควง และตะปู สามารถสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น

3.5 กิจกรรม (Activities) อาจจะเป็นการจัดขึ้นร่วมกับแหล่งวิชาการอื่นๆ หรือวิธีการเรียนที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ ได้แก่ การสอนแบบโปรแกรม ทัศนศึกษา การเล่นเกมและการแสดงละคร

3.6 ธรรมชาติ (Natural Resources) สิ่งที่มีอยู่และเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในรูปของปรากฏการณ์ วัตถุและลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นแหล่งความรู้ สามารถนำมาใช้เป็นสื่อการสอนได้ เช่น ฟาร์ม ไร่ สวน ทุ่งนา แหล่งน้ำ หุบเขา และน้ำตก และนอกจากนั้นยังมีสื่อในลักษณะต่างๆ อีก เช่น แบบสองมิติ สามมิติ ใช้อิเล็กทรอนิกส์ ไม่ใช้อิเล็กทรอนิกส์ รูปธรรม จำลองแบบ และนามธรรมอีกด้วย

สมปอง มากแจ้ง (2542 : 40) กล่าวว่า สื่อเพื่อการเรียนรู้มีอยู่มากมายหลายประเภทดังต่อไปนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่แสดงหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่างๆ โดยใช้ตัวเขียนหรือตัวหนังสือเป็นสื่อในการแสดงความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายชนิด เช่น เอกสาร หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร บันทึกรายงาน ฯลฯ

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นใช้ควบคุมกับเครื่องมือโสตทัศนวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น แถบบันทึกพร้อมเสียง (วิทยุทัศน์) แถบบันทึกเสียง ภาพนิ่ง สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3. สื่ออื่นๆ นอกจากสื่อ 2 ประเภทข้างต้น ได้แก่

3.1 บุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ที่สามารถถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิด และประสบการณ์ไปสู่บุคคลอื่น เช่น บุคลากรในท้องถิ่น แพทย์ ตำรวจ นักธุรกิจ เป็นต้น

3.2 ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ตัวผู้เรียน เช่น พืชผัก ผลไม้ ปรากฏการณ์ ห้องปฏิบัติการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 กิจกรรม / กระบวนการ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการสอนที่ผู้สอนและผู้เรียนกำหนดขึ้นเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องให้กระบวนการคิด การปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน

3.4 วัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนรู้ เช่น หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ รวมถึงสื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานต่างๆ

2.3.4.3 หลักการเลือกสื่อการสอน

หลักการเลือกสื่อการสอนที่ดี นักการศึกษามีความเห็นว่า “ไม่มีสื่อการสอนประเภทใดประเภทหนึ่งที่มีคุณสมบัติที่ดีและเหมาะสมที่สุดสำหรับการสอนทุกประเภท” โดยให้ข้อคิดในการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมดังนี้ (สมปอง มากแจ้ง. 2542 : 50)

1. จุดมุ่งหมายของการสอน
2. ลักษณะของเนื้อหาวิชาที่สอน
3. วิธีการสอนของครูที่ใช้สอน
4. ประสบการณ์เดิมของนักเรียน
5. วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่

พงศ์ หวดาล (2531 : 197) กล่าวถึงลักษณะของสื่อการเรียนการสอนที่ดี จะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติต่างๆ ดังนี้

1. ความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน เพราะลักษณะเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่กำหนดให้ทราบพฤติกรรมขั้นสุดท้ายของผู้เรียน แบ่งได้เป็นดังนี้

- 1.1 ประเภทความรู้ความเข้าใจที่จะเป็นพื้นฐานของการนำไปใช้กับปัญหาได้ ได้แก่ การอธิบาย การประเมินค่า การสร้างกฎเกณฑ์หลักการ
- 1.2 ประเภทการลงมือปฏิบัติที่จะนำไปสู่ทักษะในการทำงานต่อไป
- 1.3 ประเภทความรู้ด้านอารมณ์ที่มองเห็นคุณค่าหรือเกิดความสนใจเนื้อหาการเรียนต่อไป

2. ความเหมาะสมกับรูปแบบของการเรียนการสอน

2.1 สอนเป็นกลุ่มใหญ่พร้อมกัน ความรู้ที่ครูถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียน แต่ละคนจะรวดเร็ว ผู้เรียนมีหน้าที่ฟังการถ่ายทอดแล้วจดบันทึกเท่านั้น สื่อที่ใช้ต้องมีขนาดใหญ่พอที่ผู้เรียนจะต้องมองเห็นได้พร้อมๆ กัน

2.2 การสอนกลุ่มย่อย ที่ประกอบด้วยผู้เรียนประมาณ 5-6 คน สื่อที่ใช้ไม่ต้องการขนาดใหญ่ แต่ต้องมีหลายชุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 การสอนรายบุคคล สื่อที่ใช้ต้องมีความชัดเจนพอที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเป็นสื่อขนาดเล็ก

3. ความเหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน เช่น วัย ความสามารถพื้นฐาน ประสบการณ์และความสนใจ

4. ความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของการใช้สื่อการสอน และต้องมีความสัมพันธ์กับวัสดุอุปกรณ์พื้นฐานและสภาพแวดล้อมของการใช้สื่อ นอกจากนี้ไม่เป็นปัญหาต่อการผลิตและการใช้แล้วยังทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่แท้จริงด้วย

2.3.4.4 สื่อการสอนภาคงานปฏิบัติ

สื่อการสอนนับได้ว่าเป็นมีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนไปสู่ผู้เรียน และเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความต้องการในการเรียนรู้ สื่อบางชนิดทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายเพราะได้สัมผัสกับสิ่งที่คล้ายกับเหตุการณ์จริง การเลือกใช้สื่อการสอนครูผู้สอนต้องพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาสาระรายวิชา ความสามารถผู้เรียน และต้องมีความหลากหลาย และที่สำคัญครูผู้สอนจะต้องมีความชำนาญในการใช้สื่อการสอนชนิดนั้นๆ

ลักษณะสื่อการสอนวิชาปฏิบัติ ส่วนใหญ่ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบในการเรียนรู้เป็นหลักในการเลือกสื่อการสอนดังต่อไปนี้ (ชรัต เทพขุติมันต์, 2530 : 63)

1. ลักษณะเป้าหมายของเนื้อหาวิชาหรือวัตถุประสงค์ของการสอนนั้น
2. ความสามารถของผู้สอน รวมถึงวิธีการสอนและการใช้สื่อการสอน
3. อุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่มีให้
4. กิจกรรมที่ต้องการการแสดงผลจากผู้เรียน

ดังนั้น ส่วนใหญ่ในการสอนวิชาปฏิบัติครูมักใช้สื่อ ดังนี้

1. ช่วงการให้เนื้อหาความรู้ หรือสอนทฤษฎีเชิงปฏิบัติ ครูมักนิยมใช้สื่อต่อไปนี้

- กระดานดำ เพราะง่ายต่อการปฏิบัติ
- สไลด์ด้วยสื่อของจริง เพราะมีความพร้อมมากกว่า
- สไลด์ด้วยแบบจำลอง (Model) ในกรณีที่ของจริงยุ่งยากมาก

2. ช่วงการปฏิบัติของผู้เรียน ต้องใช้สื่อของจริง เพื่อให้ผู้เรียนผ่านประสบการณ์จริงอย่างน้อย 1 ครั้ง

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนหรือสื่อเพื่อการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นมากต่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้เร็วในเนื้อหาวิชา เกิดทักษะและในการเลือกใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้นั้น ครูผู้สอนจะต้องเลือกให้ตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตรเนื้อหาวิชา และวัยของผู้เรียน ซึ่งผู้สอนจะต้องมีความชำนาญในการใช้สื่อได้อย่างถูกต้อง จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่วางไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.5 การประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมสำคัญที่ต้องอยู่ในทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ เริ่มตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอนเป็นการตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ประเมินผลระหว่างการเรียนรู้เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงผลการเรียน และเพื่อให้ผู้เรียนจะได้ทราบถึงผลการเรียนรู้เป็นระยะ และประเมินเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา / ภาคเรียนเป็นการตัดสินผลการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบให้แน่ว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2542 : 124)

พงศ์ หรดาล (2531 : 217) กล่าวไว้ว่า การประเมินผลการเรียนรู้ ถือว่าเป็นหลักที่สำคัญของครูที่ให้การศึกษากับนักเรียนด้วยวิธีใดก็ตาม เพื่อให้ทราบว่าผลการเรียนที่นักเรียนได้รับมีผลตามต้องการหรือไม่อย่างไร หรือต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

ความสัมพันธ์ระหว่างการวัดและประเมินผล คำว่า “ การทดสอบ ” (Test) , “ การวัดผล ” (Measurement) และ “ การประเมินผล ” (Evaluation) สามารถจำแนกความหมายไว้ดังนี้

การทดสอบ (Test) คือการให้คำถามที่เป็นมาตรฐานชุดหนึ่งแก่นักเรียนทำเพื่อวัดความรู้ความสามารถและทักษะต่างๆ ของนักเรียนแต่ละคน

การวัดผล (Measurement) คือการกำหนดค่าตัวเลขให้กับสิ่งของเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ที่เป็นไปหรือปฏิบัติตามกฎ

การประเมินผล (Evaluation) คือ กิจกรรมของการจัดวางแผนการเก็บรวบรวม และการใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ

ตารางที่ 2.2 แสดงความแตกต่างของความหมายระหว่างการวัดผลและการประเมินผล

การวัดผล	การประเมินผล
1. เป็นการกำหนดจำนวนปริมาณหรือรายละเอียด	1. เป็นการกำหนดระดับคุณค่าหรือการตัดสินสรุปผล
2. การกระทำอย่างละเอียดทีละด้านทีละอย่าง	2. สรุปรวมเป็นข้อชี้ขาด
3. ใช้เครื่องมือหลัก	3. ใช้ผลการวัดเป็นหลัก
4. ผลที่ได้เป็นข้อมูล รายละเอียด	4. ผลที่ได้เป็นการตัดสินใจ
5. อาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์	5. อาศัยการใช้ดุลยพินิจ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544 : 166) กล่าวว่า การประเมินผล (Evaluation) เป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่าความจริงและการกระทำ บางที่ขึ้นอยู่กับการวัดเพียงอย่างเดียว เช่น คะแนนสอบ แต่โดยทั่วไปจะเป็นการรวมการวัดหลายๆ ทาง โดยอาศัยข้อมูลหรือ

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายละเอียดจากการสังเกต การตรวจผลงาน การสัมภาษณ์ หรือการทดสอบประกอบการพิจารณา การประเมินผลแต่ละครั้งจะประกอบด้วย

1. ผลการวัดที่ได้จากกระบวนการต่างๆ เช่น จากการสังเกต การตรวจผลงาน การสัมภาษณ์หรือการทดสอบ

2. เกณฑ์การพิจารณา เพื่อใช้เป็นแนวทางหรือหลักในการพิจารณาว่า เก่ง อ่อน พอใจ – ไม่พอใจ ผ่าน – ไม่ผ่าน โดยนำผลที่วัดได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. การตัดสินใจ เป็นการชี้ขาดหรือสรุปผลการเปรียบเทียบระหว่างผลของการวัดกับเกณฑ์ที่กำหนด

2.3.5.1 วัดดูประสงคของการประเมินผลการเรียนรู้

สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ (2543 : 98) กล่าวถึง วัดดูประสงค์ของการประเมินผลการเรียนรู้ ไว้ว่า การประเมินผลการเรียนรู้จะมุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการประเมินเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน และจะดูทุกด้าน คือ ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและสติปัญญา จะใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น วัดจากการทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ และจากแฟ้มสะสมผลงานของผู้เรียน เป็นต้น เมื่อทำการวัดและประเมินผลแล้วจะนำข้อมูลมาพิจารณาเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่พบ แล้วจะพัฒนานวัตกรรมนำมาใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อที่เหมาะสมกับผู้เรียนต่อไป

พงศ์ หรดาล (2531 : 219 - 220) กล่าวถึง วัดดูประสงค์ของการประเมินผลการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอน
2. การวัดผลการศึกษามุ่งที่จะปรับปรุงความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคน
3. การที่นักเรียนเตรียมตัวเพื่อจะสอบได้ทำข้อสอบ และมีส่วนร่วมในการประเมินผลข้อสอบ จะเป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีค่า ทำให้นักเรียนได้จัดระเบียบความคิด การเสาะแสวงหาความเข้าใจ และหาข้อสรุป
4. เป็นเครื่องกระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ความคิดต่างๆ และมีทักษะ การพยายามเอาชนะตนเองโดยการสอบให้ได้คะแนนที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ
5. รายงานผลการเรียนให้ผู้อื่นทราบ เพื่อทราบข้อเท็จจริงของผู้เรียนและรายงานให้กับผู้ปกครอง อาจารย์แนะแนว
6. ให้เป็นเครื่องช่วยในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น
7. การประเมินผลการเรียนรู้เป็นเครื่องแสดงว่าการเรียนการสอนได้บรรลุตามความมุ่งหมายหรือไม่ และจะเป็นเครื่องวัดความเจริญงอกงามของนักเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. การประเมินผลการศึกษาเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ ประสิทธิภาพวิธีสอน อุปกรณ์การสอน และหลักสูตรที่ใช้

9. การประเมินผลการศึกษา เป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การรับนักเรียนเข้าใหม่ การจัดชั้นเรียน การเลื่อนชั้น เป็นต้น

สรุป วัตถุประสงค์ของการประเมินผลการเรียนรู้ ได้ว่า เพื่อให้ทราบผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยดูจากพัฒนาการทุกด้าน โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ ประสิทธิภาพของวิธีสอน อุปกรณ์การสอน ตลอดจนหลักสูตรที่ใช้

2.3.5.2 องค์ประกอบของการประเมินผลการเรียนรู้

พงศ์ หรดาล (2531 : 220) กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพ และมีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนนั้น จะประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ คือ

1. วัดให้ตรงกับจุดประสงค์ ทั้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. การใช้เครื่องมือที่ดี มีความเที่ยงตรง เชื่อมั่นได้ ความเป็นปรนัย มีค่าอำนาจจำแนกสูง และเหมาะสมกับระดับของบุคคลที่จะวัด
3. ต้องมีความยุติธรรม
4. แปลผลได้ถูกต้อง ผลการวัดแต่ละครั้งที่เป็นคะแนนเมื่อนำผลไปเปรียบเทียบหรืออธิบายต้องให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังนั้นจึงต้องเป็นผลที่ถูกต้อง
5. ใช้ผลการวัดได้คุ้มค่า มิใช่มุ่งหวังเพียงตรวจสอบความสามารถของผู้เรียนเท่านั้น ซึ่งควรมุ่งที่จะค้นหาความสามารถที่เด่นและด้อยของนักเรียน เพื่อจะได้พัฒนาหรือปรับปรุงความสามารถของนักเรียนแต่ละคนให้ดีขึ้น

2.3.5.3 ขั้นตอนในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

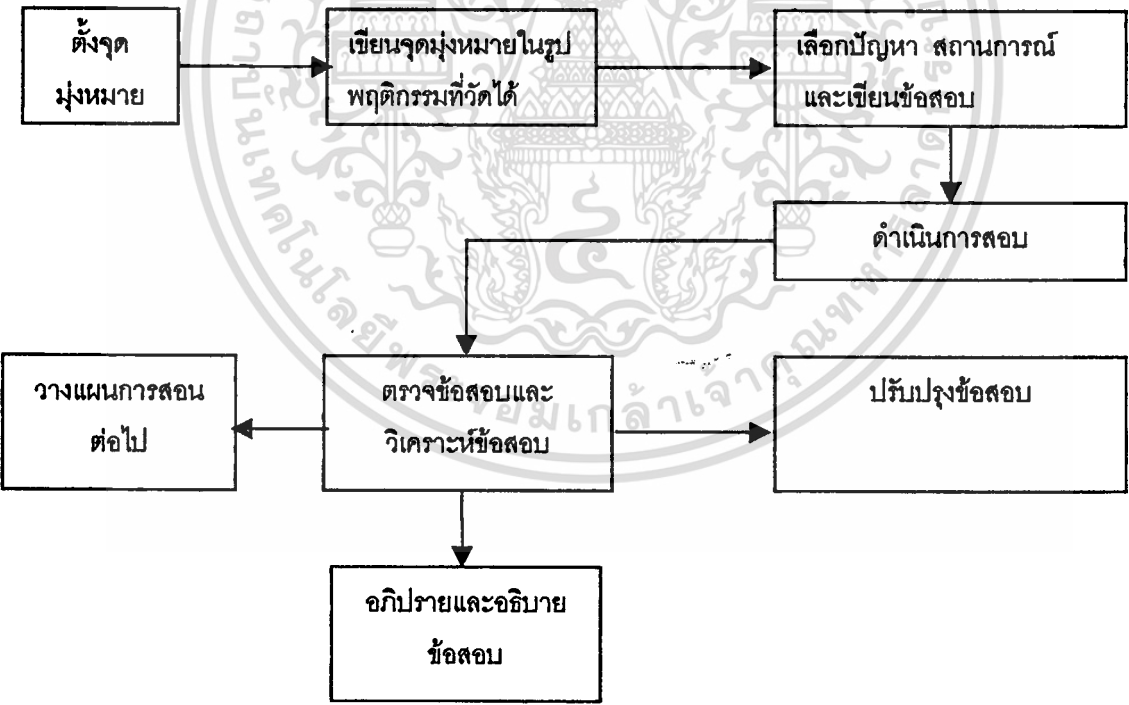
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เป็นระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติ ถ้าต้องการนำผลจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ควรมีขั้นตอนดังนี้ (พงศ์ หรดาล. 2531 : 221 - 222)

1. ขั้นวางแผน ต้องมีการวางแผนที่ชัดเจนแน่นอนและรัดกุมการวางแผนประกอบด้วย
 - 1.1 กำหนดจุดมุ่งหมาย เช่น สอบใคร สอบทำไม สอบอะไร
 - 1.2 กำหนดสิ่งที่วัด จะช่วยให้การสร้างเครื่องมือมีความเที่ยงตรง
 - 1.3 กำหนดเครื่องมือบางครั้งการวัดผลต้องใช้เครื่องมือหลายๆ ชนิดประกอบกัน
2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ เป็นขั้นของการลงมือปฏิบัติจริงหลังจากมีการวางแผนเรียบร้อยแล้ว การปฏิบัติหรือดำเนินการประกอบด้วย

2.1 เขียนข้อความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2.2 พิจารณาการคัดเลือกข้อคำถาม
- 2.3 พิจารณาข้อคำถามทั้งหมดที่เลือกใช้
- 2.4 พิมพ์ข้อคำถาม
- 2.5 เฉลยข้อคำถาม
- 2.6 นำไปใช้ถามแต่ละห้องสอบ
- 3. ขึ้นใช้เครื่องมือ ขึ้นนี้เป็นการนำเครื่องมือไปทำการสอบกับนักเรียน
- 4. ขึ้นตรวจสอบและใช้วัดผล เป็นการรวบรวมคำตอบของนักเรียนมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีขั้นการปฏิบัติดังนี้
 - 4.1 แปลงคำตอบของนักเรียนให้เป็นคะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วจัดบันทึกเป็นคะแนนไว้
 - 4.2 รวบรวมคะแนนของนักเรียนที่ได้ นำไปใช้ในการประเมินผล
- 5. ขึ้นตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเป็นการนำข้อมูลจากการวัดมาตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือทั้งฉบับเป็นรายข้อ เพื่อพิจารณาว่าเครื่องมือที่ใช้นั้นมีคุณภาพดีเพียงใด ควรแก้ไขปรับปรุงในเรื่องใด เพื่อแก้ไขข้อที่บกพร่องและเก็บรวบรวมข้อที่ดีไว้ใช้ต่อไป

ภาพที่ 2.7 แสดงขั้นตอนในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (พงศ์ หรดาล. 2531 : 222)

การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีกรอบการประเมินตามหลักสูตรแกนกลาง และแนวดำเนินการในการวัดและประเมินผลการเรียนที่สถานศึกษาจะต้องพิจารณานำไปกำหนดเป็นแนวปฏิบัติให้เหมาะสมสำหรับสถานศึกษา ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2544 : 1 – 5)

1. ข้อกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตามกรอบของหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่สถานศึกษาจะนำไปจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับแต่ละสถานศึกษานั้น มีข้อกำหนดที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน ดังนี้

1.1 ดำเนินการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน ได้แก่ การประเมินผลการเรียนรู้ และพัฒนาการของผู้เรียนระหว่างเรียน เพื่อหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการและค่านิยมอันพึงประสงค์จากการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่างๆ หรือไม่เพียงพอ ซึ่งจะสะท้อนความสำเร็จในการเรียนการสอนของผู้เรียนและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของผู้สอน เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งผู้เรียน ผู้สอน สถานศึกษาและผู้ปกครอง นำไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และใช้สำหรับตัดสินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านต่างๆ

1.2 ดำเนินการประเมินผลระดับสถานศึกษา ได้แก่ การประเมินผลการเรียนและพัฒนาการของผู้เรียนปลายปี และปลายภาคเมื่อสิ้นสุดช่วงชั้นเพื่อนำผลไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตัดสินผลการเรียน ตัดสินการเลื่อนชั้น ตัดสินรายวิชา

1.3 ดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ได้แก่ การประเมินคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนทุกคนในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลคุณภาพทางการศึกษาที่แท้จริงของผู้เรียนของสถานศึกษา และของประเทศ

1.4 ดำเนินการตัดสินผลการเรียนให้แก่ผู้เรียนผ่านช่วงชั้น และจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องมีการตัดสินตามเกณฑ์มาตรฐาน

2. หลักการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544

การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 เป็นกระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้ และพัฒนาการต่างๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานที่กำหนดไว้ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน สถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบการวัดและประเมินผลการเรียนให้เป็นไปอย่างเหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ให้ผลการประเมินผลถูกต้องตามสภาพการเรียนรู้ ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ขณะเดียวกันการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนเป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่ควรยึดติดกับเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรียนของสถานศึกษา จะต้องมีการจัดการเป็นระบบและกระบวนการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ สามารถรองรับการประเมินภายใน และการประเมินภายนอกตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้

เพื่อให้การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ได้กำหนดหลักการวัดและประเมินผลการเรียนไว้ดังนี้

2.1 สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบประเมินผลการเรียนของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

2.2 การวัดและประเมินผลการเรียนต้องสอดคล้อง และครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร

2.3 การประเมินผลการเรียนต้องประกอบด้วย การประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนการจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน

2.4 การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ธรรมชาติของวิชา และระดับช่วงชั้นของผู้เรียน

2.5 ให้มีการประเมินความสามารถของผู้เรียน ในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความในแต่ละช่วงชั้น

2.6 ให้มีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น

2.7 ให้มีการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติ ในแต่ละช่วงชั้น

2.8 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนได้

2.9 ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาต่างๆ

3. ภารกิจในการวัดและประเมินผลการเรียนของการศึกษา เมื่อนำไปการวัดและประเมินผลการเรียนที่จะต้องดำเนินการดังนี้

3.1 การประเมินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้

3.2 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.3 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3.4 การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ

3.5 การประเมินตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้น จบการศึกษาภาคบังคับ หรือจบ

หลักสูตร

3.6 การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ

3.7 การเทียบโอนผลการเรียน

3.8 การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษานี้เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.9 การจัดการซ่อมเสริมผลการเรียน

3.10 การกำกับติดตามและประเมินผลการเรียน

3.11 การรายงานผลการประเมินผลการเรียน

3.12 การจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการประเมินผลของสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 199) ได้กล่าวถึงการประเมินผลการเรียนรู้ไว้ดังนี้ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่า การกระทำเป็นการรวมการวัดหลาย ๆ ด้าน โดยอาศัยข้อมูลจากการสังเกต ตรวจผลงาน สัมภาษณ์ ทดสอบ มาประกอบการพิจารณาในการประเมินผลแต่ละครั้ง

ประโยชน์ของการประเมินผล

1. เพื่อปรับปรุงการสอนของครูเพื่อให้ทราบว่าการสอนเป็นอย่างไร
2. เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียนจะได้ทราบว่ามีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ ในเนื้อหาของบทเรียนเพียงใด
3. เพื่อปรับปรุงการบริหารงานในสถานศึกษา ทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของหลักสูตร โครงการสอน บันทึกการสอน ที่นำมาสู่การปฏิบัติว่ามีปัญหาอย่างไร

สรุปได้ว่า การประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่อยู่ในทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ ซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา การประเมินผลการเรียนรู้เป็นการนำเอาข้อมูลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครู และผู้เรียนเมื่อทราบผลการเรียนรู้ของตนเองในทุกขั้นตอนก็สามารถพัฒนาตนเองเพื่อให้ตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ส่วนครูผู้สอนก็จะนำเอาผลจากการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมาวางแผน แก้ไขวิธีสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กุลวดี ไพจิตร (2544 : 72) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทครูคณิตศาสตร์ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด ขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของครูคณิตศาสตร์ด้านการจัดการเรียนการสอน มีการปฏิบัติ ในระดับ ปานกลาง ด้านการช่วยเหลือ สนับสนุนและเสริมแรง มีการปฏิบัติในระดับมาก ด้านการ จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ด้านการบริหารจัดการในชั้น เรียน มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ด้านการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล มีการปฏิบัติใน ระดับปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จุฑามาศ เจริญธรรม (2544 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 80) ดำเนินการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครบทั้ง 10 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดระบบการเรียนการสอน การบริหารงานบุคคล การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดหาอุปกรณ์ การฝึกอบรมครูประจำการ การปฐมนิเทศครูใหม่ การจัดบริการพิเศษแก่ครู การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ปัญหาการนิเทศการจัดกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา สำนวนวิเคราะห์วิจัย เพื่อจัดทำสาระหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การให้ครูจัดทำแผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร สภาพแวดล้อมท้องถิ่นและผู้เรียน การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน การจัดงบประมาณซ่อมแซมอาคารสถานที่ เครื่องใช้และวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน การจัดให้มีคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา และห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทดลอง การจัดทำโครงการ และการศึกษาดูงานอย่างเหมาะสม และสนับสนุนให้ครูจัดทำผลงานทางวิชาการ เพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ

ชลัญญ์ศักดิ์ พิงศรีเพ็ง (2543 : 60) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเทคโนโลยีหมู่บ้านครู ตามการรับรู้ของนักเรียน - นักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านการปกครอง ด้านอาคารสถานที่ นักเรียน - นักศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ดีทุกด้าน

ทรงชัย เขาวนไผ่พจน์ (2541 : 84) ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาความต้องการการบริหารงานวิชาการโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สาขาบริหารธุรกิจ ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารวิชาการ ด้านการใช้หลักสูตร มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการส่งเสริมและจัดสื่อการเรียนการสอน มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการสอน มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการวัดและประเมินผลการสอน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก

ทองใบศรี อินสว่าง (2543 : 101) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น พุทธศักราช 2540 ประเภทคหกรรม วิทยาลัยสารพัดช่าง กลุ่มอาชีวศึกษาภาคตะวันออกและภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอนและทักษะของผู้เรียน ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ เขียนจุดประสงค์รายวิชาที่เน้นการปฏิบัติ เขียนจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ และเขียนจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่ยึดหลักให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ขออนุญาตก่อนการนำไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แก้ปัญหาเป็น 2) ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระสำหรับสอน ในภาพรวม มีการปฏิบัติในระดับมาก ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ กำหนดเนื้อหาสาระสนองต่อวัตถุประสงค์ของหลักสูตร กำหนดเนื้อหาสาระสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน 3) ด้านการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ในภาพรวม มีการปฏิบัติในระดับมาก ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ สอนด้วยวิธีสาธิต ครู-อาจารย์กำกับดูแลตลอดเวลาขณะที่มอบหมายงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ 4) ด้านการควบคุมและการตรวจสอบพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอน พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนด้วยวิธีการสังเกตใช้คำถามหรือสาธิตในการปฏิบัติงาน 5) ด้านการประเมินผลการเรียนการสอนและการปรับปรุงแก้ไข พบว่า ในภาพรวม มีการปฏิบัติในระดับมาก ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ วัดผลภาคปฏิบัติโดยดูทั้งกระบวนการและผลงานประเมินผลภาคปฏิบัติด้วยวิธีการจัดอันดับคุณภาพของงาน

พูนชนะ คงพูนวิรุฬ (2538 : 182) ทำการวิจัยเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรประกาศนียบัตรช่างฝีมือ (ปชม.) วิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดกรมอาชีวศึกษา ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระสำหรับการสอน ในข้อที่ว่าด้วย กำหนดเนื้อหาสาระสนองต่อวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นหรือผู้ชำนาญงานในวิชาชีพจากสถานประกอบการมาเป็นวิทยากร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

พิชัย เฟ่งพิพัฒน์ (2529 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอนวิชาช่างอุตสาหกรรมของแผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดที่ครูอาจารย์พบคือ ความไม่สอดคล้องของรายวิชาที่กับความต้องการของตลาดแรงงาน ความไม่เหมาะสมของขอบเขตเนื้อหาวิชาภาคทฤษฎีมีความไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาในวิชาภาคปฏิบัติ ความไม่พร้อมของอุปกรณ์การสอน ปัญหาการสร้างและการใช้อุปกรณ์การสอน ความไม่เพียงพอของจำนวนห้องปฏิบัติการกับจำนวนนักเรียนนักศึกษา ความไม่เพียงพอของงบประมาณ ปัญหาจำนวนเครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์การเรียนการสอน และปัญหาความรู้และทักษะในส่วนักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาที่สำคัญก็คือ การไม่มีโอกาสเลือกเรียนรายวิชาที่ตนเองสนใจด้วยความสมัครใจ ความไม่พร้อมของจำนวนห้องปฏิบัติการ ความไม่เพียงพอของเครื่องจักรและอุปกรณ์การเรียนรู้ และความไม่ครอบคลุมของข้อสอบในภาคทฤษฎี

พรทิพย์ ตรีสกุลวงษ์ (2544 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความหลัง
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรียนเพิ่มขึ้น นักเรียนส่วนใหญ่ชอบกิจกรรมและรู้สึกสนุกสนาน นักเรียนมีพัฒนาการในด้านทักษะ การอ่านจับใจความสำคัญเพิ่มขึ้นหลังการเรียนการสอน นักเรียนมีพัฒนาการด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทุกคุณลักษณะ การจัดเจตคติด้านการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่านักเรียนมีคะแนนเจตคติด้านการอ่านเพิ่มขึ้น

ภักดิสิริฐฐา เสนาสวัสดิ์ (2544 : 108) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครู ช่างอุตสาหกรรม ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 4 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.89 – 3.19 องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยเรียงตามลำดับดังนี้ การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง การจัดสื่อการเรียนรู้ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง การวัดและประเมินผล มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง และการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

มานพ ทองใบ (2545 : 98) ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ กลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูวิทยาศาสตร์ ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านเนื้อหาสาระ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันด้วยความมั่นใจร้อยละ 95 ส่วนครูวิทยาศาสตร์ที่มีประสบการณ์ การสอนวิทยาศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับปานกลาง

มาลี สิ้นเสื่อ (2544 : บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเรียนรู้และด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในภาพรวมไม่แตกต่างกันทุกรายด้าน

วุฒิพันธ์ ออบอุ้น (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการในเอกสารที่เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า เมื่อผู้จัดทำเอกสารได้ดำเนินการค้นคว้าแล้วกรณิใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยต้องกำรพัฒนาการจ้ดกระบวนการเรียนรู้อ 5 ลักษณะ คือ การจัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข การจัดการเรียนรู้แบบองค์รวม การจัดการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้อของตนเองอยู่ในระดับมากทุกด้านและข้อเหวี่ยงในการปฏิรูปการเรียนรู้ 6 ประการคือ รู้จักผู้เรียนรายบุคคล บูรณาการ โครงการ การเรียนรู้ในกรอบการเชื่อมโยงกับท้องถิ่นเรียนรู้โดยใช้กลุ่ม และการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ซึ่งมีความต้องการในการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

สมศักดิ์ พักวัน (2545 : 63) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก ปัจจัยด้านครูผู้สอน ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก ปัจจัยด้านหลักสูตรการเรียนรู้อส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก และปัจจัยด้านสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับปานกลาง

สมศักดิ์ เเผด็จกิจ (2545 : 142) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษามีทัศนะต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนตามแนวการจัดการศึกษา (หมวด 4) ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการใช้และพัฒนาหลักสูตรเพื่อปฏิรูปการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของสถานศึกษา

สุวิรัตน์ นฤภัย (2542 : 86) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนช่างอุตสาหกรรมเอกชนอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารบุคลากรทางวิชาการ ด้านการบริการทางวิชาการ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครูอาจารย์ของโรงเรียนช่างอุตสาหกรรมเอกชนอาชีวศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

สุระศักดิ์ ศรีปาน (2542 : 88) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ตามแนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม

กรรม เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูอาจารย์มีความคิดเห็นว่าสภาพการจัดอาชีวศึกษา ที่ปฏิบัติ ที่มีอยู่ หรือที่จัดอยู่ในโรงเรียนด้านปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ด้านกิจการนักเรียน ด้านสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก

เอกราช ตรีนเจริญ (2542 : 98) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานของโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านหลักสูตรการสอน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เพราะการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ต้องพัฒนาปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ตลอดเวลา ด้านกระบวนการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนคอมพิวเตอร์ให้ความสนใจต่อการสอน โดยผู้สอนเริ่มจากสิ่งที่ยากไปหายากเสมอ ด้านการวัดประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะการวัดและการประเมินผลการเรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญและเป็นหัวใจของการเรียนการสอน ประโยชน์ที่ได้สามารถนำมาเป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อัญคนางค์ ภิญโญ (2539 : 107) ทำการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบการเรียนการสอนวิชาชีพระยะสั้น ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้เรียน วิทยาลัยสารพัดช่าง พบว่า องค์ประกอบด้านวิธีสอน มีความสำคัญมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบด้านครูผู้สอน หลักสูตร ตัวผู้เรียน สื่อการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนมีผลในทางบวกต่อความสำเร็จของผู้เรียน

อดุลย์เดช สุวานะ (2543 : 77) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น มีการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย 1) ด้านปัจจัยสนับสนุน มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้สะอาดร่มรื่น และสวยงาม และเสริมสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยในโรงเรียน 2) ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การวางแผนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถเชื่อมโยงความรู้ ประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และการวางแผนการวัดผลประเมินผล และจัดทำเครื่องมือที่หลากหลายสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการปฏิบัติในระดับมาก จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม และมีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาหาความรู้และข้อมูลข่าวสาร จากแหล่งความรู้ต่างๆ และจากวิทยากรท้องถิ่น ในการกำหนดและเลือกวิธีการเรียนรู้ ผู้เรียนได้มีโอกาสสรุปขั้นตอนการทำงาน มีการปฏิบัติในอันดับสุดท้าย 4) ด้านการนิเทศ ติดตามผล มีการปฏิบัติใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระดับมาก เรื่องโรงเรียนสร้างขวัญ กำลังใจ และประกาศเกียรติคุณผู้มีผลงานดีเด่น และครูนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา แผนการจัดการเรียนการสอน มีการปฏิบัติในระดับมาก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ได้กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาจะต้องใช้วิธีการเชื่อมโยงสาระในกลุ่มต่างๆ โดยบูรณาการให้เข้ากันได้มากที่สุดและใช้วิธีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด กระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนต้องมีโอกาสเลือกเรียนวิชาความรู้ต่างๆ ตามที่สนใจหรือตามที่ตนถนัด ซึ่งการเรียนไม่ได้อยู่เพียงแคในห้องเรียนหรือในโรงเรียนเท่านั้น การจัดการเรียนรู้จะต้องสร้างประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร โดยครูจะต้องเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา เป็นนักวิจัย และเป็นผู้ที่ต้องเรียนรู้ควบคู่ไปกับนักเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2545 มีทั้งหมด 17 โรงเรียน จำนวนครูทั้งสิ้น 850 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2545 รวม 17 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 265 คน มีวิธีดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 265 คน

ขั้นที่ 2 ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามแผนกวิชาที่ทำการสอน ตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแผนวิชาที่สอน

แผนวิชาที่สอน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. แผนวิชาอุตสาหกรรม	350	107
2. แผนวิชาพาณิชยกรรม	250	79
3.ทั้งแผนวิชาช่างอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม	250	79
รวม	850	265

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย ประสบการณ์ทางการสอน และแผนวิชาที่ครูสอน

ตอนที่ 2 กระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร	จำนวน 10 ข้อ
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวน 10 ข้อ
3. การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้	จำนวน 10 ข้อ
4. การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้	จำนวน 10 ข้อ
5. การประเมินผลการเรียนรู้	จำนวน 10 ข้อ

โดยมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) คือ

5 หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับมาก
3 หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับปานกลาง
2 หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับน้อย
1 หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

3.2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม ที่มีลักษณะแบบประมาณค่า (Rating Scale)

2. ศึกษางานวิจัยของภคพิสิษฐา เสนาสวัสดิ์ (2544 : 149 – 154) เรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 4 และงานวิจัยของมาลี สิ้นเสื่อ (2544 : 107 – 112) เรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตภาคกระบัง สังกัด กรุงเทพมหานคร นำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

3. สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน และสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้ว นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ร่วมตรวจสอบเบื้องต้น

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรง เชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC และพิจารณาความเหมาะสม ครอบคลุม ตลอดจนภาษาที่ใช้สร้างข้อคำถาม โดยเลือกข้อที่มีค่า $IOC \geq 0.5$ ซึ่งในภาพรวมได้ค่า IOC อยู่ ระหว่าง 0.5 -1

ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

(1) ดร.รวิวัตร สิริภูบาล	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
(2) ดร.คมศร วงษ์รักษา	ศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา
(3) ผศ.ดร.ผจกฐ ชันระชนะ	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทคโนโลยีแหลมทอง
(4) นายณัฐ สุขสว่าง	อาจารย์ประจำวิทยาลัยช่างศิลป์
(5) นายบัญชา เกิดมณี	อุปนายกฝ่ายวิชาการ
สมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

5. นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาจริงในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนเทคโนโลยีปทุมธานี จำนวน 30 คน

6. นำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์ หาค่าความเที่ยง(Reliability) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร	มีค่าความเที่ยง 0.83
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	มีค่าความเที่ยง 0.86
3. การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้	มีค่าความเที่ยง 0.89
4. การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้	มีค่าความเที่ยง 0.92
5. การประเมินผลการเรียนรู้	มีค่าความเที่ยง 0.92

ในภาพรวมได้ค่าความเที่ยง ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.91

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ คือ

3.3.1. บันทึกเสนอขออนุญาตต่อหน่วยงานบัณฑิตศึกษา เพื่อให้คณะกรรมการชุดสหกรรมสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึง เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 1 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย

3.3.2. นำหนังสือเสนอต่อเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อพิจารณาเห็นชอบออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3.3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 15 มกราคม – 5 กุมภาพันธ์ 2546 การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามที่โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยได้นำมารับแบบสอบถามคืนอีกครั้งในสัปดาห์ต่อมา

3.3.4. ส่งแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 265 ฉบับ ได้รับคืนเป็นฉบับสมบูรณ์ 252 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.09

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยกำหนดขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.4.1. ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2. นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีรายละเอียดดังนี้
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์ทางการสอน และแผนกวิชาที่สอน หาค่าความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่อไปนี้

(1) หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งเป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม มีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ (ภคพิสิษฐา เสนาสวัสดิ์, 2544 : 90)
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	มีการปฏิบัติระดับมาก
2.50 – 3.49	มีการปฏิบัติระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	มีการปฏิบัติระดับน้อย
1.00 – 1.49	มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

(2) เปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามประสบการณ์ทางการสอนและแผนกวิชาที่สอน โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ Scheffe'

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ผู้วิจัยของเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.5.1 สถิติขั้นพื้นฐาน

1. ค่าร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{n}{N} \times 100$$

- p แทน ค่าร้อยละ
- n แทน จำนวนที่ต้องการหาค่าร้อยละ
- N แทน จำนวนคนทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) (กานดา พูนลาภทวี. 2539 : 31 – 32)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

- $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
- $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (กานดา พุนลาภทวี . 2539 : 55)

$$SD = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

SD แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนน

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.5.2 สถิติอ้างอิง

1. สถิติทดสอบสมมติฐานใช้วิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One - way Analysis of Variance) (กานดา พุนลาภทวี . 2539 : 228)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ

F แทน ค่าสถิติ

MS_b แทน ค่าประมาณของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่าประมาณของความแปรปรวนภายในกลุ่ม

$$MS_b = SS_b / (k - 1)$$

$$MS_w = SS_w / (n - k)$$

SS_b แทน ผลรวมของกำลังสองระหว่างกลุ่ม

SS_w แทน ผลรวมของกำลังสองภายในกลุ่ม

$k-1$ แทน Degrees of Freedom สำหรับการแปรผันระหว่างกลุ่ม

$n-k$ แทน Degrees of Freedom สำหรับการแปรผันภายในกลุ่ม

k แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

n แทน จำนวนสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อทดสอบสมมติฐานแล้วพบว่าค่าเฉลี่ยของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการเปรียบเทียบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ Scheffe' ดังนี้ (กานดา พูนลาภทวี . 2539 : 265)

$$S = \sqrt{(k - 1)F_{\alpha(k-1, N-k)}} \sqrt{\frac{2MS_w}{n}}$$

เมื่อ S แทน ค่าวิกฤติ Scheffe'

F แทน อัตราส่วน F ที่ระดับความมีนัยสำคัญ α ขึ้นความเป็นอิสระ $k - 1$ และ $N - k$

MS_w แทน ค่าเฉลี่ยความแปรปรวนภายในกลุ่ม

n แทน จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

k แทน จำนวนกลุ่มทดลอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามประสบการณ์ทางการสอนและแผนกวิชาที่สอน ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การปฏิบัติการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามประสบการณ์ทางการสอนและแผนกวิชาที่สอน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ประสบการณ์ทางการสอนและแผนกวิชาที่สอน ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ และหาค่าความถี่ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางและการแปลความหมาย โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.1 – 4.2

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของครูที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ทางการสอน

ประสบการณ์ทางการสอน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 – 3 ปี	73	29.0
4 – 6 ปี	79	31.3
มากกว่า 6 ปี	100	39.7
รวม	252	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางการสอนมากกว่า 6 ปี มีจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7 รองลงมา มีประสบการณ์ทางการสอน 4 – 6 ปี มีจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 และมีประสบการณ์ทางการสอน 1 – 3 ปี มีจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของครูที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแผนวิชาที่สอน

แผนวิชาที่สอน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แผนวิชาอุตสาหกรรม	95	37.7
แผนวิชาพาณิชยกรรม	79	31.3
ทั้งแผนวิชาอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม	78	31.0
รวม	252	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ครูที่สอนแผนวิชาอุตสาหกรรม มีจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 รองลงมา คือ ครูสอนแผนวิชาพาณิชยกรรมมีจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 และครูที่สอนทั้งแผนวิชาอุตสาหกรรมและแผนกพาณิชยกรรมมีจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาเขตการศึกษา 1

ผลการวิเคราะห์การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา1 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายชื่อ รายด้าน และภาพรวม นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางและแปลความหมาย โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.3 – 4.10

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติ และลำดับที่ของการปฏิบัติ การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ในภาพรวมและรายด้าน

การจัดกระบวนการเรียนรู้	n = 252 คน		ระดับการปฏิบัติ
	$\bar{X}$	SD.	
1. การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร	3.68	0.57	มาก
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.63	0.61	มาก
3. การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้	3.24	0.62	ปานกลาง
4. การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้	3.23	0.61	ปานกลาง
5. การประเมินผลการเรียนรู้	3.55	0.59	มาก
เฉลี่ยรวม	3.47	0.52	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.47$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.23 – 3.68 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยเรียงตามลำดับดังนี้ การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ซึ่งมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X}=3.68$) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$) การประเมินผลการเรียนรู้ มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$) การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง และการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.24$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติ และลำดับที่ของการปฏิบัติ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของ ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ในด้านการจัดเนื้อหาสาระของ หลักสูตร

การจัดการเนื้อหาสาระของหลักสูตร	n = 252 คน		ระดับการปฏิบัติ
	$\bar{X}$	SD.	
1.1 จัดเนื้อหาของแต่ละวิชาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.06	0.74	มาก
1.2 จัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	3.75	0.81	มาก
1.3 จัดเนื้อหาของแต่ละวิชามีความทันสมัย	3.71	0.80	มาก
1.4 จัดเนื้อหาของวิชามีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสม	3.69	0.71	มาก
1.5 จัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น	3.59	0.72	มาก
1.6 จัดเนื้อหาให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงตามสาขาวิชาที่เรียน	3.72	0.74	มาก
1.7 จัดเนื้อหารายวิชาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ	3.74	0.74	มาก
1.8 จัดเนื้อหาวิชาเพื่อเป็นพื้นฐานที่ผู้เรียนจะศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป	3.83	0.80	มาก
1.9 เปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาสาระ	3.01	0.86	ปานกลาง
1.10 จัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.78	0.74	มาก
เฉลี่ยรวม	3.68	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.4 ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.68)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.01 – 4.06 ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 9 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดเนื้อหาของแต่ละวิชาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.05) รองลงมา คือ จัดเนื้อหาวิชาเพื่อเป็นพื้นฐานที่ผู้เรียนจะศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป ($\bar{X}$ = 3.85) ลำดับต่อมา คือ จัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X}$ = 3.77) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาสาระ ($\bar{X}$ = 3.02)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่โรงเรียนใช้เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติ และลำดับที่ของการปฏิบัติ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของ ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	n = 252 คน		ระดับการปฏิบัติ
	$\bar{X}$	SD.	
2.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิด	3.54	0.74	มาก
2.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหา	3.54	0.71	มาก
2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ฝึกทักษะการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้	3.70	0.78	มาก
2.4 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และได้ลงมือปฏิบัติ	3.71	0.82	มาก
2.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการผสมผสานสาระความรู้	3.54	0.68	มาก
2.6 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนไม่รู้สึกแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง	3.58	0.71	มาก
2.7 จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน	3.93	0.86	มาก
2.8 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการทำงาน	3.99	0.85	มาก
2.9 จัดหาสถานที่ฝึกงานที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน	3.54	0.86	มาก
2.10 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวิชาชีพพร้อมกับสถานประกอบการ	3.23	0.93	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.63	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.5 ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.23 – 3.99 ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 9 ข้อ และในระดับปานกลาง 1 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการทำงาน ($X = 3.99$) รองลงมาคือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ($X = 3.93$) ลำดับต่อมา คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงได้ลงมือปฏิบัติ ($X = 3.71$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวิชาชีพพร้อมกับสถานประกอบการ($\bar{X} = 3.23$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติ และลำดับที่ของการปฏิบัติ
การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของ
ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ในด้านการจัดบรรยากาศสภาพ
แวดล้อมทางการเรียนรู้

การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้	n = 252 คน		ระดับการปฏิบัติ
	$\bar{X}$	SD.	
3.1 จัดให้ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาวิชาชีพ	3.03	0.87	ปานกลาง
3.2 จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สะอาด ร่มรื่นเป็นระเบียบเรียบร้อยมีความปลอดภัย	3.48	0.81	ปานกลาง
3.3 จัดโรงฝึกงานให้มีบรรยากาศเหมาะสม ปลอดภัย	3.33	0.82	ปานกลาง
3.4 จัดให้มีป้ายนิเทศ แนะนำความรู้ตามสถานที่ต่างๆ อย่างทั่วถึง	3.03	0.82	ปานกลาง
3.5 จัดให้มีแหล่งค้นคว้าที่เพียงพอ	3.10	0.84	ปานกลาง
3.6 จัดสภาพโรงฝึกงานที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการสร้างลักษณะนิสัยและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ	3.29	0.83	ปานกลาง
3.7 จัดระบบการป้องกันให้โรงเรียนปลอดภัยจากอุบัติเหตุ	3.38	0.81	ปานกลาง
3.8 สร้างเสริมบรรยากาศการเรียนรู้โดยการให้รางวัลชมเชยสำหรับผู้เรียนที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	3.42	0.76	ปานกลาง
3.9 เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาที่สอนมาให้ความรู้แก่ผู้เรียน	3.27	0.88	ปานกลาง
3.10 ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อหาข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	3.12	0.98	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.23	0.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.23$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.03 – 3.48 ซึ่งมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สะอาด ร่มรื่นเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความปลอดภัย ($X = 3.48$) รองลงมา คือ สร้างเสริมบรรยากาศการเรียนรู้โดยการให้รางวัลชมเชยสำหรับผู้เรียนที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X} = 3.42$) ลำดับต่อมา คือ จัดระบบการป้องกันให้โรงเรียนปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ($\bar{X}=3.38$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดให้ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาด้านวิชาชีพ ($\bar{X}=3.03$)

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติ และลำดับที่ของการปฏิบัติ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของ ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ในด้านการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้

การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้	n = 252 คน		ระดับการปฏิบัติ
	$\bar{X}$	SD.	
4.1 จัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหารายวิชาตามหลักสูตร	3.40	0.72	ปานกลาง
4.2 จัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อสนองความแตกต่างของผู้เรียน	3.33	0.71	ปานกลาง
4.3 จัดสื่อการเรียนรู้ที่ฝึกทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา	3.33	0.72	ปานกลาง
4.4 จัดสื่อการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงประสบการณ์ตรงกับสาขาวิชา	3.39	0.69	ปานกลาง
4.5 จัดจำนวนสื่อการเรียนรู้ให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน	3.14	0.76	ปานกลาง
4.6 จัดให้มีการพัฒนาประสิทธิภาพของสื่ออย่างสม่ำเสมอ	3.12	0.82	ปานกลาง
4.7 จัดสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี	3.17	0.79	ปานกลาง
4.8 ใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.25	0.74	ปานกลาง
4.9 นำสื่อการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประกอบกิจกรรมการสอน	2.92	0.77	ปานกลาง
4.10 ใช้สื่อการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระ	3.29	0.72	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.23	0.61	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในด้านการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.92 – 3.40 ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหารายวิชาตามหลักสูตร ($\bar{X} = 3.40$) รองลงมา คือ จัดสื่อการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงประสบการณ์ตรงกับสาขาวิชา ($X = 3.39$) ลำดับต่อมา คือ จัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อสนองความแตกต่างของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.33$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นำสื่อการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประกอบกิจกรรมการสอน ($X = 2.92$)

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติ และลำดับที่ของการปฏิบัติ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของ ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ในด้านการประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้	n = 252 คน		ระดับการปฏิบัติ
	$\bar{X}$	SD.	
5.1 ใช้วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน	3.80	0.81	มาก
5.2 ประเมินผลผู้เรียนตรงกับจุดประสงค์หลักสูตร	3.84	0.75	มาก
5.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้	3.15	0.79	ปานกลาง
5.4 นำผลการประเมินการเรียนรู้มาพัฒนาผู้เรียน	3.58	0.73	มาก
5.5 นำผลการประเมินมาพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน	3.62	0.70	มาก
5.6 มีการวิเคราะห์ข้อสอบและพัฒนาข้อสอบให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ	3.29	0.79	ปานกลาง
5.7 การประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	3.58	0.65	มาก
5.8 มีการประเมินผลการเรียนรู้เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง	3.58	0.71	มาก
5.9 รายงานความก้าวหน้าของกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	3.49	0.75	ปานกลาง
5.10 จัดประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง	3.61	0.75	มาก
เฉลี่ยรวม	3.55	0.59	มาก

จากตารางที่ 4.8 ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.15 – 3.84 ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ และระดับปานกลาง 3 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประเมินผลผู้เรียนตรงกับจุดประสงค์หลักสูตร ($\bar{X} = 3.84$) รองลงมา คือ ใช้วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.80$) ลำดับต่อมา คือ จัดประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง ($\bar{X} = 3.62$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.15$)

ตารางที่ 4. 9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในภาพรวมและทุกด้าน จำแนกตามประเภทของการสอน

การจัดกระบวนการเรียนรู้	1 – 3 ปี n = 73				4 – 6 ปี n = 79				มากกว่า 6 ปีขึ้นไป n = 100			
	$\bar{X}$	SD	ระดับการปฏิบัติ	$\bar{X}$	SD	ระดับการปฏิบัติ	$\bar{X}$	SD	ระดับการปฏิบัติ	$\bar{X}$	SD	ระดับการปฏิบัติ
1. การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร	3.70	.53	มาก	3.76	.59	มาก	3.61	.59	มาก	3.61	.59	มาก
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.56	.54	มาก	3.74	.65	มาก	3.58	.63	มาก	3.58	.63	มาก
3. การจัดบรรยากาศภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้	3.20	.56	ปานกลาง	3.35	.52	ปานกลาง	3.19	.74	ปานกลาง	3.19	.74	ปานกลาง
4. การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้	3.16	.55	ปานกลาง	3.39	.54	ปานกลาง	3.15	.68	ปานกลาง	3.15	.68	ปานกลาง
5. การประเมินผลการเรียนรู้	3.55	.55	มาก	3.64	.58	มาก	3.48	.62	ปานกลาง	3.48	.62	ปานกลาง
รวม	3.43	.45	ปานกลาง	3.57	.48	มาก	3.40	.59	ปานกลาง	3.40	.59	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกัน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอน 1 - 3 ปี มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.16 – 3.70 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ($\bar{X}=3.70$) รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.56$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.16$)

2. ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอน 4 – 6 ปี มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.34 – 3.76 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ($\bar{X}=3.76$) รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.74$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.34$)

3. ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนมากกว่า 6 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.15 – 3.61 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ($\bar{X}=3.61$) รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.58$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.15$)

ตารางที่ 4. 10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูโรงเรียนเอกอหาศีศึกษา เขตการศึกษา 1 เกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในภาพรวมและทุกด้าน จำแนกตามแผนกวิชาที่สอน

การจัดกระบวนการเรียนรู้	แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม n = 95					แผนกวิชาพาณิชยกรรม n = 79					ทั้งแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม n = 78				
	$\bar{X}$	SD	ระดับการปฏิบัติ	$\bar{X}$	SD	ระดับการปฏิบัติ	$\bar{X}$	SD	ระดับการปฏิบัติ	$\bar{X}$	SD	ระดับการปฏิบัติ	$\bar{X}$	SD	ระดับการปฏิบัติ
1. การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร	3.79	.54	มาก	3.56	.60	มาก	3.71	.54	มาก	3.71	.54	มาก	3.71	.54	มาก
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.71	.62	มาก	3.51	.64	มาก	3.69	.53	มาก	3.69	.53	มาก	3.69	.53	มาก
3. การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้	3.34	.50	ปานกลาง	3.14	.71	ปานกลาง	3.26	.60	ปานกลาง	3.26	.60	ปานกลาง	3.26	.60	ปานกลาง
4. การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้	3.33	.53	ปานกลาง	3.21	.69	ปานกลาง	3.15	.58	ปานกลาง	3.15	.58	ปานกลาง	3.15	.58	ปานกลาง
5. การประเมินผลการเรียนรู้	3.60	.52	มาก	3.44	.63	มาก	3.63	.58	มาก	3.63	.58	มาก	3.63	.58	มาก
รวม	3.55	.46	มาก	3.37	.57	ปานกลาง	3.49	.50	ปานกลาง	3.49	.50	ปานกลาง	3.49	.50	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่สอนในแผนกวิชาต่างกัน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. ครูที่สอนแผนกวิชาอุตสาหกรรม มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.33 – 3.79 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ($\bar{X}=3.79$) รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.71$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.33$)

2. ครูที่สอนแผนกวิชาพาณิชยกรรม มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.14 – 3.56 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ($\bar{X}=3.56$) รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.51$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.14$)

3. ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนมากกว่า 6 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.15 – 3.71 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ($\bar{X}=3.71$) รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.69$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.15$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การจัดกระบวนการ
เรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครู
โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามประสบ
การณ์ทางการสอนและแผนวิชาที่สอน

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตาม
ประสบการณ์ทางการสอนและแผนวิชาที่สอน การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์
ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) และนำเสนอผลการวิเคราะห์
ข้อมูลในรูปแบบตารางและการแปลความหมาย โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.11 – 4.14

ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเกี่ยวกับการจัด
กระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครู
โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามประสบการณ์ทางการสอน

การจัดกระบวนการเรียนรู้	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F-test	Prob.
การจัดเนื้อหาสาระของ หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2	1.066	.533	1.624	.199
	ภายในกลุ่ม	249	81.708	.328		
	รวม	251	82.774			
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	1.526	.763	2.050	.131
	ภายในกลุ่ม	249	92.684	.372		
	รวม	251	94.210			
การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม ทางการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	1.173	.587	1.501	.225
	ภายในกลุ่ม	249	97.290	.391		
	รวม	251	98.463			
การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	3.087	1.544	4.174*	.016
	ภายในกลุ่ม	249	92.076	.370		
	รวม	251	95.163			
การประเมินผลการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	1.107	.554	1.583	.207
	ภายในกลุ่ม	249	87.098	.350		
	รวม	251	88.205			
รวมทั้ง 5 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.416	.708	2.612	.075
	ภายในกลุ่ม	249	67.477	.271		
	รวม	251	68.892			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.11 พบว่า กระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกัน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในด้านการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านการจัดเนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของ Scheffe' ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ของการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ด้านการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ ระหว่างประสบการณ์ทางการสอน คือ 1 – 3 ปี, 4 – 6 ปี และมากกว่า 6 ปีขึ้นไป ด้วยวิธี Scheffe' test

แผนกวิชาที่สอน	1 – 3 ปี ($\bar{X}$ = 3.16)	4 – 6 ปี ($\bar{X}$ = 3.39)	มากกว่า 6 ปีขึ้นไป ($\bar{X}$ = 3.15)
1 – 3 ปี ($\bar{X}$ = 3.16)	-	- 0.23*	0.01
4 – 6 ปี ($\bar{X}$ = 3.39)		-	0.24*
มากกว่า 6 ปี ขึ้นไป ($\bar{X}$ = 3.15)			-

* P < .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา ที่มีประสบการณ์ทางการสอน 4 - 6 ปี มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในด้านการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่มีประสบการณ์ทางการสอน 1 – 3 ปี และครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนมากกว่า 6 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติในด้านการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเกี่ยวกับการจัด
กระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครู
โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามแผนวิชาที่สอน

การจัดกระบวนการเรียนรู้	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F-test	Prob.
การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2	2.374	1.187	3.677*	.027
	ภายในกลุ่ม	249	80.400	.323		
	รวม	251	82.774			
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	2.183	1.092	2.953	.054
	ภายในกลุ่ม	249	92.027	.370		
	รวม	251	94.210			
การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม ทางการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	1.783	.892	2.296	.103
	ภายในกลุ่ม	249	96.680	.388		
	รวม	251	98.463			
การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	1.374	.687	1.823	.164
	ภายในกลุ่ม	249	93.790	.377		
	รวม	251	95.163			
การประเมินผลการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	1.752	.876	2.523	.082
	ภายในกลุ่ม	249	86.453	.347		
	รวม	251	88.205			
รวมทั้ง 5 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.473	.737	2.720	.068
	ภายในกลุ่ม	249	67.419	.271		
	รวม	251	68.892			

จากตารางที่ 4.13 พบว่า กระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่สอนในแผนวิชาที่สอนต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ครูที่ทำหน้าที่สอนในแผนวิชาต่างกัน มีการปฏิบัติในด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่สอนในแผนวิชาที่สอนต่างกัน มีการปฏิบัติเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe' ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ของการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ระหว่างแผนวิชาที่สอน คือ แผนวิชาอุตสาหกรรม แผนวิชาพาณิชยกรรม และทั้งแผนวิชาอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ด้วยวิธี Scheffe' test

แผนวิชาที่สอน	แผนวิชา อุตสาหกรรม ($\bar{X} = 3.79$)	แผนวิชา พาณิชยกรรม ($\bar{X} = 3.56$)	ทั้งแผนวิชา อุตสาหกรรมและ พาณิชยกรรม ($\bar{X} = 3.71$)
แผนวิชาอุตสาหกรรม ($\bar{X} = 3.79$)	-	0.23*	0.08
แผนวิชาพาณิชยกรรม ($\bar{X} = 3.56$)		-	- 0.15*
ทั้งแผนวิชาอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ($\bar{X} = 3.71$)			-

* $P < .05$

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ครูที่สอนแผนวิชาอุตสาหกรรม กับครูที่สอนแผนวิชาพาณิชยกรรม มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่สอนทั้งแผนวิชาอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ผู้วิจัยขอเสนอตามลำดับ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.1.1.1 เพื่อศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1

5.1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามประสบการณ์ทางการสอน

5.1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามแผนกวิชาที่สอน

5.1.2 สมมติฐานของการวิจัย

5.1.2.1 ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่มีประสบการณ์ทางการสอนแตกต่างกัน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้แตกต่างกัน

5.1.2.2 ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่สอนแผนกวิชาต่างกัน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

5.1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ในปีการศึกษา 2545 จำนวน 17 โรงเรียน มีจำนวนประชากร 850 คน

5.1.3.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2545 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 265 คน

5.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมี 2 ตอน คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 2 ข้อ คือ ประสบการณ์ทางการสอน และแผนกวิชาที่สอน

ตอนที่ 2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แบ่งออกเป็น 5 ด้าน จำนวน 50 ข้อ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูโรงเรียนเทคโนโลยีปทุมธานี จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีการของ ครอนบาค ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

5.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำหนังสือขอความร่วมมือไปขออนุญาตเก็บข้อมูลต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำนวน 265 ฉบับ ได้แบบสอบถามที่เป็นฉบับสมบูรณ์จำนวน 252 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.09

5.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1.6.1 หาค่าร้อยละ และแจกแจงความถี่ ของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ประสบการณ์ทางการสอน และแผนกวิชาที่สอน

5.1.6.2 หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม

5.1.6.3 วิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) และในกรณีที่พบความแตกต่างนำมาเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้วิธีของ Scheffe'

5.1.7 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย ดังนี้

5.1.7.1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ประสบการณ์ทางการสอน และแผนกวิชาที่สอน

ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 252 คน จำแนกตามประสบการณ์ทางการสอน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางการสอนมากกว่า 6 ปีขึ้นไป มีจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7 ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอน 4 – 6 ปี จำนวน 79 คนคิดเป็นร้อยละ 31.3 และครูที่มีประสบการณ์ทางการสอน 1 – 3 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 29 และเมื่อจำแนกตามแผนกวิชาที่สอน พบว่า ครูแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม มีจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 ครูแผนกวิชาพาณิชยกรรม มีจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับใช้ในวงวิชาการเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และครูที่ทำหน้าสอนทั้งแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม มีจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0

5.1.7.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1

ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบว่า

ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ จัดเนื้อหาของแต่ละวิชาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รองลงมา คือ จัดเนื้อหาวิชาเพื่อเป็นพื้นฐานที่ผู้เรียนจะศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป ลำดับต่อมา คือ จัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาสาระ

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการทำงาน รองลงมา คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับตัวผู้เรียน ลำดับต่อมา คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงลงมือปฏิบัติได้ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวิชาชีพร่วมกับสถานประกอบการ

ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สะอาด ร่มรื่นเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความปลอดภัย มีการปฏิบัติอยู่ในลำดับที่ 1 รองลงมา คือ สร้างเสริมบรรยากาศการเรียนรู้โดยการให้รางวัลชมเชยสำหรับผู้เรียนที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ลำดับต่อมา คือ จัดระบบการป้องกันให้โรงเรียนปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ จัดให้ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาวิชาชีพ

ด้านการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ จัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร รองลงมา คือ จัดสื่อการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงประสบการณ์ตรงกับสาขาวิชา ลำดับต่อมา คือ จัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อสนองความแตกต่างของผู้เรียน ส่วนลำดับสุดท้าย คือ นำสื่อการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประกอบ

กิจกรรมการสอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ประเมินผลการเรียนรู้ตรงกับจุดประสงค์หลักสูตร รองลงมา คือ ใช้วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน ลำดับต่อมา คือ จัดประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง ส่วนลำดับสุดท้าย คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้

5.1.7.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 จำแนกตามประสบการณ์ทางการสอน และแผนวิชาที่สอน มีดังต่อไปนี้

จำแนกตามประสบการณ์ทางการสอน พบว่า ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 โดยภาพรวม มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนมากกว่า 6 ปีขึ้นไป มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้แตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ทางการสอน 1 – 3 ปีและ 4 – 6 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำแนกตามแผนวิชาที่สอน พบว่า ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 โดยภาพรวม มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่สอนแผนวิชาพาณิชยกรรม มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรแตกต่างจากครูที่สอนแผนวิชาอุตสาหกรรมและครูที่สอนทั้งแผนวิชาอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ผู้วิจัยขอนำเสนออภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จากการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูต้องจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่หลากหลายและให้เหมาะสมกับผู้เรียนให้มีพัฒนาการครบทุกด้าน ครูต้องทำความเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมให้การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอ ซึ่ง คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการทำงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรียนรู้ (2543 : 3) กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกฝ่ายในวงการศึกษาพยายามปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อสร้างคนให้มีคุณภาพ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก เนื้อหาสาระสำหรับการสอนในรายวิชาต่าง ๆ นั้น มีกำหนดไว้ในหลักสูตรที่นำมาใช้แกนนำ เช่น หลักสูตรของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งในแต่ละรายวิชาได้กำหนดจุดประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหาสาระและเวลาในการสอน การจัดรายวิชาลงในแผนการเรียนของแต่ละประเภทวิชาต้องศึกษาข้อมูลหลายด้านและต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของหลักสูตร ตามที่ กองโรงเรียนอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2542 : 2) กล่าวว่า หลักเกณฑ์ในการจัดทำแผนการเรียน ต้องจัดให้ครบตามโครงสร้างของหลักสูตร

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก สื่อการเรียนรู้เป็นตัวกลางหรือเป็นเครื่องมือช่วยครูที่ใช้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน ปัจจุบันมีสื่อต่างๆ มากมายที่มีจำหน่ายตามท้องตลาด หรือมีอยู่แล้วในห้องสมุดสถาบันการศึกษาต่างๆ ซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ ครูจะเป็นผู้ให้คำแนะนำกับผู้เรียนในการหาแหล่งค้นคว้าได้ สำหรับการจัดจำนวนสื่อให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนและการพัฒนาประสิทธิภาพของสื่อให้มีความทันสมัยในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาอาจไม่มีความคล่องตัวในการดำเนินการจัดซื้อจัดหา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สุขวิรัตน์ นฤภัย (2542 : 104) เรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนช่างอุตสาหกรรมเอกชนอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการบริหารทางวิชาการ ความต้องการของครูที่ต้องการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ตำราเรียน วารสารเกี่ยวกับช่าง มาประกอบการจัดการเรียนการสอน แต่ทางโรงเรียนขาดงบประมาณเพราะงบประมาณมีจำนวนจำกัดไม่สามารถนำมาซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ในด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก การจัดทำแผนการเรียนในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษานั้น โรงเรียนได้นำหลักสูตรของกรมอาชีวศึกษา และหลักสูตรของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมาใช้สำหรับจัดการเรียนการสอน หลักสูตรทั้ง 2 นั้นได้บรรจุรายละเอียดของรายวิชาต่างๆ ที่กำหนดไว้เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้พิจารณาศึกษาทำความเข้าใจเพื่อให้แผนการเรียนเหมาะสมกับผู้เรียน เพราะเนื้อหาวิชาที่มีความสำคัญที่ผู้เรียนจะต้องนำมาพิจารณาเพื่อให้ตนเองสามารถเรียนได้ตามความถนัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงไกร มูลสุวรรณ (2542 : 101) เรื่อง การศึกษาหลักเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งวนเวียนสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เนื้อหาของหลักสูตรนั้นมีความสำคัญที่นักศึกษาจะต้องนำมา พิจารณา ในการเลือกศึกษาให้สอดคล้องกับความถนัด และความสนใจของตนเอง อีกทั้งเนื้อหา รายวิชาที่เปิดสอนมีจำนวนมากและแต่ละรายวิชา หลักสูตรได้กำหนดไว้อย่างแน่นอน การจัดแผน การเรียนในแต่ละภาคเรียนจะต้องคำนึงถึงโครงสร้างของหลักสูตรเป็นสำคัญ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติเป็นอันดับสูงสุด คือ จัดเนื้อหาของแต่ละ วิชาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการปฏิบัติในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก การจัด เนื้อหาลำหรับสอนในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ครูต้องใช้หลักสูตรเป็นแกนนำ แต่ละรายวิชาได้ กำหนดจุดประสงค์ คำอธิบายรายวิชา เวลาในการสอนไว้แล้ว ซึ่ง สุขวิรัตน์ นฤภัย (2542 : 89) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนจะต้องเป็นไปในทิศทางของหลักสูตรเป็นสำคัญ เพราะหลักสูตร เป็นที่รวมของจุดมุ่งหมาย เนื้อหาและกิจกรรมต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน

ส่วนอันดับสุดท้าย คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาสาระ มีการ ปฏิบัติในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก การจัดรายวิชาสำหรับสอนต้องเป็นไปตามโครงสร้าง ของหลักสูตร ส่วนในหมวดวิชาเลือกเสรี ซึ่งผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนได้ตามความสนใจนั้น ใน ทางปฏิบัตินั้นเป็นไปได้ยากที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ เพราะโรงเรียนได้จัดสรรรายวิชา ไว้แล้ว ด้วยข้อจำกัดในเรื่องการจัดชั้นเรียน การจัดครูที่ทำหน้าที่สอน อีกทั้งในบางรายวิชาที่มีผู้สนใจเรียนน้อยทำให้สิ้นเปลือง จึงทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสเลือกเรียนได้ตามความสนใจ

1.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครู โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า มีการปฏิบัติ ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ครูได้ศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ทำให้ รับทราบ แนวคิด วิธีการ ในการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่ง วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545 : 3) กล่าวว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นกฎหมาย ที่กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาครั้งสำคัญของสังคม ไทย การศึกษาทำความเข้าใจ และลงมือปฏิบัติตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติประเด็นต่างๆ เป็นภารกิจสำคัญของครู ผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยว ข้องโดยตรง ในการดำเนินการให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติเป็นอันดับสูงสุด คือ จัดกิจกรรมการ เรียนรู้ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการทำงาน มีการปฏิบัติในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก การปลูกฝัง ความรู้ทักษะฝีมือ เป็นสิ่งที่ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้จากการเรียนในชั้นเรียนหรือในห้องปฏิบัตินั้นการ เรียนอาชีวศึกษาทั้งแผนกช่างอุตสาหกรรม และแผนกพาณิชยกรรมยังไม่เพียงพอที่จะสร้างให้ผู้ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่พร้อมในสังคม ดังนั้นในกระบวนการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องปลูกฝังผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีในการทำงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อสำเร็จการศึกษา ตามที่ ชนะ กลสิภาร์ (2544 : 4) ได้เสนอแนวทางอาชีวศึกษาและฝึกอบรมอาชีพ ควรเริ่มจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับชีวิตการทำงาน และการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ ผู้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพจนถึงอุดมศึกษาควรเตรียมตัวเข้าสู่การทำงานในแต่ละอาชีพโดยศึกษาความรู้ ทักษะ เจตคติและจรรยาวิชาชีพต่างๆ เพื่อให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นต่อการทำงาน

อันดับสุดท้ายคือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวิชาชีพพร้อมกับสถานประกอบการ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก เป็นโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาทำให้สถานประกอบการไม่ให้ความสนใจที่จะประสานงานและให้ความร่วมมือ เพราะสถานประกอบการคำนึงผลที่เกิดขึ้น และค่าตอบแทน ซึ่งงานวิจัยของ ภคพิสิฐฐา เสนาสวัสดิ์ (2544 : 115) เรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 4 พบว่า การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือบุคคลในสถานประกอบการและบุคคลในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่ผู้เรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พูนชนะ คงพูนวิรุฬ (2538 : 182) เรื่อง ความคิดเห็นของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรช่างฝีมือ (ปชม.) วิทยาลัยสารพัดช่าง กรมอาชีวศึกษา พบว่าการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นหรือผู้ชำนาญงานในวิชาชีพจากสถานประกอบการมาเป็นวิทยากร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยและเป็นอันดับสุดท้าย

1.3 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ พบว่า มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปภายในบริเวณโรงเรียนการจัดหา การสร้าง การบำรุงรักษา ยังขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการสร้าง จัดซื้อ และพัฒนา อาจส่งผลให้การปฏิบัติเป็นไปได้ไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งตามที่ ถวิล มาตรเยี่ยม (2545 : 64) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบต่อการส่งเสริม ให้การสนับสนุนและบำรุงรักษา สภาพอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ทั้งหมด และผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำการสอนร่วมมือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นรวมทั้งแนวทางปฏิบัติกับครู นักเรียน และชุมชน ซึ่งในงานวิจัยของ ภคพิสิฐฐา เสนาสวัสดิ์ (2544 : 115) เรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 4 พบว่า ความคิดเห็นของครูช่างอุตสาหกรรม ในองค์ประกอบด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของ มาลี สิ้นเสื่อ (2544 : 94) เรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่า ในด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติเป็นอันดับสูงสุด คือ จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความปลอดภัย มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก สภาพแวดล้อมโดยรอบมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคล บุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีย่อมปรับพฤติกรรมของตนเองตามสภาพแวดล้อมที่ดี ดังนั้นทางการศึกษาจึงต้องเน้นให้มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนและจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัคพิสิฐฐา เสนาสวัสดิ์ (2544 : 115) เรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 4 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความอบอุ่นปลอดภัย มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

อันดับสุดท้าย คือ จัดป้ายนิเทศ แนะนำความรู้ตามสถานที่ต่างๆ อย่างทั่วถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง อาจเนื่องจาก ขั้นตอนในการของบประมาณในการจัดทำมีหลายขั้นตอน บางครั้งไม่ได้รับการพิจารณาจากผู้บริหารของโรงเรียน ทำให้ครูไม่สามารถจัดทำได้มากเท่าที่ควร

1.4 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ด้านการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ พบว่า มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก สื่อการเรียนรู้เป็นตัวกลางให้ครูถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน แต่ยังมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน และยังขาดเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติกร มุลสุวรรณ (2542 : 95) เรื่อง การศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) บริหารธุรกิจ พุทธศักราช 2536 (ฉบับปรับปรุง) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู - อาจารย์ เกี่ยวกับหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ด้านสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติเป็นอันดับสูงสุด คือ จัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก การเรียนการสอนทางอาชีวศึกษาครูต้องอาศัยสื่อการเรียนการสอนเข้ามาช่วยเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสื่อยังเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน ดังนั้นการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัคพิสิฐฐา เสนาสวัสดิ์ (2544 : 115) เรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 4 พบว่า การจัดสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาของรายวิชาตามหลักสูตร มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ขึ้นต้นการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุระศักดิ์ ศรีปาน (2542 : 88) เรื่อง ศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ตามแนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ครูอาจารย์มีความคิดเห็นเรื่อง ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และบำรุงรักษาอย่างทั่วถึง ตลอดจนการจัดซื้ออุปกรณ์ที่ทันสมัยกับสภาพปัจจุบันในการเรียนการสอน และการจัดสรรงบประมาณสำหรับวัสดุ ครุภัณฑ์ที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน

อันดับสุดท้าย คือ นำสื่อการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประกอบการสอน มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนขาดการประสานความร่วมมือกับชุมชนและสถานประกอบการในท้องถิ่นอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักดีสิริฐา เสนาสวัสดิ์ (2544 : 113) พบว่า การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.5 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก การวัดประเมินผลการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และเป็นหัวใจของการเรียนการสอน ประโยชน์ที่ได้จากการประเมินผลการเรียนรู้ ทำให้ทราบความก้าวหน้าในตัวผู้เรียนและยังสามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุระศักดิ์ ศรีปาน (2542 : 88) เรื่อง ศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ตามแนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม พบว่า ครูมีการประเมินผลการเรียนของนักเรียนเป็นระยะ และนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีการปฏิบัติระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกราช ตวันเจริญ (2542 : 112) เรื่อง การศึกษาการบริหารงานของโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สาขาคอมพิวเตอร์ ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านการวัดและงานประเมินผลการเรียน มีความคิดเห็นระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงไกร มุลสุวรรณ (2542 : 95) เรื่อง การศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) บริหารธุรกิจ พุทธศักราช 2536 (ฉบับปรับปรุง) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการประเมินผล ผู้บริหารและครู – อาจารย์ มีความคิดเห็นในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติเป็นอันดับสูงสุด คือ ประเมินผลผู้เรียนตรงกับจุดประสงค์หลักสูตร อาจเนื่องจาก หลักสูตรได้กำหนดระเบียบการวัดผลและประเมินผลไว้อย่างชัดเจน มีการประเมินผลการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ พิจารณาจากผลงานของ

ผู้เรียน การสอบข้อเขียน และประเมินผลขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลี สินสีอ (2544 : 91) เรื่อง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การวัด และประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระของหลักสูตร มีการปฏิบัติในระดับมาก

อันดับสุดท้าย คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ มีระดับ การปฏิบัติในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก ครูยังขาดความเข้าใจวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ ทองใบ (2545 : 97) เรื่อง ปัญหา การจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาช่าง อุตสาหกรรม ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษาพบว่า ด้านการวัด และประเมินผล การจัดให้นักศึกษาประเมินผลงานเพื่อนของตนเอง เป็นวิธีการประเมินผลที่ใหม่ สำหรับครูและเป็นวิธีที่ไม่คุ้นเคย

2. เปรียบเทียบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกัน มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นเรื่องที่ครูในโรงเรียนต่างๆ ต้องเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน และยังเป็นเรื่องที่ผู้บริหารและครูอาจารย์ ต้องทำความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ เฟด็จจริง (2545 : 151) พบว่า การ จัดกระบวนการเรียนการสอนของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีทัศนะเกี่ยวกับการ จัดกระบวนการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นเรื่องใหม่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาต้อง เรียนรู้และทำความเข้าใจ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

2.1 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครู โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอน 1 – 3 ปี, 4 – 6 ปี และมากกว่า 6 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติในด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรไม่แตกต่างกัน ที่ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูต้องศึกษาทำความเข้าใจรายละเอียดของ รายวิชาต่างๆ จากหลักสูตรก่อนดำเนินการจัดทำโครงการสอน แผนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงาน วิจัยของ ภักดิสิริฐฐา เสนาสวัสดิ์ (2544 : 116) พบว่า ครูช่างอุตสาหกรรม สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 4 ที่มีประสบการณ์ในการสอน ต่ำกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีการ จัดกระบวนการเรียนรู้ในองค์ประกอบการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรไม่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอน 1 – 3 ปี, 4 – 6 ปี และมากกว่า 6 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทั้งนี้เนื่องจาก ครูได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จากการประชุม อบรม สัมมนาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักดิสิริฐรา เสนาสวัสดิ์ (2544 : 116) พบว่า ครูช่างอุตสาหกรรม สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 4 ที่มีประสบการณ์ในการสอน ต่ำกว่า 5 ปี, 5 – 10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ในองค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

2.3 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอน 1 – 3 ปี, 4 – 6 ปี และมากกว่า 6 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติในด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทั้งนี้เนื่องจาก สภาพแวดล้อมโดยรอบมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคลโดยทั่วไป ดังนั้นครูจึงต้องจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ปรับพฤติกรรมของตนเองไปตามสภาพแวดล้อมและก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ทั้งนี้เพราะผู้เรียนต้องใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนและห้องเรียนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักดิสิริฐรา เสนาสวัสดิ์ (2544 : 116) เรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 4 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน ต่ำกว่า 5 ปี, 5 – 10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ในองค์ประกอบการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน

2.4 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอน 4 – 6 ปี และมากกว่า 6 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติในด้านการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ครูที่มีประสบการณ์มากมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการใช้วัสดุที่มีอยู่ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวิธีการที่ประหยัด และเกิดประโยชน์คุ้มค่า หรืออาจมีวัสดุอุปกรณ์ที่เคยใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เคยได้รับและจัดทำไว้เป็นสื่อการสอนไว้สำหรับใช้งานก่อนแล้ว ส่วนครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่าอาจมีความต้องการในการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยและทันต่อเทคโนโลยี และครูที่มีประสบการณ์ทางการสอน 1 – 3 ปี มีการปฏิบัติในด้านการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ทั้งอาจเป็นเนื่องมาจาก เป็นครูที่เข้าทำงานใหม่ เมื่อมีความต้องการใช้สื่อการสอนก็จะขอยืมวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่แล้วมาใช้ประกอบการสอน ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คล้อยกับงานวิจัยของ ทองใบศรี อินสว่าง (2543 : 108) พบว่า ผู้บริหารและครู – อาจารย์ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น พุทธศักราช 2540 ประเภทวิชาคหกรรม วิทยาลัยสารพัดช่าง กลุ่มอาชีวศึกษาภาคกลางและภาคตะวันออก ด้านสื่อการเรียนการสอน แตกต่างกัน

2.5 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอน 1 – 3 ปี, 4 – 6 ปี และมากกว่า 6 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติในด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทั้งนี้เนื่องจาก ครูทำการประเมินผลการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบการประเมินผลการเรียนตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองใบศรี อินสว่าง (2543 : 109) พบว่า ผู้บริหารและครู-อาจารย์ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น พุทธศักราช 2540 ประเภทวิชาคหกรรม วิทยาลัยสารพัดช่าง กลุ่มอาชีวศึกษาภาคกลางและภาคตะวันออก ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่ทำหน้าที่สอนแผนกวิชาต่างกัน มีการปฏิบัติ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเนื่องมาจาก การส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นไปอย่างแพร่หลาย ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิชาชีพและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิชาการ สถานที่เผยแพร่ความรู้ สถานที่ที่จัดระบบการสอน ศึกษาค้นคว้า ตามที่ ถวิล มาตรฐาน (2545 : 29) กล่าวว่า โรงเรียนจะต้องเน้นความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนรู้จักเรียนเพื่อที่จะเรียน และพัฒนาครู-อาจารย์ให้เรียนรู้เพื่อจะสอน ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาวิชาชีพของตนเองและถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง ในระดับสถาบัน (Institutional Level)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

3.1 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ครูที่สอนแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม กับครูที่สอนแผนกวิชาพาณิชยกรรม มีการปฏิบัติในด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องจาก หลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษามี 2 หลักสูตร เช่น หลักสูตรกรมอาชีวศึกษา และหลักสูตรสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล แล้วแต่โรงเรียนจะเลือกใช้ และหลักสูตรทั้ง 2 มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ตลอดจนเนื้อหาในกลุ่มวิชาชีพได้มีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา ส่วนครูที่สอนทั้งแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม มีการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ทำงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปฏิบัติในการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เป็นครูที่ทำหน้าสอนในหมวดวิชาพื้นฐาน ซึ่งหลักสูตรได้กำหนดเป็นรายวิชาบังคับ ที่โรงเรียนต้องจัดให้ครบเนื้อหาในหมวดนี้และผู้เรียนทั้ง 2 แผนกวิชาจะต้องเรียนเหมือนกัน จากการวิจัยของ สุขวิรัตน์ นฤภัย (2542 : 89) พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาด้านหลักสูตรมีปัญหามากเพราะหลักสูตรที่ใช้มี 2 หลักสูตร และการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตร

3.2 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูที่สอนแผนกวิชาต่างกัน มีการปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนการสอนทางอาชีวศึกษา ครูใช้รูปแบบการสอนและเทคนิควิธีสอนหลายวิธี โดยเลือกพิจารณาวิธีการสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและผู้เรียน นอกจากสอนวิชาความรู้ตามที่หลักสูตรกำหนดแล้ว ยังต้องสอดแทรกเจตคติที่ดีที่ถูกต้องกับสภาพความต้องการของสังคมให้กับผู้เรียนตามที่หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 9) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะบูรณาการด้วยรูปแบบใดสิ่งไม่ควรคำนึงถึง คือ จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันโดยทำงานเป็นกลุ่ม จัดประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนจากประสบการณ์ตรง จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ และเน้นการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมที่ถูกต้องดีงาม

3.3 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ในด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ครูที่สอนแผนกวิชาต่างกัน มีการปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 อาจเนื่องมาจาก การจัดสภาพแวดล้อมครูจะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายอย่างเช่น จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด มิได้เน้นความสวยงามเพียงอย่างเดียว โดยครูผู้สอนจะจัดทำแผนภาพแนะนำสาระความรู้ในกลุ่มวิชาต่างๆ ไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าได้โดยรอบ ตามที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544 : 93) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมมีผลต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งรอบตัว เช่น การฟัง การพบเห็น การติดต่อ บางครั้งทำให้เกิดการเรียนรู้โดยไม่รู้ตัว และบางครั้งเป็นการเลียนแบบ และตามที่ เทียน ทองแก้ว (2538 : 74) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมโดยรอบมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการจัดการเรียนการสอนจึงเน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้โดยรอบตัวผู้เรียน

3.4 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ในด้านการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ ครูที่สอนแผนกวิชาเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่างกัน มีการปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 อาจเนื่องมาจาก สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่ช่วยถ่ายทอด ความเข้าใจ เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ กระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาตามศักยภาพ ดังนั้นในการเรียนการสอนทางอาชีวศึกษาทุกหมวดวิชา ครูผู้สอน จะใช้สื่อการสอนเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ ตามที่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : คำชี้แจง) กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่ช่วยถ่ายทอดความรู้ เพิ่มทักษะ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาความคิด สื่อการเรียนรู้มีอิทธิพลอย่างมากในการให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงแหล่งความรู้ที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนมาสู่การเรียนรู้ได้ในเวลาอันรวดเร็วและไม่จำกัด

3.5 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ในด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ครูที่สอนแผนกวิชาต่างกัน มีการปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 อาจเนื่องมาจาก การประเมินผลการเรียนรู้เป็นการหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในด้านความรู้ ทักษะ มากน้อยเพียงใด และยังเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้สอน ดังนั้นในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนจะต้องทำการประเมินผู้เรียนทุกด้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้ตัดสินว่าผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้เพียงใด และก็นำผลการเรียนรู้ของผู้เรียนรายงานให้กับผู้ปกครอง ตัวผู้เรียนเอง ได้ทราบเพื่อนำไปพัฒนาผู้เรียน ตามที่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 2) กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการหนึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการและค่านิยมอันพึงประสงค์จากการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่างๆ หรือไม่เพียงไร ซึ่งจะสะท้อนความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของผู้สอน เป็นข้อมูลที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งผู้เรียน ครูผู้สอน สถานศึกษาและผู้ปกครองนำไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและใช้สำหรับตัดสินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านต่างๆ ของผู้เรียน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 เพื่อให้ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ จากผลการวิจัย ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.1.1 ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาสาระ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ผู้บริหารและฝ่ายวิชาการควรจัดรายวิชาในหมวดวิชาเลือกเสรี โดยพิจารณาจากความพร้อมของสถานศึกษาให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ

5.3.1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากผลการวิจัยพบว่า จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนควรประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการ โดยการเชิญวิทยากรจากสถานประกอบการมาให้ความรู้กับนักเรียนเกี่ยวกับวิชาชีพ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาที่สถานประกอบการต้องการ หรือจัดให้มีโครงการร่วมกับสถานประกอบการ

5.3.1.3 ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ จากผลการวิจัยพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในเรื่อง จัดให้ผู้ปกครอง โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาวิชาชีพ ผู้บริหารและครูควรเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ปกครองและชุมชน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาสำหรับการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ

5.3.1.4 ด้านการจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในเรื่อง นำสื่อการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประกอบกิจกรรมการสอน ผู้บริหารและครู-อาจารย์ควรมีการสำรวจ จัดหาแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น และผู้บริหารควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดหา ผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ โดยการจัดสรรเงินงบประมาณมาใช้ในการจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือให้ครบตามสาขาวิชาที่เปิดสอนและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

5.3.1.5 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ฝ่ายวิชาการควรจัดอบรมให้ความรู้กับครู-อาจารย์เกี่ยวกับเทคนิคการประเมินผลการเรียนรู้ และสนับสนุนให้ผู้ปกครองและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อนำผลของการประเมินไปใช้พัฒนาผู้เรียนต่อไป

นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูใหญ่ควรจัดให้มีกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการนิเทศการสอน การวัดประเมินผลการเรียนรู้ จัดอบรมให้ความรู้กับครูผู้สอนเกี่ยวกับการทำวิจัย ส่งเสริมความรู้ครูผู้สอนโดยให้เข้ารับการศึกษาศึกษาในสถานประกอบการเพื่อให้มีประสบการณ์จริง ส่งครูผู้สอนผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนการออกไปอบรมตามสถานที่ที่เปิดอบรมด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ครูมีทักษะและความรู้เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้และนำกลับมาใช้จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ศึกษากระบวนการวัดและประเมินผลของผู้เรียนตามสภาพจริงในสถานศึกษาทั้งของภาครัฐบาลและเอกชน

5.3.2.2 ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา

5.3.2.3 ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา

5.3.2.4 ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา

บรรณานุกรม

- กานดา พูนลาภทวี. 2539. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : พิสิษฐ์เซนเตอร์.
- กิดานันท์ มลิทอง. 2536. เทคโนโลยีร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน : บนเส้นทางของการปฏิรูปการศึกษา.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- กฤษมันต์ วัฒนางนรงค์. 2536. เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2536. “หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง กลุ่มวิชาเทคนิคไฟฟ้า
และอิเล็กทรอนิกส์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2535).” กรุงเทพฯ : สำนักบริการทาง
วิชาการและทดสอบ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. เอกสารอัดสำเนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2538. “หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชา
ช่างอุตสาหกรรม.” กรุงเทพฯ : กรมอาชีวศึกษา. เอกสารอัดสำเนา.
- กรมวิชาการ. 2544. “แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้น
ฐาน พุทธศักราช 2544.” กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. เอกสารอัดสำเนา.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด แนว
ทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. เอกสาร
ประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน. เอกสาร
ประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้. เอกสารประกอบหลักสูตร
ประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
กรุงเทพฯ : พรินทวนกราฟฟิค.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- กุลวดี ไพจิตร. 2544. "บทบาทครุคณิศาสตร์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กองโรงเรียนอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2543. **คู่มือแนะนำการจัดทำแผนการเรียน โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2534 ประเภทช่างอุตสาหกรรม.** กรุงเทพฯ : กองโรงเรียนอาชีวศึกษา. เอกสารอัดสำเนา.
- เกรียงไกร มูลสุวรรณ. 2542. "การศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) บริหารธุรกิจ พุทธศักราช 2536 (ฉบับปรับปรุง) ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพ." วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2541. "สอนอย่างไรให้ คิดเป็น." วิทยาสาร. 97 (3-5) : 77-79.
- เกษม วัฒนชัย. 2545. **การปฏิรูปการศึกษาไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ. 2543. **ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด.** กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540. **ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสแควร์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540. **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดต้นแบบการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสแควร์.
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543. **ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- จรวยพร ธรณินทร์. 2539. "การพัฒนาโรงเรียนเอกชนตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา." 24 ปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน : บนเส้นทางของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- จรวยพร ธรณินทร์. 2539. "การจัดการอาชีวศึกษาไทยและของโรงเรียนเอกชน." การศึกษาเอกชน. 7 (64) : 53-43.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จุฑามาศ เจริญธรรม. 2544. “การนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชนะ กลิการ์. 2544. “จากชีวิตการเรียนสู่ชีวิตการทำงาน.” พัฒนาเทคนิคศึกษา. 13 (37) : 3 – 5.

ชำนาญ อุปฮาด. 2540. “ปัญหาการปฏิบัติงานของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 9.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ขรดี เทพุดิมนต์. 2530. “วิธีสอนภาคปฏิบัติ.” การจัดหลักสูตรและการประเมินผลการเรียนการสอนภาคปฏิบัติช่วงอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารอัดสำเนา.

ขลุ่ย์ศักดิ์ พิงศรีเพ็ง. 2543. “การศึกษาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเทคโนโลยีหมู่บ้านครูตามการรับรู้ของนักเรียน – นักศึกษา.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ชูศรี ดันพงศ์. 2545. “การสอนแบบกระบวนการคิดกับกระบวนการทำงาน.” ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้ครูต้นแบบ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา.

ถวิล มาตรเยี่ยม. 2545. การปฏิรูปการศึกษา : โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมาธรรม.

ทรงชัย เชาวไฉพจน์. 2541. “ศึกษาความต้องการการบริหารงานวิชาการโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สาขาบริหารธุรกิจ ในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ทศนา แหมมณี. 2542. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : โมเดลชิปปา. เอกสารวิชาการบรรยาย.

ทองใบศรี อินสว่าง. 2543. “การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พุทธศักราช 2540 ประเภทวิชาคหกรรม วิทยาลัยสารพัดช่าง กลุ่มอาชีวศึกษาภาคกลางและภาคตะวันออก.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เทียน ทองแก้ว. 2538. "การวางแผนจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในห้องเรียนยุคใหม่."

สารพัฒนาหลักสูตร. 15 (123) : 74 – 45.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2521. "นักบริหาร : ผู้สร้างบรรยากาศของการเรียนรู้." วารสารครู.
11 : 8 – 17.

บุญชม ศรีสะอาด. 2537. การพัฒนาการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุรุษย์ ศิริมหาสาคร. 2538. "จากหลักสูตรสู่แผนการสอน ตอนที่ 1 การวิเคราะห์หลักสูตร
เพื่อจัดทำแผนการสอน." สารพัฒนาหลักสูตร. 15 (123) : 15 – 18.

ประภาส ตลับทอง. 2538. "การเรียนการสอนคณิตศาสตร์ สำหรับชั้นประถมศึกษา."

สารพัฒนาหลักสูตร. 15 (123) : 64 – 66.

ประเวศ วะสี. 2543. ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการ
ปฏิรูปการเรียนรู้ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ.

ปราณี รามสูตร. 2542. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี.

ปรียาพร วงษ์อนุตรโรจน์. 2535. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซ็ท.

ปรียาพร วงษ์อนุตรโรจน์. 2544. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

เป็รื่อง กิจรัตน์. 2532. หลักสูตรอุตสาหกรรมศึกษาและการจัดการมัธยมศึกษา.

กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานอุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.

พงศ์ หรดาล. 2531. การวางแผนการสอนอุตสาหกรรมศึกษาเชิงระบบ. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูพระนคร สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.

พิชัย เฟ่งพิพัฒน์. 2529. "ปัญหาการเรียนการสอนวิชาช่างอุตสาหกรรมของแผนกวิชาช่างไฟฟ้า
กำลัง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา."
วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

พัชนี อานามนารถ. 2539. "โรงเรียนเอกชนกับกลยุทธ์ความเป็นเลิศทางวิชาการ." 24 ปี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน : บนเส้นทางของการปฏิรูปการ
ศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2524. หลักและวิธีสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

พนม พงษ์ไพบูลย์. 2543. "การอาชีวศึกษา." วารสารข้าราชการครู. 10 (6) : 6.

พูนชนะ คงพูนวิรุฬ. "ความคิดเห็นของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตร
ช่างฝีมือ (ปชม.) วิทยาลัยสารพัดช่าง กรมอาชีวศึกษา." วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรม
กรมมหบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ภักดิสิริฐา เสนาสวัสดิ์. 2544. "การจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัย
เทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 4." วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

มานพ ทองใบ. 2545. "ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ หลักสูตรประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกอง
วิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา." วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

มาลี สิ้นเสื่อ. 2544. "การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

รุ่ง แก้วแดง. 2543. ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการ
ปฏิรูปการเรียนรู้ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ.

รุ่ง แก้วแดง. 2541. ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.

วัฒนาพร กระจับทุภ. 2542. เทคนิควิธีสอนของครู. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : แอล ที เพรส
การพิมพ์.

วัฒนาพร กระจับทุภ. 2545. เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตาม
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : พรทิพวรรณกราฟฟิค.

วุฒิพันธ์ อบอุ่น. 2544. "ความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี." ปริญญาดุษฎีศาสตร
มหบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศรีสุดา จริยากุล. 2533. นวัตกรรมพัฒนาหลักสูตร. เอกสารการสอน ชุดวิชา ระบบ
การเรียนการสอน. หน่วยที่ 11 – 15. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุขวิรัตน์ นฤภัย. 2542. “การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนช่วงอุตสาหกรรม เอกชนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

สุจินต์ ปิ่นราช. 2542. “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในระบบการศึกษาไทย.” วารสารข้าราชการครู. 19 (6) : 43 – 52.

สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์. 2527. เทคนิคและวิธีสอนวิชาชีพ MIAP. ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์. 2530. “ขบวนการเรียนรู้.” สรุปการประเมินผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่องการจัดหลักสูตรและการประเมินผลการเรียนการสอนภาคปฏิบัติประเภทช่างอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ.

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้. 2543. ร่วมคิดร่วมเขียน ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : พรินทวาทกราฟฟิค.

สุพิชญา อีระกุล และคณะ. 2544. “การนิเทศการศึกษา.” กรุงเทพฯ : เอกสารอัดสำเนา.

สุวิมล ตีรกันันท์. 2543. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุระศักดิ์ ศรีปาน. 2542. “ศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนตามแนวดำเนินการเพื่อประกันคุณภาพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม เขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

สวัสดิ์ อุดมโภชน. 2537. “การอาชีวศึกษาที่อรุณ.” หน้า 77. การประชุมประจำปี ครั้งที่ 19 สมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : จีรรัชการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544. แนวทางการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเพื่อขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

สมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. 2537. “การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา.” กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ.

สุพล วงสินธ์. 2538. “โรงเรียนเพื่อชีวิตและสังคม.” สารพัฒนาหลักสูตร. 15 (123) : 64 – 66.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุพล วังสินธ์. 2542. "CIPPA : รูปแบบและการดำเนินการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง."

วารสารวิชาการ. 2 (3) : 36 – 45.

สมปอง มากแจ้ง. 2542. สื่อการสอน การออกแบบ การผลิตใช้. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

สมศักดิ์ พักวัน. 2545. "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมศักดิ์ เเผด็จจริง. 2545. "บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา." วิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. 2542. มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

สุรางค์ โค้วตระกูล. 2533. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์. 2538. วิธีสอน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊คส์

หน่วยศึกษานิเทศ. 2544. แนวปฏิบัติของครูในสถานศึกษาเอกชน เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ.

หน่วยศึกษานิเทศ. 2544. แนวปฏิบัติของสถานศึกษาเอกชน เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ.

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2546. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดับอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

เอกราช ตรันเจริญ. 2542. "การศึกษากาการบริหารงานของโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สาขาคอมพิวเตอร์ ในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อัญคนางค์ ภิญโญ. 2539. "การศึกษาองค์ประกอบการเรียนการสอนวิชาชีพพระยะสัน ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้เรียน วิทยาลัยสารพัดช่าง." วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- อดุลย์ ดวงคำน้อย. 2538. "ครูเรา : อย่าเอาแต่สอน." สารพัฒนาหลักสูตร. 15 (123) : 28-29.
- อดุลย์เดช ฐานะ. 2543. "การบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุไรวรรณ อินทรีย์. 2541. ของฝากในการพัฒนาวิชาชีพครู. เอกสารประกอบการสัมมนา
วิชาการเรื่อง การพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู. (เอกสารจัดสำเนา).
- อารี พันธมณี. 2534. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ.
- อำนวย เกตตระกูล. 2541. คู่มือการเขียนแผนการสอน เพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพ
อาชีวศึกษา (VQ, Portfolio, QA). กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศ กรมอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ.
- Good, C.V. 1973. Dictionary of Education 3rd Edition. New York : Mc Graw-Hill Book
Company.
- Glatthorn, Allan A. 1981. Curriculum Leadership. U.S.A. : Harper Collins.
- Ogbome, W.O. 1983. "How to Use a Learning Contract." Australian Family Physician.
12 : 397 – 399.
- Hilda Taba. 1962. Curriculum Development : Theory and Practice. New York :
Harcourt : Brace and World Inc.

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก.

หนังสือราชการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เรื่อง ผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ขอประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา ที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการดังนี้

นางสุมาลี พ่วงคำ รหัสประจำตัว 44064728 ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 (INSTRUCTIONAL PROCESS CIRCUMSTANCE OF PRIVATE VOCATIONAL SCHOOL TEACHERS UPON IN NATIONAL EDUCATION ACT B.E. 2542 IN THE EDUCATION REGION 1)” โดยมี ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ซึ่งได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2545

ทั้งนี้ให้นักศึกษาค้นคว้าและเขียนวิทยานิพนธ์ โดยปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดในระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ.2545

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยเอก วีระเชษฐ ชันเงิน)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/ 4232

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

3 ธันวาคม 2545

เรื่อง ขอบเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.อมร วรวิทย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวลิ พ่วงคำ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
อาชีวศึกษา จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1”

คณะกรรมการอุดมศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่อง
ดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัยตามที่แนบมาพร้อมนี้
ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวม
ข้อมูลของ นางสาวลิ พ่วงคำ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณ
เป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3264325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/ 4232

คณะกรรมการอุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

3 ธันวาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.รวีวัตร์ ศิริภูบาล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวลลิต พ่วงคำ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
อาชีวศึกษา จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1”

คณะกรรมการอุตสาหกรรมพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่อง
ดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัยดังที่แนบมาพร้อมนี้
ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวม
ข้อมูลของ นางสาวลลิต พ่วงคำ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณ
เป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3264325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/ 423.2

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๓ ธันวาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผศ.ดร.ผจญ ชันระชวณะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวลลิต พ่วงคำ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
อาชีวศึกษา จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1”

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่อง
ดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัยดังที่แนบมาพร้อมนี้
ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวม
ข้อมูลของ นางสาวลลิต พ่วงคำ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณ
เป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3264325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/ 4232

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

3 ธันวาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายบัญชา เกติมณี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวลิ พ่วงคำ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
อาชีวศึกษา จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1”

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่อง
ดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัยดังที่แนบมาพร้อมนี้
ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวม
ข้อมูลของ นางสาวลิ พ่วงคำ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณ
เป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3264325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/ 4232

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

3 ธันวาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายณัฐ สุขสว่าง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวลิ พ่วงคำ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
อาชีวศึกษา จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1”

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่อง
ดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัยดังที่แนบมาพร้อมนี้
ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวม
ข้อมูลของ นางสาวลิ พ่วงคำ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณ
เป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3264325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 1207/ ๒๕๕๓

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ 10300

๙ ธันวาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่

ด้วย นางสมภาลี พ่วงคำ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
อาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็น
วิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของ
ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1" มีความประสงค์ขอเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับครู
ในโรงเรียนของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดอนุญาตให้นักศึกษา ดำเนินการ
รวบรวมข้อมูล เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางพรรณงาม สุวัฒน์เมสินทร์)

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

กองนโยบายและแผน

โทร. 0-2281-7112

โทรสาร 0-2282-8654

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา
เขตการศึกษา 1

โครงการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราช
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1

คำชี้แจง ในการตอบแบบสอบถาม

1. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการจัดกระบวนการเรียนรู้
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
3. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลของท่านจะเป็นความลับและนำไป
ใช้เฉพาะการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
สมาสี พ่วงคำ
นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ท่านมีประสบการณ์ด้านการสอนในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา

☐ 1 – 3 ปี

☐ 4 – 6 ปี

☐ มากกว่า 6 ปีขึ้นไป

2. แผนกวิชาที่ท่านทำการสอน

☐ แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม

☐ แผนกวิชาพาณิชยกรรม

☐ ทั้งแผนกช่างอุตสาหกรรมและแผนกพาณิชยกรรม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1

คำชี้แจง แบบสอบถามประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ

1. การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้
4. การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้
5. การประเมินผลการเรียนรู้

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 5,4,3,2 หรือ 1 ตามสภาพความเป็นจริงของท่าน เป็นรายข้อตามความหมายดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ระดับมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ระดับน้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1. การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร					
1.1 จัดเนื้อหาของแต่ละวิชาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
1.2 จัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน					
1.3 จัดเนื้อหาของแต่ละวิชาที่มีความทันสมัย					
1.4 จัดเนื้อหาของวิชาที่มีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสม					
1.5 จัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น					
1.6 จัดเนื้อหาให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงตามสาขาวิชาที่เรียน					
1.7 จัดเนื้อหารายวิชาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ					
1.8 จัดเนื้อหาวิชาเพื่อเป็นพื้นฐานที่ผู้เรียนจะศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป					
1.9 เปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาสาระ					
1.10 จัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
2.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิด					
2.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหา					
2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ฝึกทักษะการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้					
2.4 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และได้ลงมือปฏิบัติ					
2.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการผสมผสานสาระความรู้					
2.6 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง					
2.7 จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดกับตัวผู้เรียน					
2.8 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการทำงาน					
2.9 จัดหาสถานที่ฝึกงานที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน					
2.10 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านวิชาชีพร่วมกับสถานประกอบการ					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
3. การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้					
3.1 จัดให้ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาวิชาชีพ					
3.2 จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความปลอดภัย					
3.3 จัดโรงฝึกงานให้มีบรรยากาศเหมาะสม ปลอดภัย					
3.4 จัดให้มีป้ายนิเทศ แนะนำความรู้ตามสถานที่ต่างๆ อย่างทั่วถึง					
3.5 จัดให้มีแหล่งค้นคว้าที่เพียงพอ					
3.6 จัดสภาพโรงฝึกงานที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการสร้างลักษณะนิสัย และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ					
3.7 จัดระบบการป้องกันให้โรงเรียนปลอดภัยจากอุบัติเหตุ					
3.8 สร้างเสริมบรรยากาศการเรียนรู้โดยการให้รางวัล ชมเชยสำหรับผู้เรียนที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี					
3.9 เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาที่สอนมาให้ความรู้แก่ผู้เรียน					
3.10 ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อหาข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น					
4. การจัดสื่อเพื่อการเรียนรู้					
4.1 จัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร					
4.2 จัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อสนองความแตกต่างของผู้เรียน					
4.3 จัดสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่ฝึกทักษะกระบวนการคิดการแก้ปัญหา					
4.4 จัดสื่อการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงประสบการณ์ตรงกับสาขาวิชา					
4.5 จัดจำนวนสื่อการเรียนรู้ให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน					
4.6 จัดให้มีการพัฒนาประสิทธิภาพของสื่ออย่างสม่ำเสมอ					
4.7 จัดสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี					
4.8 ใช้สื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
4.9 นำสื่อการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประกอบกิจกรรมการสอน					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับการใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
4.10 ใช้สื่อการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระ					
5. การประเมินผลการเรียนรู้					
5.1 ใช้วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน					
5.2 ประเมินผลผู้เรียนตรงกับจุดประสงค์หลักสูตร					
5.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้					
5.4 นำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้พัฒนาผู้เรียน					
5.5 นำผลการประเมินมาใช้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน					
5.6 มีการวิเคราะห์ข้อสอบและพัฒนาข้อสอบให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ					
5.7 การประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
5.8 มีการประเมินผลการเรียนรู้เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง					
5.9 รายงานความก้าวหน้าของกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ					
5.10 จัดประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลายโดยเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล	นางสุมาลี พวงคำ
วัน เดือน ปี เกิด	5 มกราคม 2504
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	51/29 หมู่ 19 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12120
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนเทคโนโลยีแหลมทอง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
ตำแหน่ง	หัวหน้าฝ่ายวางแผนและพัฒนา
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2538 วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (เทคโนโลยีไฟฟ้า) สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาสงครณ ในพระบรมราชูปถัมภ์

